

VEZÉRCIKK

Lectori salitem!

Mint ahogy jeleztem, ebben a vezércikkemben a nyelv funkcióival folytatom lingvisztikai elmélkedésemet. Előrebocsátom, hogy jelen magyar nyelvű vezércikkem az olasz nyelvű eredetinek szintetikus változata.

A nyelvet a beszélő és író szándéka szerint különféle módon, azaz különféle funkciói alapján használjuk.

A nyelv a mindennapi élet valóságában, a mindennapjainkban számtalan szöveg és kommunikáció megszerkesztésére szolgál a legváltozatosabb célok szerint. A nyelvészetben a beszélt és írott nyelv szándéka szerint használt legkülönbélebb módokat nevezzük a nyelv funkcióinak, amelyek igen széles és végtelen skálán mozognak, szinte képtelenség hiánytalanul felsorolni azokat.

A nyelvészek azonban a nyelv számtalan használatának elemzése céljából a nyelvi funkciókat különféle modellekbe rendszereztek, amelyekbe beletartozik minden közlésforma. A felállított modellek közül a legraktikusabb az orosz eredetű amerikai nyelvész, Roman Jakobson általi modell.

A Jakobson-modell logikusan és észszerűen vázolja fel a nyelv extrém variációinak funkcióit. Modellje szorosan kapcsolódik a kommunikáció-elmélet elvégzett kutatásaihoz. Megemlíthetők az angol nyelvész, A. K. Halliday modelljei. Az angol nyelvész a nyelvi funkciók olyan listáját dolgozta ki, amely a kisgyermek nyelvi használatától kezdődik.

Jakobson szerint a nyelvi funkciók a kommunikáció alapvető elemeit magában foglaló hat főkategóriába sorolhatók: informatív (vagy denotatív, vagy referenciális), expresszív (vagy emotív [kifejező]), perszváziós (vagy imperatív [konatív]), fatikus (vagy kapcsolatfenntartó), metalingvisztikai, esztétikai (vagy konnotatív [poétai, művészi]).

A közlés szövegeinek nagyobb részében, elsősorban a hosszú- és összetettekben, több funkció van jelen. Gyakorlatilag a nyelv használatában megtalálhatók a funkciók számtalan variáns kombinációi, még akkor is, ha minden szövegben megvan az azt beazonosító domináns funkció. Így minden szöveg expresszív és majdnem informatív, még a metalingvisztikai szövegek is, mert mindig tartalmaznak valamiféle információt. Az komplexebb és ambivalens szépirodalmi szövegekben – amelyekben a lírai- vagy a kapcsolatfenntartó funkció dominál – változatosan jelen vannak s egymásba fonódnak az összes funkciók. Például «Az isteni színjáték»-ban – ahogy Umberto Eco jelzi – Dante a tárgyakra és a dolgokra utalva (referenciális funkció) az olvasóira való ráhatás szándékával (emotív funkció) beszél s hajtja (perszváziós funkció) őket meghatározott döntés felé, fenntartván velük a verbális kontaktust (fatikus funkció), aposztrofált tényeket és felszólításokat alkalmaz, megmagyarázván értelmét (metalingvisztikai funkció) mindannak, amit közölni

szándékozik, megalkotván alapesztétikai indíttatású (esztétikai funkció) teljes üzenetét.

Most pedig nézzük az egyes funkciókat és a különféle üzenet-típusokat (közlés vagy szöveg):

1.) Az **informatív** vagy **referenciális funkció** esetében a nyelvet azzal a céllal használjuk hogy valakit valamiről tárgyilagosan informáljunk, anélkül, hogy a feladó véleménye ismert legyen és anélkül, hogy a címzettet felszólítsunk valamire. E funkció a referálón alapszik, ezért az üzenet tényét és tárgyát tekintve referenciális funkciónak is nevezzük. Ilyen jellegű szövegek a következők: feliratos táblák, útjelzések, cégerek, értesítők, tájékoztatók, menetrendek, közlemények, nyilvántartások, biográfiák, felmérések, szak- és tudományos szövegek, krónikák, beszámolók, jelentések, jegyzőkönyvek, konkrét helyzeteket és eseményeket tárgyaló szövegek. A szépirodalmi szövegekben is meghatározó lehet az informatív-referenciális funkció, ha az megfelel a szerző pontos, expresszív, szintetikus és ideológiai választásainak.

2.) Az **expresszív** vagy **emotív (kifejező) funkcióban** a nyelv elsősorban a feladó gondolatainak, véleményeinek, érzéseinek, emócióinak kifejezésére szolgál. A feladó áll a középpontban a szubjektív elemeivel, a felkiáltó vagy kétséget kifejező hangtónusával, a szavai emóciós értékekkel, retorikus formákkal és egyéb stilisztikai értékekkel gazdagítottak. Az alábbi szövegek expresszív-emóciósak:

- az indulatok, általában minden érzelmi megnyilvánulás; szimpátia, harag, gyűlölet kinyilvánítása;

- naplók, emlékiratok, vallomások;

- autobiográfiai szövegek, amelyek a szerző relatív személyes- és egyéni tapasztalatait meséli el (kalandok, emlékek, remények, aspirációk, vágyak, érzelmek), vagy olyan objektív eseményeket elmesélő szövegek, amelyekről a feladó által megszüntetett véleményének ad teret. Jelentősek emberi értékük szempontjából, mert irodalmi környezetbe átvittetve felruházódhat fontos kordokumentumi értékkel;

- véleményeknek, recenzióknak, kritikai interpretációknak is van expresszív-emotív funkciójuk.

3.) A **perszváziós** vagy **imperatív funkcióban** a nyelvnek a címzettet meggyőző vagy annak bizonyos magatartásbeli változását kiváltó, arra felszólító szerepe van. Ilyen jellegű szövegek:

- törvényszövegek, utasítások, tilalmak, imák, felhívás/felszólítás, tanácsadás, szabályzatok, körlevelek;

- politikai és propagandai szónoklat, védőbeszéd/perbeszéd, prédikációk, szertartásos szövegek, megemlékező beszédek;

Mindezek nagyközönség előtti elhangzásra hivatottak, amelyeket a retorika eszközeivel igyekeznek még hatékonyabbá tenni.

- Idetartoznak az előírásokat tartalmazó szövegek, amelyeknek célja a beszédpartnerben meghatározott érzelmeket kiváltani (meghatódás, félelem stb.) vagy

meghatározott magatartást kiváltani (becsületesség, lojalitás stb.);

Sok ilyenforma szövegben a perszvázis funkció együtt van jelen az esztétikai funkcióval. Így sok esetben a perszvázis funkció elfojtja a mesékben jelen lévő esztétikai funkciót. A mese szórakoztató jellege mellett arra törekszik, hogy a morál segítségével napfényre hozza a virtust és az emberi hibákat s felszólítani az embereket bizonyos magaviselet betartására.

- A reklámműzenetek tökéletes példái a nyelv perszvázis funkciójára, mert a fő céljuk az emberek meggyőzése még akkor is, ha a nyelv más funkcióit is kihasználják.

A szépirodalmi szövegekben a perszvázis funkció együtt van a esztétikai-konnotatív és a többi más funkcióval.

4.) A **fatikus vagy kapcsolatfenntartó funkció** esetében a nyelv a feladó és címzett közötti kapcsolatfelvételt hivatott. Ilyen jellegű szövegek a következők:

- köszönések és udvariassági formák;
- telefon-beszélgetési formulák és hiánypotló kifejezések;
- többé-kevésbé sztereotipizált kifejezések a kommunikáció beindítását, a beszélgetés megkönnyítését, esetleg a kellemetlen, zavarhelyzetek által keletkezett csend áthidalását szolgálják;
- figyelmet felkeltő vagy olyan kifejezések, amelyek segítségével ellenőrizhető, hogy a közlést a beszélő partner megértette-e, megfelelőképpen értelmezte-e.

5.) A nyelv **metalingvisztikai (értelmező) funkciója** pontosan maga a nyelv értelmezésére és elemzésére, vagy egy másik nyelv alkalmazásakor a sajátos működése és jellegzetességének a megmagyarázására szolgál. E funkció a következő szövegeknél dominál: nyelvtani szövegek, szótárak, nyelv tanulására szolgáló könyvek. Ugyanez a funkció gyakori a tankönyvek szövegében, az ismeretterjesztő szövegekben, a nyelvtanító tanár és nyelvet tanulók (anyanyelvűek és külföldiek) nyelvezetében. A metalingvisztikai funkció jelen van a mindennapi kommunikációs nyelvezetünkben és minden olyan alkalommal, amikor szükségünk van valami ismeretlen fogalom megmagyarázására, értelmezésére.

6.) Az **esztétikai funkciót** akkor használjuk, amikor közlésünkben jellegzetes hatást szeretnénk elérni, ezért stilisztikailag gazdagítjuk mondanivalónkat ritmikai-, dallameffektusokkal fűszerezve. Természetesen leginkább költők és írók műveire jellemző, de nem kizárólagosan az ő privilégiumuk.

Ezen lingvisztikai reflexió után kellemes olvasást és áldott húsvéti ünnepeket kívánok!

Bttm

LÍRIKA

Barna T. Attila

LEHAJTOTT FEJJEL ÜLT TOVÁBB

Nagy Gáspár emlékének

A félhomályos, üres kórházfolyosó végében ült, a kávéautomata

mellett, kissé előre hajolva.

A földre bámult.

Csak akkor

pillantott föl, mikor odaértem

elé és ráköszöntem -

az arcán

öröm és meglepetés,

utóbbi

fehér köpenyem láttán,

nem tudta,

én is ott dolgozom.

Régen találkoztunk, utoljára

talán valamelyik

szerkesztőségben.

Nem beszélt

bajáról. Valami

papírért jött be csak.

Pár szó után elköszöntünk.

Hívtam a liftet. Mikor az

ajtó összezárult, intettünk

egymásnak. Mosolygott. Még

láttam, feje mellére

bukik újra,

válla meggörnyed.

Várt. Kint, az ablakon túl

kemény decembersötét.

A 2008-as Salvatore Quasimodo Költőverseny különdíjas verse.

**Botár Attila (1944) — Veszprém
ÚJABB FÉLCÉDULÁK**

XI.

Ez olyan mintha csákány ér kovát
a jégcsapok soránál csillogóbbat –
Vetett világon: havas úton át
egy nyúl iramlik. Oroszlán-nyomot hagy.

XII.

A tartamokban fölzengő nyomok:
e születők torkán fakadt korének
kinőhetetlen lesz mint kozmoszod –
Lakója lettél egy pont belsejének.

XIII.

Simult azúr. Ágára visszánéz
levélnyi sajgás: bronz és Búcsúzásfa.
S a fecske ponttá halványul. A méz:
a nem tudom hiánytalan tudása.

XIV.

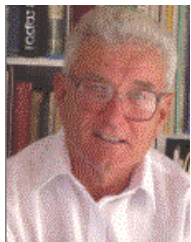
E zárójelben szőlőszem felejt.
Hogy milyen is a tó, a part, a tőke,
az agyagvörheny oldalban a kert –
S a felejtés is milyen, hogy kinőtte.

XV.

Ki vagy, virág? Szomjas szépségeden túl

érnem csak egyszer? Sosem adatott.
Forrás a szomjad. Úgy békít, ha feldúl
te Másnemű, egy dús pillanatod.

Gyöngyös Imre (1932) — *Wellington (Új-Zéland)*

ETIKAI ELMÉLKEDÉS

Vágyálmunk képe csak megannyi [szemcse,
mit Szépség érlel, szemléli, válogat,
hogyan ember-életünk javát jelentse,
bár mértékéről nincs, ki számot ad,
legértékesebbjéhez kell szerencse,
hogyan keltsen bennünk új világokat

s a rosszakat vezeklőn úgy kimentse,
mint eredendő-bűnös kínokat.
Létünkre dísz a Szépség, bármit enyhít,
ítéletünk örökké megmarad:
az édenkerti bűnből ez semennyit,
akármily áron bár, le nem farag.
Bűnt és erényt bizony nem értelem nyit
lelkeinkben, de Szabad Akarat!

HAJNALI EKLOGA

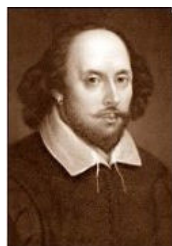
Harmatot isznak a kismadarak zamatos falevélről.
Pázsitok átítatott, üde-zöld levelén nehezekként
csüngnek a duzzadozó, remegőn tapadó csoda-cseppek.
Pír kel a tág horizonton, az éj suta rostja elolvad,
bíboros, ünnepi nap kel, amint kifehérlék a körkép;
zörren a fák citerája, a szél belecsap dudorászva.
Álmosan ébred a szem: kotorászgat a fény a pupillán;
méla tudat hunyorog megadón a sötét kihalásán,
míg kiviláglik az ész egyesülni a nappali fénnel,
tétova álom eloszlik: orozza az éjnek a leplet;
Vénusz uralkodik: átragyog ímhol a szürke homályon,
visszaidézi a bársonyos éjszaka szent pihenőjét.
Éj enyhíti az emberiségnek az élete lázát.
Tegnapot ápol a gyógyerejével az ég takarója;
csillagok árja, e dajkai kéz ölelőn simogatta.
S lám a homályt kiszorítja a nap tüzelő ragyogása,
éj vajúdása, szülöttje, csodás báb'asszonya: Hajnal.

ALKONYI EKLOGA

Ím a nap őszi korongja csuszamlik a lágy horizontra,
langy heve hirtelen enyhül, az árnylepel élesen elhűl.
Bronzludak is, ha pihenni leszállnak a rétre, pirossá
fénylik a csőrük, a lábuk a harmat erős hidegétől.
Kismadarak raja rebben az esteli szürkület árnyán.
Távol a rózsaszínű havasok süvegébe fagyott hó
prizmajegén töredevezve szakadnak a kései fények:
csendben a nap köszön így el az álmosodó anyaföldtől.
Nappali lények erélytelen élete harca lelankad:
fárad a test ideglete, nyugszik az életütem már
készen az éjnyugalomra, amelyben erő feszül újra!
Hagyd, hogy az Alkonyat átölelő lepelébe pihenj el!
Add neki hódolatod s vegyed át a jutalmad: az álmod!
Vedd, amit ad s amit elmond! Áldd csoda-gyógyának az
[Alkonyt!]

AZ EKVILIBRIUM HELYREÁLLÍTÁSA

Ha valaki egy tüskét szúr beléd
nagy tömegben, hol nem tudod, ki volt,
a pillanatnyi fájdalom elég,
hogy fegyelmedbe fojts egy halk sikolyt.
Duzzogjon benned bántott bosszúság
megmérhetetlen, makacs visszatérte,
megújuló daccal tapossad át
lelked salak-emésztő tűzterébe,
amelynek lángja lázasan lobog:
kört irt s gyógyírt borít égő sebedre;
bocsánatodban is maradj konok;
légy üdvöd által üdvödért vezetve
legbelsőbb éned mélyén mégis ép:
úgy felmagasztal majd a lelkiségi!

SHAKESPEARE-SOROZAT– V.

William Shakespeare (1564-1616)

1. Sonnet

From fairest creatures we desire increase,
That thereby beauty's rose might never die,
But as the ripper should by time decease,
His tender heir might bear his memory;
But thou contracted to thine own bright eyes,
Feed'st thy light's fame with self-substantial fuel,
Making a famine where abundance lies,
Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel.
Thou that art now the world's fresh ornament,
And only herald to the gaudy spring,
Within thine own bud buriest thy content,
And, tender churl, mak'st waste in niggarding.
Pity the world, or else this glutton be,
To eat the world's due, by the grave and thee.

Szabó Lőrinc fordítása

A gyönyörűt szaporítani vágyunk,
hogy így örökké rózsálljon a szép.
S emlékéit, ha hull érettebb virágunk
őrizhesse a zsenge ivadék.
De te, saját fényszemed rabja, rózsát
lángodra tápnak: önmagad dobod,
inségbe fojtva, ami csupa bőség,
mézed ürme, te önnön gyilkosod.
Te, aki a világ friss dísz vagy
s a víg tavasz előtt még csak herold,
bimbódba temeted tartalmadat
s, édes vadóc, fukaron tékozolsz.
Szánj meg: szűnj külső jussal habzsolni: másképp
megeszitek a sír s te, a világét.

Gyöngyös fordítása

A legszebb lénynek vágyjuk többletét
s ezzel, hogy szépség sose haljon el.
Mégis múlik, mi arra már megért
s csak örökös él emlékeivel.

Te, kit elkötelez fényes szemed
s lámpád lángjához táp tőled fakad,
ínség aratja bár bőségedet,
ellenséged csak édes önmagad,
ki a földnek legfrissebb díszé vagy,
a tarka tavasz harsantja e hírt,
bimbódba ászod el tartalmadat,
fukarság szítja veszteségeid.

Szánd világod és e falánkodat,
nehogy habzsolja, mit sír ad s te adsz.

Gy.I. megjegyzése:

Vannak sokkal egyszerűbb kijelentések az eredeti angol szövegben, még a kontrapontok is egyszerűbben, kijelentőbb módon jelennek meg a Bárd stílusában, semhoggy kényelmesen lehetne fordítani - ezt megengedem, de a verstani könnyítéseket nem tudom mentegetni! Verstanilag végig ötös jambikus sorokban (10 szótagosokban) szinte pattog a vers és nagyobb vétek itt 11-esekkel, mintegy szünetjelekkel fékezni az ömlő mondanivalót, mint más szonettekben. Lőrinc bátyánk három helyen is elköveti ezt a vétket: „vágyunk” - „virágunk”, „rőzsét” - „bőség”, „másképp” - „világét”.

2. Sonnet

When forty winters shall besiege thy brow,
And dig deep trenches in thy beauty's field,
Thy youth's proud livery, so gaz'd on now,
Will be a tattered weed of small worth held.
Then being ask'd where all thy beauty lies,
Where all the treasure of thy lusty days,
To say within thy own deep-sunken eyes
Were an all-eating shame and thriftless praise.
How much more praise deserv'd thy beauty's use,
If thou could'st answer 'This fair child of mine
Shall sum my count, and make my old excuse'
Proving his beauty by succession of thine!

This were to be new made, when thou art old,
And see thy blood warm when thou feel'st it cold.

Szabó Lőrinc fordítása

Ha homlokod negyven tél ostroma
s szépséged kertjét mély árkok ülik;
ifjúságod, e most csodált ruha,
nyűtt rongy lesz, mely alig ért valamit:
s ha megkérdik, szépséged hova lett,
deli napjaid kincse hova halt,
válasznak saját üreges szemed
emésztő szégyen lesz s roncs diadal.
Felélt szépséged viszont újra nagy
érdem lehetne: "Íme szép fiam

összegezi s kiment koromat",
- látnád: tied, ami szép rajta van.
Így újulnál, öregem, és a véred
melegítene, bár hidegnek érzed.

Szabó Lőrinc fordítása

Ha homlokod negyven tél ostroma
s szépséged kertjét mély árkok ülik;
ifjúságod, e most csodált ruha,
nyűtt rongy lesz, mely alig ért valamit:
s ha megkérdik, szépséged hova lett,
deli napjaid kincse hova halt,
válasznak saját üreges szemed
emésztő szégyen lesz s roncs diadal.
Felélt szépséged viszont újra nagy
érdem lehetne: "Íme szép fiam
összegezi s kiment koromat",
- látnád: tied, ami szép rajta van.
Így újulnál, öregem, és a véred
melegítene, bár hidegnek érzed.

Gyöngyös Imre fordítása

Ha negyven tél támadja homlokod
s szépségmeződből árkokat kivág,
az ifjúság díszét hiányolod:
a gaz rongyokká lett egyenruhát.
Ha kérdezik: szépséged hova tűnhet,
buja napjaid kincse hova lett,
idézd fel a szemed mélyébe süllyedt
falánk szégyent s herdált dicséretet.
Szépséged tán több jó szót érdemel,
ha válaszolsz: "Gyönyörű gyermekem"
kiment s érdemeim sorolja fel;
tisztá szépsége tőled nyert elem."
S ha majd megvénülsz, kihűlt véredet
e gondolatlalt melegítheted.

Gy.I. megjegyzése:

Szabó Lőrinc legtöbbször egy kicsit többet tesz a szövegbe, mint a Bárd, de ezúttal - úgy érzem - én meg kevesebbet. Mégis mindketten odaérünk. „Az ifjúság egyenruhája” kifejezésben homályos utalás van évekig tartó katonai korára, saját ifjúságára! A Bárd biográfusai sem tudják, hogy katonai éveit hol töltötte és milyen országban mennyi ideig volt. Olaszországi tartózkodását és olasz történelmi érdeklődését és ismereteit gyanítják erre a katonai korszakára.

5.) Folytatjuk

Gyöngyös Imre
- Wellington (Új-Zéland)-

Pesti Orsolya (1991) — Gödöllő
CSAK VÁGY

sebzett szívem folyvást érted dobban
a bömbölő vulkán bármikor felrobban
elszánt lovag küzd híven királyáért
megvakult de harcol szeme világáért

ajzott szerelmesek enyhülést kergetnek
marcangolva tépve verekednek
mint csecsemő zokogok úgy törnek rám a vágyak
nem tompították azok kik részemmé váltak

érted gyilkolni tudnék mert őrültté teszel
beléd kóstolni ha mérgező is leszel
véredet veszem ősi vámpír csókkal
lelkedet kábítom számtalan bókkal
szelíd véred miatt leszel áldozatom
majd elszámolok ezzel a kárhozzát

Pesti Orsolya (1991) — Gödöllő
MEZÍTÉLEN VÁNDOR

homályos köd füstös
levegő árad szét
a harang bőszen kong
már éjfél idején

zajos a csend is itt
hisz széttép a magány
képzelet tündére
balettozik taván

én vagyok a falu
kit átölel a gyász
csillogó aranyrög
mit keres a bányász

csupasz testem remeg
eljátszottam ruhám
kemény kövön fekszem
nem paplanon puhán

hajnali zúzmara
megtapad arcomon
csillagok zokognak
elcsitult harcomon

szilvaszínű ajkam
éneklésre nyitom
dalomat az égnek
örökre átadom

Tóth Krisztina
A VILÁG MINDEN ORSZÁGA

Forgott a nyárfavatta, nem volt
kitáblázva az égető,
aztán feltűnt a műút végén a
csavart kéményű pléhtető,
és tudtam, hogy az az, valaki
mobilozott az udvaron,
a kapu tárva-nyitva állt,
köszöntem, gondoltam, úgy hagyom,

megállított egy férfi, kérdeztem, hogy jutok az irodába,
szóval maga jött egyre, akkor a maga nagymamája,
éppen időben, mondta, már be van kezelve a néni,
nem mertem rákérdezni, hogy ezt pontosan hogy is érti,

de még igazolnom kellett, hogy a magyar állam polgára,
s az elhunyt ily módon jogosult a hamvasztásra.
A papírokat az asztalra tettem, egy nő meg a gépen
babrált: az útleve a fűzésnél, pont közepén
kinyílt a levegőtlen szobában, mint egy ablak,
pecsétet tanúsítva, hogy birtokosa
a világ minden országába utazhat.

A világ minden országának csarnokában
egy szürke, zúgó monitor előtt álltam,
és figyeltem a nagyanyám útra felöltött arcát,
ahogy a sínen lehunyt szemmel haladt át,
és még hasonlított magára, csak hegyesebb volt az orra,
de már jobban hasonlított az összes földi halottra,
májfoltos, sárga tokká változott, pusztá testté,
ez hamis világ timnűce belől menté,
amikor becsúsztatták, hirtelen elnéztem máshová,
és odutta vala neki paradicsumot hazoá,
és széket toltak alám, üljön le, ha kívárja,
de menni kellett a gyerekért az iskolába,
nyomogatták a gombokat, zúgni kezdett az áram,
egy óra negyvenhat volt. Nem hiszek
az örvénylő test feltámadásában.

Nyár turbinája, száraz esőt hadart az égbolt,
hunyorogtam, odakint meleg szél volt,
karcos felhőt kavart, vitte, besodorta középre,
nem őt sirattam, nem beszélünk már vagy öt éve,
nem azt az arcot, kezet, nem a sápadt gyerekkort,
hanem a testet, a testet, a testet, hogy csak ez volt,
hogy ennyi az egész, leváló bőr, lila körömök, hogy ennyi,
hogy üres test vagyok és hogy nem bírlak nem szeretni,
hogy a világ minden országa egyetlen test maga,
hogy mégsincs otthona, hogy másban sohase ér a test haza,
autók dudáltak és jött egy biciklis, kikerült,
a por a bőrről át lassan a szikkadt szívre ült,
két óra múlhatott, mikor tudtam, még mindig égett –
Mentem valahol az Auchan mögött,
hogy megtaláljam a HÉV-et.

A 2008-as Salvatore Quasimodo Költőverseny nyertes verse.

HIBAJAVÍTÁS: Előző számunkban a 95. oldalon A
legjobb Veled – Felelet c. vers szerzője **Benke Rita**,
szerkesztési hiba folytán Göbölös N. László neve
szerepel. Elnézést kérek a Szerzőktől és az Olvasóktól.
(Szerk./Bttm)

PRÓZA

Czako Gábor (1942) — Budapest
AUTÓ INFLUENZA

– Az egyik öcsém libákat tenyészt
Keresztszegen – kezdte történetét
Szőlősgazda, s nem evett, nem
ivott közben, annyira földúlt a
eset. – Nos, a minap a falubeli

boltban vásárolt éppen, amikor lélekszakadva rohant utána a kislány, hogy baj van, apa, megtámadott bennünket a köjál.

Annak most új neve van – okoskodott Szőke adjunktus.

– Az ördög nagy átöltöző – legyintett a mesélő, és folytatta.

– Őcsém otthagytott csapat-paport, rohant haza. Mire hazaért, addigra négy szkafanderes úrszörnyeteg már ölte az ólban a libákat, főnökük pedig elállta Jankóm útját: ne tovább, mi itt a kötelességünket teljesítjük. Miféle kötelességüket? Madárinfluenzás bütykös hattyút találtak a libaúsztatótól négy kilométerre! Mi közöm hozzá? Őcsém ordított tehetetlen dühében, a góré pedig csitította, hogy borzalmasan nagy a veszély, Törökországban máris meghalt egy kislány, aki a kedvenc tyúkjával szokott aludni. Egy kislány? Törökországban? Idefigyeljen, maga martalóc, van magának autója? Az nyaklódva bólintott, mert őcsém rázta a grabancát. Na, akkor a jövő héten beöltöznék úrhajósna mi is a haverokkal, és szétverjük a kocsiját, érti?

No de miért? Az bűncselekmény! Az a bűncselekmény, amit maguk művelnek! Mi igazi járványvédelmi leszünk. Tisztában van azzal, hogy az autók évente átlagban negyvenezer embert gyilkolnak meg egyedül Európa útjain?

BALJOBB

– Szerintem a világ s Magyarország összes baja abból származik, hogy az emberek nem tudják megkülönböztetni a két kezüket. Hol a jobbat vélik balnak, hol a balt jobbnak, s össze-vissza döntenek – szögezte le Édesszájú Lóorvos, aki máskülönben inkább nevezhető bágyatag férfiúnak, mint határozottnak, de ez a gondolat most oly vadul tört át a lelkén, akár az Ős-Duna Dévény szorosán.

Bencze tanár úr bólintott, majd ivott egy korsó bodzaszörpöt.

– Bizonyára ismerős a sajtóból az az ifjú hölgy, aki mostanában sokat szerepel az egyik ateista párt hívó tagozatának szószólójaként. Nos, én őkelmét nemrég tanítottam, mi több, érettségiztettem hittanból a B-gimnáziumban.

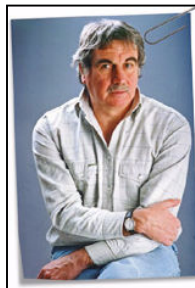
– Nem sikerült beleverni a hittudományt? – kérdezte Szépasszony, és föltöltötte a hitoktató korsóját a maga készítette friss bodzaszörpből.

– A hitet se? – egészítette ki a kérdést Szőlősgazda, aki a bodzaszezonban kissé mellőzöttnek érezte magát.

Bence tanár folytatta.

– A leányzó rettenetesen izgult az érettségi előtt, mert bizony nem tanult semmit. Megpróbáltam megnyugtatni. Figyelj, kislány. A tételeket ki fogom teríteni magam elé. A bal kezemnél lesz az egyes, és utána sorban a többi. Mire ő: De ha én így szemben állok a tanár úrral, akkor melyik lesz a tanár úr bal keze?

Válogatás a 2007. karácsonyán megjelent Kilencvenkilenc magyar rémmese – ötödik futam c. kötetből. (N.B. A kötet meséiből a híres író maga küldte be az anyagot az «Osservatorio Letterario» szerkesztőségébe esetleges publikálás céljából.)

Fernando Sorrentino (1942) — Buenos Aires

A LECKE

- LA LECCION -

A középiskolai tanulmányaim befejezése után egy Buenos Aires-i biztosítási társaságnál találtam tisztviselői munkát. Rendkívül kellemetlen munka volt és egy rettenetes emberrel teli környezetben, s mivel

éppen hogy csak tizenennyolc éves voltam, a dolog nem nagyon izgatott.

A tízeletem épület emeleit négy lift kötötte össze. Ezek közül három, függetlenül a hivatali hatalmi hierarchiától, a személyzet általános használatára szolgált. A vörös szövetrel tapétázott, három tükörrel felszerelt és különösen dekorált negyedik viszont a társaság elnökének, a vezetőség tagjainak és a vezérigazgató kizárólagos használatára volt fenntartva. Ez annyit jelentett, hogy csakis ők közlekedhettek a vörös lifttel, de nem volt megtiltva nekik a másik három használata sem.

Soha nem láttam a társaság elnökét, sem a vezetőség tagjait. Ellenben, néha — mindig távolból — láttam a vezérigazgatót, akivel soha nem váltottam egyetlen szót sem. Olyan, kb. ötven év körüli „nemesi” és „úrasi” vonású ember volt; én egy régi argentin lovag és egy legfelsőbb bírósági, nagyon becsületes bírónak a keverékét láttam benne. Ősz haja, sima bajusza, szolid öltözeke és kellemes modora miatt bizonyos fokú szimpátiát éreztem don Fernando iránt — annak ellenére, hogy az összes közvetlen főnökömet ki nem állhattam —. Mert *don*nak hívták inkább, mint a családnévén, a látszólagos családiasság és egy feudális úrnak kijáró tiszteletteljes hódolás közötti megnevezéssel.

Don Fernando és kísérei hivatali szobái az épület ötödik emeletét foglalták el. A mi részlegünk a harmadik emeleten található, de engem, mint alacsonyabb beosztású tisztviselőt gyakran küldözgettek a hivatali értesítésekkel egyik emeletről a másikra. A tizedik emeleten csak idős és morcos hivatalnokok voltak, a hölgyek mind csúnyák és duzzogók; s ott működött egy úgynevezett archívum, ahol öt perccel a munkaletétel előtt elmaradhatatlanul át kellett adnom az egész napi tevékenységről a jelentést tartalmazó, bizonyos számú papírhalmazt.

Az egyik este, ezen papírlapok leadása után a tizedik emeleten a liftet vártam, hogy végre hazamehessek. Éppen ezen szándékom érdekében már nem voltam ingujjban, hanem az öltönyöm viseltem, megfésülködtem, a tükörbe nézván megigazítottam nyakkendőmet, s a kezemben a bőr aktatászkám tartottam.

Hirtelen mellettem termett don Fernando teljes mivoltában, nyilvánvalóan ő is a liftet várta.

A legnagyobb tiszteletadással köszöntöttem:

— Jó estét kívánok, don Fernando!

Don Fernando még ennél tovább ment. Kezet fogott velem és így szólt hozzám:

— Nagyon örvendek, hogy megismerhetem, fiatal-ember. Látom, befejezte a gyümölcsöző munkanapot s most hazatérőben van, hogy a megérdemelt pihenést élvezhesse.

Ez a magatartása és ezek a szavak — amelyekben

kis ironikus árnyalatot éreztem ki — idegessé tettek. Éreztem, hogy bíborba borul a képem.

Pont ebben a pillanatban ért fel az egyik „népi” lift, s az ajtó automatikusan kinyílt feltárván a kies kabint. A gombot benyomva tartottam, hogy megakadályozzam az ajtó becsukódását, s így szóltam don Fernandóhoz:

— Parancsoljon, uram! Csak ön után.

— Fiatalember, szó sem lehet róla! — válaszolt don Fernando mosollyal az ajkán — Lépj be maga elsőként!

— Nem uram, parancsoljon! Nem tehetném soha ezt, csakis ön után, kérem!

— Csak menjen, fiatalember! — valami türelmetlenség volt a hangjában — Legyen szíves!

Ezt a „legyen szíves”-t olyan felszólítással ejtette ki, hogy kénytelen voltam parancsnak tekinteni. Kissé meghajtottam magam és valóban beléptem a liftbe s a hátam mögött pedig don Fernando.

Az ajtók becsukódtak.

— Don Fernando, az ötödik emeletre megy?

— A földszintre. Szeretnék visszavonulni, ugyanúgy, mint ön. Azt hiszem, nekem is jogom van a pihenésre, nem igaz?

Nem tudtam mit válaszolni. Ennek a mágnásnak a közelsége rendkívül zavarba ejtett. A kilenc emeletnyi csend sztoikus elviselésére állítottam rá magam, egészen a földszintig. Nem bátorkodtam don Fernandóra nézni, így kénytelen voltam a cipóm orrát bámulni mereven.

— Melyik részlegen dolgozik, fiatalember?

— A Termelésigazgatáson, uram — s csak most tűnt fel nekem, hogy don Fernando valamivel alacsonyabb nálam.

— Hát ott — mondta mutatóujját az állának támasztva —, az ön igazgatója Biotti úr, ha nem tévedek.

— Igen, uram. Biotti úr.

Ki nem állhattam Biotti urat, aki szerintem egy beképzelt hülye, de nem informáltam erről don Fernandót.

— És Biotti úr soha nem mondta önnek, hogy tiszteletben kell tartania a vállalati hierarchia sorrendjét?

— Hooo-hogyan, uram?

— Hogy hívják?

— Roberto Kriskovich.

— Aha! Lengyel családnév.

— Uram, nem lengyel: horvát családnév.

Leérkeztünk a földszintre. Don Fernando — aki az ajtó mellett állt — félreállt, hogy elsőnek szállhassak ki a liftből.

— Parancsoljon, kérem! — utasított engem.

— Nem uram, kérem! — válaszoltam neki idegesen — Csak ön után!

Don Fernando szigorú tekintettel nézett rám.

— Fiatalember, kérem, hogy szálljon ki!

Megijedve engedelmeskedtem.

— Fiatalember, tanulni sohasem késő — jegyezte meg elsőként kilépve az utcára —. Szeretném meghívni egy feketére.

S valóban, beléptünk egy sarki kávézóba — elsőként don Fernando, majd én — és az egyik asztalnál szemben találtam magam a vezérigazgatóval.

— Mióta dolgozik a vállalatnál?

— Tavaly márciusban kezdtem, uram.

— Hát, akkor egy éve sincs, hogy nálunk dolgozik.

— A jövő héten lesz kilenc hónapja, don Fernando.

— Nagyon jó: én huszonhét esztendeje dolgozom a társaságnál — s újból szigorúan figyelt engem.

Mivel feltételeztem, hogy vár tőlem valamit, a fejemmel bólintottam, igyekezvén úgy mutatni, mintha egy bizonyos, visszafogott csodálatot éreznék iránta.

Előhúzott a zsebéből egy kis zsebszámológépet.

— Huszonhét szorozva tizenkét hónappal az egyenlő háromszázhuszonnégy hónappal. Háromszázhuszonnégy osztva kilenc hónappal, az annyi, mint harminchat. Ez azt jelenti, hogy a vállalatnál harminchat hónappal idősebb vagyok magánál. Maga egy egyszerű, tisztviselő alkalmazott, én meg vezérigazgató vagyok. Végül is maga tizenkilenc- vagy húszéves, én meg ötvenkettő. Nem igaz?

— De, igen. Nyilvánvaló.

— Másodszor: jár egyetemre?

— Igen, don Fernando: a bölcsész karon latin és görög szakon tanulok.

Gúnyosan legyintett, mintha ezek a szavak megsértették volna. Majd így szólt:

— Mindenesetre, majd meglátjuk, hogy befejezi-e a tanulmányait. Én ellenben a közgazdasági tudományok doktora vagyok, a legmagasabb osztályzatokkal végeztem.

Lehajtottam a fejem és egy kissé széttártam a kezem.

— S ahogy a dolgok állnak, nem gondolja, hogy meg kell érdemelnem egy különös bánásmódot?

— Igen, uram. Kétségkívül.

— Akkor hát, hogy merészelt maga előttem a liftbe lépni...? S a földszinten hasonló vakmerőséggel előttem szállt ki.

— De, jóságos uram, nem akartam én tiszteletlen lenni, sem nyakaskodni. Ön makacszkodott nagyon...

— Hogy én makacsodom avagy sem, az az én dolgom. Magának rá kellett volna jönnie, hogy semmiképpen sem engedheti meg magának hogy előttem lépjen be a liftbe. Sem pedig előttem kijönni. És különösen nincs joga ellentmondani nekem: miért mondta nekem azt, hogy horvát családnéve van, holott én azt állítottam, hogy lengyel?

— Mert tény, hogy horvát: atyai felmenőim Jugoszláviában, Splitben születtek.

— Engem az nem érdekel, hogy atyai felmenői hol születtek, vagy hol nem. Ha én azt mondom, hogy a családnéve lengyel, maga semmiképpen sem mondhat ellent nekem.

— Uram, bocsásson meg. Nem fog többé előfordulni.

— Remek. Tehát, atyai felmenői Splitben születtek, Jugoszláviában?

— Nem, uram, nem ott születtek.

— Akkor, hol?

— Krakkóban, Lengyelországban.

— De, furcsa! — Don Fernando a meglepetés jeléül széttárja a karját. — Hogy lehet, hogy atyai felmenői lengyel mivolta ellenére a maga családnéve horvát?

— Egy családi és egy igazságügyi probléma miatt mind a négy nagyszülőm Jugoszláviából Lengyelországba emigrált és itt, lengyel honban születtek az atyai felmenőim.

A mély szomorúság óriási, sötét fellege borította be don Fernando ábrázatát.

— Én egy érett ember vagyok és nem hiszem, hogy megérdemlem, hogy ugrassanak. Mondja, fiatalember, hogy jutott eszébe ilyen ostobaságot kitalálnia? Hogyan gondolhatta, hogy én ezt az abszurd mende-mondát beveszem? Éppen az előbb nem azt mondta, hogy Splitben születtek atyai felmenői?

— Igen, uram, s mivel azt mondta nekem, hogy nem mondhatok önnek ellen, úgy tettem, mintha az atyai felmenőim Krakkóban születtek volna.

— Tehát, akárhogy is legyen, hazudott nekem.

— De, igen, uram, így van: hazudtam önnek.

— Előljárónak hazudni súlyos tiszteletlenséget jelent, olyannyira, hogy minden hamisság támadás a társaság hatékonyága ellen.

— Így van, uram. Tökéletesen egyetértek önnel.

— Nagyon helyes. Ezek szerint újra megfontolhatom a maga értékét, látván, hogy ilyen értelmes és ésszerű. De utoljára egy utolsó próbatétel alá helyezném. Két kávért rendeltünk: ki fizeti ki a számlát?

— Öröm lesz számomra.

— Ismét hazudott. Biztos, hogy magának, aki nagyon keveset keres, nem szolgálhat semmiféle öröme, hogy kifizesse a vezérigazgató kávéját, azét, aki a maga kétévi kereseténél egy hónap alatt többet keres. Kérem tehát, hogy ne hazudjon nekem és mondja meg az igazat: biztos, hogy örömet szerez magának az, hogy kifizetheti a kávéját?

— Nem, don Fernando, az igazság az, hogy egy csepp örömet sem jelent ez nekem.

— De, annak ellenére, hogy ez nem tetszik magának, mégis képes lenne megtenni?

— Igen, don Fernando, képes vagyok rá.

— Hát akkor fizessen végre s ne vesztegetse el az időmet, az Isten szerelmére!

Szólítottam a pincért és kifizettem a két feketét. Kimentünk — elsőnek don Fernando, aztán én — az utcára. A metró bejáratával találtuk szemben magunkat.

— Remek, fiatalember. Itt el kell válnom magától. Őszintén remélem, hogy jól elsajátította ezt a leckét s hasznára válik a jövőben.

Kezet szorított s lement a Florida állomás lépcsőin.

Mondtam már, hogy nem szerettem ezt a munkát. Az egyéves munkaidő betöltése előtt egy másik vállalatnál találtam egy kevésbé kellemetlen beosztást. A biztosító társaságnál töltött utolsó két hónapban láttam még néhányszor don Fernandót, de csak messziről s így többé már nem volt alkalma engem megleckéztetni.

Az eredeti spanyol elbeszélés a Badosa.com elektronikus folyóiratban jelent meg:

<http://www.badosa.com/bin/obra.pl?id=n310>

Fordította spanyolból © **B. Tamás-Tarr Melinda**
alias **Dr. Bonaniné Dr. Tamás Tarr Melinda**

**Szitányi György (1941) — Gödöllő
SZÓRÓS GYEREKEIM–IX.**

Bernát éppen olyan falánk volt, mint Bence, csak hogy a macskák e kérdésben szerencsésebbre teremtődtek, mivel hét életük van, és azt a hetet nagyon nehéz önerőből elveszíteni.

Bernát csak lélekben volt cica, vagyis tündérke (erre a két névre is hallgatott), egészében azonban kutya volt. Jóságosabb Bencénél is, és néhány lépéssel a föld fölött járt, ahogy a szentektől elvárna az ember. Volt ismerős, aki megrótt minket, hogy ennyire szeretetben nem szabad kutyát nevelni, mert nem lesz harapós.

Az ilyen megrovókat megnyugtattam, hogy nagyon is harapós, próbáljon csak a mi engedélyünk nélkül kimenni a kapun, majd meglátja. Amint megközelítette a kételkedő a kaput, Bernát, ekkor már Bernáth néven, ott volt mellette, és szájával a kilincs felé nyúlka. Ezt minden ember őrzővédő jellegű támadásnak vette, pedig Bernát csak szökni akart, és tudta, hogy a kilincssel nyitható a kapu. Ő maga is nyitotta volna, de éppen az ilyen kísérletek kiküszöbölésére két különböző ponton felszerelt riglit, hivatalos nevén tolózárat szereltem fel. Azzal nem boldogult. A kilincset kiskorából ismerte, úgy járt be az előszobából.

Sétafikálási vágyainak köszönhetette, hogy jó és veszélyes házörző hírében állt, pedig az igazi házörző Aba volt. Az előzőkből már tudni lehet, hogy az öregfiú nem viccelt. Morgott, és a figyelmeztető hangra sem engedelmeskedőket keményen megharapta, marta és marcangolta.

Aki ezért panaszt tett, kiröhögték, hogy ne már, ezt a kis kutyát panaszolja?

Önkormányzati ismerősöm, akit egy-kétszer megharapott, kajánul vigyorgott, és bizonygatta, hogy Aba még május elsején is ott van a sátorban, és nem bánt senki. Ő csak tudta, őt is május elsején harapta meg minden esetben.

Bernát falánksága nem ismert határokat. Amikor a nagy ünnepi kajálás hulladékai a szemétszállítókat is megillető munkaszünet miatt már nem férek a kukába, a párom nejlonzacskókba csomagolta a maradékokat, és hiába magyaráztam a dolog veszélyeiről, a halászlé szűrő és vágó hulladékai egy átlátszó nejlonzacskóban heverték a kuka mellett, amikor Bernáton kitört az ehetnék. Iszonyú szemetet produkált pillanatok alatt, az ínycsiklandó szálkákat és egyebeket úgy felfalta, mint a mesében közeli rokona a nagymamát.

Hamarosan kipakolta az ajtó elé, ami visszajött, utána ömlött a száján a vér. A gyors beavatkozás megmen-tette, és amikor már túl volt a közvetlen életveszélyen, szomorú pozával hallgatta anyja intő szavait, amiknek lényege az volt, hogy „te falánk dög, egyszer itt fordulsz fel, mert hülye vagy”.

Ezt a tónust nem szerettem, ezért megkérdeztem, Bernát, igaz, hogy te voltál az a hülye, aki a kuka mellé, a földre tette nejlonban a hulladékot?

A keresetlen anyai reakcióra, akár Bicska Maxi sohói látogatására, hulljon feledés.

Bernátot üldözte a fátum. Ha úgy tűrna szét a szemetet, hogy abból konzervdoboz is előgurulhatott, neki biztosan előgurult a lehetséges maximum, és első lépései az éles fémszélékbe vezettek. Ennyire sérülékeny sportoló csak egy focista volt, az is Angliában, a nyolcvanas években.

Bernát lábát fertőtlenítettük, bekötöttük, a tetejébe megkapta valamelyik elhordott zoknimat. Amikor nem voltam jelen a záróaktusnál, a párom minden esetben csallhatatlan biztonsággal a legújabb zoknimat húzta a sérülthez, aki boldogan rohant vele hóban, sárban, mikor mi volt. A fiú boldogan viselte kötéseit, és a csúcs az

volt, amikor egyszerre három lábán volt kötés, és a három különböző új pár zoknimból elorzott félpárat szaggatta önfeledten sántikálva a világban. Művészlélek volt, nem törődött a köznapok emberi hitványságaival, kivéve a táplálkozást. Minden nagy tehetségnek van valami mélyen emberi bogara.

Ez a mélyen emberi szenvedély még jobban elhatalmasodott rajta, amikor Bumbi beköltözött, és kiderült róla, hogy enni is szokott. Bernáthoz még Aba sem közelített, pedig az óriás vele kiemelkedő szeretettel bánt: olykor összenyalta, és Aba hiába pofázott, hogy nem kell a szeretet, Bernát szopogatta a fejét, mintha savanyúcukor lett volna. Ha véletlenül markáns kutyakifejezéssel illette Bernát tündérkét, a méltatlankodó ordas felkapta az öreget, a hátára fektette, és dögönyözni kezdte.

Sebet nem ejtett rajta, arra vigyázott, de nem is érdekelte, hogy milyen vérszomjasan hörög szájában a dugódani. Ilyenkor nem szabad a kutyákat megközelelni sem, ez alapszabály. A kutyák ilyenkor újabb támadót látnak a békebíróban, és annak voltak már tragikus következményei. Ráordítottam Bernátra, hogy hagyja az öreget. De Aba annyira ordított és visított, hogy Bernát nem hallott meg engem. Ilyen esetekre használtam egy riasztópisztolyt, hogy elvonjam a figyelmüket. Ez vagy használt, vagy nem.

Volt eset, hogy Bernátot úgynevezett járomfogással leemeltem Abáról (jó, ha az ember ismer ilyen dolgokat). Bernát hátravágott, de amikor meglátta, hogy én vagyok, nem harapott meg. Ezzel szemben Aba igyekezett kihasználni az adódó lehetőséget, és beleharapott a nagy mafla csüngő lábaiba. Mivel mindig ezt tette, egy idő múlva nem választottam szét őket.

Bernát megtette, hogy amikor a koromsötét előszobában, és ráléptem volna, ami Aba esetében legalább egyikünk súlyos sérülésével járt, amikor járt, Bernát, aki a küszöbön belül feküdt, mielőtt baj lett volna, elkapta szájával a cipőmet, és erősen tartva, ám nem harapva, megtartotta nem csekély súlyomat. Ő nem harapott.

Velem különben is kivételezett. Néha hátsóira állt, és átkarolta a nyakamat. A nyálás következményeket a szeretet jelének tekintettem, valószínűleg jó okkal, és sokan ámuldoztak, miféle baromság ez, hogy ezek egymást átölelve álldogálnak. Néha a karomba kaptam, és sétáltam vele. Ezt nagyon szerette. Volt, hogy ilyenkor felkapaszkodott a nyakamba, és úgy nézelődött, mint egy túlméretezett szőrös kisgyerek.

A párom ragaszkodott ahhoz, hogy olyan buta, mint amilyen jószágos. Hiába hecceltem a halászlé-üggyel és sok más hasonlóval, Bernát mint művészlélek nem ebben a világban élt. Így történt, hogy Abát szórakozottan követte egy idegen kertbe, ahol valamilyen okból közel mellmagasságában különböző irányban drótok voltak kifeszítve. Aba általában átkelt a drótok alatt, Bernát pedig visongott, mert összevagdosták a drótok, amikre, miként Aba, a példakép, ügyet sem vetett.

Amikor Abának elege lett, kijött. Bernát valahogy megközelítette a kerítést, és amikor látta, hogy nincs kijárat, sírva fakadt. Hiába értette, merre van a jobbra és a balra (erre nagyon büszke voltam), minél többet kísérletezett, annál jobban eltévedt a kis kert drótszélű utcáiban. Abát kellett utána küldeni. Nem egyszerűen, hanem szépen meg kellett kérni, hogy légy szíves hozd ki Bernátot. Bement, halkan morgott valamit Bernátnak,

aki őt a zegzugos utakon követve végül kijutott a kertből.

Hogy Aba honnan tudta, a drótok között a nála sokszorta magasabb Bernátot merrefelé kell vezetni, számtalan meglepő tudásának egyik titka.

Amikor Bumbi már nálunk lakott, ő el-elszaladgált, de hiába hívta a fiúkat, nem mentek. Bernát olykor megpróbálta, de ő már kinőtt a kerítést és a kaput átugrálos korból, bizonytalan kalandokba, pláne ezzel az ugribugri alakkal, nem vállalkozott.

Együtt sétáltunk, már hazafelé készültünk, amikor kísérteties, erősödő dübörgés hangját továbbította a talaj. Hamarosan feltűnt egy lovas. Aba és Bernát már találkozott lóval, de az eléggé régen volt, és noha a kutyák nem felejtene, látszott rajtuk az aggodás. A két farkasféle rémülten elvágatott az erdő felé, és Aba is nyom nélkül eltűnt. A lovas megköszönte, hogy szabadon hagytuk neki az utat, tovább vágatott, majd eltűnt. Sokáig kiabáltunk, amíg Bernát és Bumbi előkerült az erdőből. Bernát természetesen sántított, belelépett valamibe, ami a sebet tekintve, törött üveg lehetett.

Aba azonban nem volt sehol...

Aba!, kiabált a párom.

Aba, szóltam én, mivel valami mozgott a lábamnál.

A valami egy térdig sem érő bokor volt. Aba jött elől, és kiröhögte a másik kettőt, hogy mit kell itt rohángálni, akinek esze van, nem futkos, mint egy hülye, hanem elbújik, amíg el nem vonul a vihar.

*

Szerk. Megj.: A tisztelt Olvasók találkozhatnak az elbeszélésben állatokkal kapcsolatban az „aki” vonatkozó névmással, amely helyesen „ami” lenne. Mivel itt az állatok emberként jönnek számításba – N.B. a valóságban sajnos az állatok sokkal emberibbek maguknál az embereknél! – az író ezért él ezzel – a nyelvtanilag helytelen – névmáshasználattal.

9.) Folytatjuk

Tamás-Tarr Melinda (1953) — Ferrara (I)
PAX ET BONUM! - IN MEMORIAM MÓMIKA
(1932. október 15 – 2009. január 23.)

«Volt emberek.
Ha nincsenek is, vannak még. Csodák.
Nem téve semmit, nem akarva semmit,
hatnak tovább.
Futók között titokzatos megállók.
A mély sötét vizekbe néma, lassú
hálók.
Képek,
már megmeredtek és örökre
szépek.»

(Kosztolányi Dezső: Halottak)

Mómika és Pópika... Így nevezett el Benneteket két nyelven beszélő, kétéves unokátok. Igen tetszett Nektek ez a kedves megszólítás, hogy kérésekre azóta, 21 esztendeje mindenki így hívott Benneteket.

Mómika... Január 23-án reggel 7,30-kor végleg itt hagytál bennünket. De nagyon hiányzol, iszonyatos nagy űrt hagytál magad után. Csontvelőig hatóan fáj a hiányod.

Reménykedtünk, mint ahogy tavaly februárban-márciusban is történt, hogy a kezelések javítanak állapotodon. De sajnos nem így történt.

Úgy volt, hogy kiadnak a kórházból, hazamész, de hirtelen válságosra fordult állapotod, ami az egyik veséd működésének elégtelenségével kezdődött. E hír vételekor Giannival versenyt futottunk az idővel: azon izgultam, hogy még odaérjünk időben, hogy még életben találhassalak, eszméletnél légy és felismerj bennünket: hogy utoljára még élve láthassalak. A jó Isten velünk volt, a téli útviszonyok az előző hetek ítéletideje után valóban kedvezők voltak. Január 17-én, 11 és fél óras utazás után berobbantunk a veszprémi kórházi szobádba, ahol érkezésünk előtt fél órával az első betegtársad már örökre elköltözött, ott feküdt élettelen egy fehér lepedővel letakarva. Ezt követően, egyhetes kórházi ottlétünkkor még három szobatársad halálának voltunk szemtanúi...

Szívdermesztő prelúdium...

Mennyire örültem, hogy vártál, megvártál és megismertél bennünket is, s még reagáltál – ha nehezen is – kérdéseinkre, simogatásainkra, csókjainkra. Nem felejttem el, milyen szépen mosolyogtál ránk többször is, pedig már nagyon nehezedre eshetett. Az elkövetkező négy napon is még néha-néha, amikor felnyitottad szemed, szétnéztél, leltároztál bennünket s ha már nehezebben is, de néhány rövid mondatot intéztél még hozzánk, rám mosolyogtál még így viszonzva állandó, mosolygó tekintetemet, sőt, amikor testpozíciómát változtatván egy kicsit félbeszakítottam arcod, homlokod simogatását és puszilgatását, kérted, hogy ne hagyjam abba, mondván: «Még... még...» - és folytattam rendületlenül addig, míg családtagjaimmal egymást felváltva helyet nem cseréltünk.

Hálát adok a jó Istennek, hogy időben érkezhettél, melletted lehettem, kezedet foghattam, szinte az utolsó napig s ha erőtlenség is, de időnként meg-megszorítottad az enyémet. Köszönöm a jó Istennek, hogy annak ellenére, hogy tudatában voltam, hogy már nincs semmi remény, útban vagy már a másvilágba, ennek ellenére egész idő alatt természetesen tudtam mosolyogni Rád, nem volt erőltetett, kényszeredett, sem fárasztó s úgy éreztem, hogy megnyugtató volt számodra, s ahányszor még fel-felnyitottad rám néző szemeidet, annyiszor egy leheletkönnyű mosoly-rezgés suhant át fáradt ajkadon. Szerencsére nem látszott rajtam kétségbeesésem, annak ellenére, hogy

tudatában voltam, hogy percről percre foggy földi léted ideje... Másnap, 18-án beszédesebb voltál és meglepően érthetően mondtad este fél hatkor az ablakod melletti templomból jövő harangszó hallatán: «Már megint harangoznak.» Bennem ekkor óhatatlanul, szívajdulón visszhangzott: «a lélekharang...» Aztán így szóltál – mintha válaszoltál volna: «Elmegyek... Meg fogok halni...» Ebben a pillanatban feltörni készülő könnyeimmel küszködtem. Pópika szerencsére csak az első két mondatodat értette, a harmadikat már nem. Amikor rákérdezett, kegyes hazugságot mondtam neki: «Nem értettem...». Dehogyan nem értettem! Majd meghasadt a szívem, de nem akartam, hogy még jobban kétségbeessen, hiszen ő még reménykedett egy nagy csodában...

Amikor még szemedet tágra ki-kinyitottad, már láttam, hogy bizony odaát nézel, tekintetteddel nem vagy már jelen földi környezetünkben. Ilyenkor, mintha valakinek odaát válaszoltál volna: «Igen.... Nem.... Igen... megyek!...» Aztán ismét közénk jöttél, rám nézve megismételted: «El fogok menni... Meg fogok halni...» Ugyanezt elmondtad még húgaimnak is.

Következő jól érthető és meglepően hangosan kiejtett mondatod ez volt: «Nemsokára jön!» azután, hogy a nővér, mintha nagyot hallóhoz szólna, a legfiatalabb szobatársadnak ezt mondta nagyon hangosan: «Nemsokára jövök magához.»

*

De ez a nemsokára, ahogy mindennap tapasztaltuk, órákba telt. Ugyanígy volt, amikor mi is jeleztük, hogy fogyóban az infúzió-oldat, vagy ha valami rendellenességet tapasztaltunk. A mindjárt jövök minimum 45 percbe telt, az azonnal jön az orvos esetében pedig legtöbbször soha nem érkezett meg a betegágyhoz. Ugyanez a jelenet lezajlott a másik három haldokló idős asszony esetében is. Az volt az érzésünk, hogy szinte menekülnek, hogy ne kelljen bármit is tenni, bármit is mondani a kérdéseinkre... legjobb esetben az volt a válasz: «Nem tudok válaszolni... Nem válaszolhatok, nincs erre felhatalmazásom... Tessék a kezelőorvoshoz fordulni...» A kezelőorvos úgyszintén elérhetetlen volt...

Egy nappal a halálad előtt a melletted lévő ágyon haldokló, rettenetesen besárgult – nyilván májrákos – idős néni rettenetesen szenvedett, egész nap állandóan azt kiabálta: «Jaj, de fáj a hasam.» A mellette tartozkodó férfi rokona már nem bírta tovább, s kiment a szemben lévő orvosügyeletes- és nővérszobába, ahol véletlenül sikerült elcsípnie az akkor ügyeletes orvosnőt – nyilván kérni, hogy enyhítsék fájdalmát – ezt a választ kapta: «Nem érdemes. Nem éri meg. Nincs magánál, nem érzi a fájdalmát.» De olyan fél óra múlva ott állt az ajtóban egy kollégájával láthatóan valamit vele kapcsolatban konzultáltak, s ezt követően kb. fél óra múlva megérkezett egy nővér s injekciót adott a szenvedő beteg felső karjába. Ezután lassacskán elcsendesedett, majd egyre nehezebben lélegzett: január 21-e este volt, láttuk és hallottuk utolsó lélegzetvételét, ott feküdt előttünk merev, megüvegesedett szemekkel, tátott szájjal, leesett állával. A halállal való szemtől szembeállítás még jobban megviselt bennünket. Szerencsére Pópika mindebből semmit sem vett észre. Óhatatlanul megfogalmazódott magamban a kérdés: «Uram-Isten, Mómikám, Te mikor

hagysz itt bennünket? Meddig bírja még a szervezeted?»

Nem volt elég mindez a lelki kín, emellett mindennap tapasztaltuk a kórházi személyzet empátiahiányát, nekünk szinte embertelen magatartásnak tűnt a betegekkel való bánásmódjuk. A betegek nem lévén tekintettel vihancoltak a szobájukban, a folyosón, majd egymásnak üvöltözve harsogták: «A zöld bácsi már megint nem fér a bőrébe.... A piros néni már nincs... A hülye betegem már megint kiszökött a kórházból...» Ez utóbbi azután hangzott el, amikor legkisebb húgom a kórház főépületéből jött vissza – mivel csak ott volt használható illemhely, de kézmosási lehetőség nélkül, mert a vízcsapból egyáltalán nem jött víz (!) –, s ő közölte a nővérekkel, akik ezt észre sem vették, hogy pizsamában, mínusz fokban lent látta a kórházi kijárat felé tartva a beteg férfit, aki nem is volt idős ember. Előtte való napon ugyanez a beteg ismét megkísérelt lelépni: nagy fekete műanyagzsákban összegyűjtött cókmojkával, pizsamájára vett zakóban akart nekiindulni a mínusz fokos estének, de ez alkalommal észrevették: arra figyeltünk fel, hogy nagy kiabálás közepette rohantak utána: «Maga meg hová megy? Jöjjön azonnal vissza! Kórházban van, beteg, nem mehet csak úgy el!»

Tulajdonképpen a kötelező hőmérőzés és orvosságdáson és főétkezéseken kívül jóformán a betegek felé sem néztek. Figyeltük az óránkat: a hőmérőért is csak jó háromnegyed óra múlva jöttek vissza. A hozzátartozók kérésére a „mindjárt jövés” órákba telt, ha egyáltalán megjelentek.

A szobában volt kb. egy nálam valamivel fiatalabbnak kinéző asszony, aki a három betegtársánál látszólag sokkal jobb állapotban volt, de nehezen tudott étkezéshez felülni, majd visszafeküdni. Egyedül járni nem tudott. Az ágya melletti étkező asztalkára tették a vacsoráját, s azzal, hogy mozognia kell, otthagyták magára. Szerencsétlen a segítségünk nélkül még talán most is kínlódna, hogy az asztalhoz üljön s megvacsorázhasson. Ez ottlétünk alatti időben többször megisméltódott. Az arra haladó nővérek, pedig szó nélkül elnézték, hogy neki haldokló édesanyánk mellett mi idegenek segítettünk... Nem tudom, hogy mindebből érzékelhetl-e valamit...

Hogy lehetőleg egy pillanatra se maradj egyedül, egymás közt beosztva a látogatási időt jöttünk Hozzád. Január 22-én, legkisebb húgom Ajkáról megérkezvén döbbenet tapasztalta a trehányságot. Édesanyánk nehezen lélegzett, mert az infúzió-oldat nem jutott a szervezetébe, hanem a földre folyt le. Hatalmas tócsát talált az ágya mellett. Azonnal szólt az éppen ott lévő ápolónőnek, s felelőtlenségüket leplezván még a húgomra ordított azért, mert bátorkodott szólani, hogy mellé folyt az infúzió s legyen szíves újat és jól beadni neki. Nem bírta tovább idegekkel és kitört belőle válaszként: «Az Isten verje meg magukat!» No, de gondolom, az ilyen átkok leperegnek róluk, mivel gyakran kaphatják hozzátartozóktól a hivatásuk magaslatán nem álló egészségügyi dolgozók.

Ilyen előzmények után érkezünk meg hozzád ezen a napon és félreérthetetlenül, tehetetlenül konstatáltuk, hogy már valóban nincs sok idő hátra e földi világban. Már csak aludtál, egyre nehezebben lélegeztél s érezni lehetett már belső szerveid dekompozíciójából

adódó rossz szagot. Nemsokkal ezután végülis a jó Isten magához vett.

*

A legemberibb a patológus orvos és a temetkezési vállalkozó volt.. Az egészségügyi dolgozók empátiahiányú és lélektelen magatartásának nem lehet igazoló magyarázata a pénztelenség, a túlterheltség. Az egyik vőd – idősebb húgom férje –, haláloz napján, miután a kezelőorvos átnyújtotta a főorvos által kiadott halotti bizonyítványt és a kórházi zárójelentést megköszönte neki „empátiagazdag és felelősségteljes, mindent elkövető, áldozatos munkáját”... Látnia kellett volna mindenkinek: az arcán lévő hamis, mézes-mázos mosolya hirtelen arcára fagyott, még nyelni sem tudott s a kézfogás után úgy eltűnt, mint a kámfor. Remélem, hogy élete végéig emlékezni fog erre a jelenetre.

Döbbenettel teli megrökönyödéssel és nagy keserőséggel jelzem, hogy január 9-23-ig terjedő időszakban folyamatosan tapasztaltuk, hogy sem a kezelőorvos, sem az ápoló személyzet egyáltalán nem álltak hivatásuk magaslatán, s ezzel megsértették emberi-, betegjogi méltóságában, személyi jogaiban nemcsak haldokló édesanyámat, hanem minden sorstársát és betegtársát. 2004-től sajnos gyakran részem volt olaszországi magyar - és olasz rokonaim halálos ágyánál tartózkodnom, de ilyen kegyetlen, embertelen, empátiahiányú magatartást egyik olaszországi kórházban sem tapasztaltam, pedig az olasz egészségügyre is sok a panasz és itt is magvannak ugyanazok a gondok, amelyek a magyarországiiban.

*

Ide kívánczik egy-két megjegyzés az orvos személyiségi lényegéről. Segítségül hívom édesapám könyvét (v.ö. 20—24. l.), ami idővel egyetemi oktatói tananyag is lett az egyetemeken (ld. Dr. Tarr György: *Élet és egészség, orvos és beteg, jog és erkölcs az emberi méltóság fogalom szférájában* (Az orvoslási jog vázlata, Püski, Budapest, 2003., 256 l. Internet: <http://digilander.libero.it/rivistaletteraria/orvosjog.htm>):

«A mindennapok emberének orvosa az emberek egészségének védelmével, betegségek megállapításával és gyógyításával hivatásszerűen foglalkozó, egyetemi képesítésű az a személy, akit egészségünk romlásának észlelése miatt felkeresünk, sürgős szükség esetén - még éjszakai nyugalmában is zavarva - lakásunkra hívunk, esetleg a baleset helyszínén tevékenykedni látunk, a mentőautókban is életmentő munkát végeznek, s általában akiket, valamely testi vagy lelki fájdalommal bizalommal felkeresünk.

Vajon a most leírtak lennének az orvos lényegét alkotó tartalmi, fogalmi elemeinek, jellemző jegyeinek a mellékeseiktől elválasztott, rövidre fogott összege, s ama tulajdonságainak összessége, amelyek nélkül fogalmi mivolta nem létezhet, s amelyek egyben megkülönböztetik a többi embertől?

Nem lehet megállnunk e szűk fogalmi keretek között. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy az orvos mindenképpen különb a mindennapok emberénél. Hiszen *maga az orvos is megbetegszik*, amikor ő is másik orvostársához fordul. *Hasonló, vagy ugyanazon gazdasági, társadalmi és politikai szférában éli életét - legfeljebb annak egy másik rétegében -, de csak a rétegek átjárhatók. Ám az általános szakmai köve-*

telményeik és ismereteik gazdagabbak, mint amelyeket általában ismerünk.

Ezen nézőpontból szemlélve az orvos is olyan ember, aki egyben jogalany a legáltalánosabb értelemben, tehát általában egyéni vonásokkal bíró, önmagát más alanyoktól és a tárgyi világtól megkülönböztető személy.

Az orvos eme állapotát mondhatjuk az orvos személyi lényegének.

A „személyiség” több, mint a „személy”, ugyanis míg a személy a legáltalánosabb értelemben vett emberi lény, azaz egyén, vagyis - a valamivel szemben - valaki, addig a személyiség nemcsak a maga személyi, hanem társadalmi mivoltában is erkölcsi normák, eszmények, tevékenységet vezérlő célok szolgálatában álló - vagy legalábbis ezek szolgálatába szegődő, s ezeket megközelítő - jelentősen értékes, tudatos és felelős egyéniség.

[...]

Már a görög Hippokrates is szigorú orvoslási alaptételeket határozott meg, sőt az orvostika alapjait is megvetette az általa megszövegezett orvosi esküszöveggel. Az újkorban és a legújabb korban pedig egyre inkább erősödött az a törekvés, hogy az orvosi tevékenységnek etikai alapot is adjanak az orvosi esküszövegek létrehozatalával.

Tanulságos összehasonlításként szolgálhat a hippokráteszi esküszöveg és a Magyar Orvosi Kamara közgyűlése által, az 1994. évi XXVIII.törvény 9.§-a (1) bekezdésébe foglalt felhatalmazás alapján alkotott Etikai Statútum elején a bevezető után elhelyezett orvosi eskü szöveg-ajánlása:

A hippokráteszi eskü szövege

Esküszöm a gyógyító Apollóra, Aszklepioszra és Hügieniára és valamennyi istenre és istennőre, akiket ezennel tanúul hívok, hogy minden erőmmel és tehetséggel megtartom következő kötelességeimet:

tanáromat, akitől e tudományt tanultam, úgy fogom tisztelni, mint szüleimet, utódait testvéreimnek tekintem, oktatom őket ebben a tudományban ha erre szentelik magukat, mégpedig díjitalanul;

Továbbá az orvosi tudományt áthagyományozom fiaimra és mesterem fiaira és azokra, akik az orvosi esküt leteszik, másokra azonban nem.

Tehetségemhez és tudásomhoz mérten fogom megszabni a betegek életmódját az ő javukra és mindent elhárítok, ami ártana nekik.

Senkinek sem adok halálos mérget akkor sem, ha kéri és erre vonatkozólag még tanácsot sem adok. Hasonlóképpen nem segítek hozzá egyetlen asszonyt sem magzata elhajtásához.

Tisztán és szentül megőrzöm életemet és tudományomat. Sohasem fogok hólyagkövet operálni, hanem átengedem ezt a szakorvosoknak.

Minden házba a beteg javára lépek be, s tartózkodni fogok minden szándékos károkozástól, különösen férfiak és nők szerelmi élvezetre használatától, akár szabadok, akár rabszolgák.

Amit kezelés közben látok és hallok - akár kezelésen kívül is a társadalmi érintkezésben -, nem fogom kificsegni, hanem titokként megőrzöm.

Ha ezt az eskümet megtartom és nem szegem meg: örvendhessek életem fogytáig tudományomnak, s az életnek; ha esküszegő leszek, szakadjon rám minden átok és szerencsétlenség.

Az Etikai Statútum szöveg-ajánlás

Én esküszöm, hogy orvosi hivatásomhoz mindenkor méltó magatartást tanúsítok. Legfőbb törvénynek tekintem a betegek testi és lelki gyógyítását, a betegségek megelőzését. Az emberi életet minden megkülönböztetés nélkül tisztetem. Orvosi tevékenységem soha nem irányul emberi élet kioltására. A betegek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartom, bizalmukkal nem élek vissza és titkaimat haláluk után is megőrzöm.

Tanítóimnak megadom az illő tiszteletet, orvos társaimat megbecsülöm.

A betegek érdekében ismereteimet, tudásomat folyamatosan gyarapítom.

Minden erőmmel arra törekszem, hogy megőrizsem az orvosi hivatás tisztaságát és tekintélyét.

Az Egyetem hímevét öregbíttem és megbecsülését előmozdítom.

A hippokráteszi orvosi eskü szövegéből - mai szükségyszerű aktualitásként - emelem ki a következő alaptételeket, amelyek korunkban is mintaképül szolgálhatnak - mint létező eszmények -:

- az orvostudományt tanító „mestere” alázattal teli tisztelete,
- az orvostudomány alkotó szellemű megbecsülése,
- ezen tudomány továbbadásának kötelezettség-tudata,
- a betegek érdekeinek feltétlen tisztelete és védelme,
- a betegek feltétlen szolgálata,
- a beteg életének méreggel való kioltásától való feltétlen tartózkodás még a beteg kérése ellenére is, (Ez ma megszüvelelendő lenne az eutanázia szorgalmazásával szemben.)
- a magzatelhajtás elutasítása, (Ma törvényhozó testületünk törvénnyel engedélyezi.)
- az orvosi titoktartás.

Ezen fejlődés során, s még napjainkban is az orvostudományhoz és az orvosláshoz kötődően különböző orvos-fogalmak alakultak ki.

Mindennapjaink világnézetétől meghatározott felfogások sokrétűsége az orvoslási cselekvőség és az orvossá válás feltételeinek egységeként mutatták, s mutatják be az orvost. Ezekből csak három példát mutatunk be:

ORVOS: emberek egészségének védelmével, betegségek megállapításával hivatásszerűen foglalkozó, egyetemi képesítésű személy.

ORVOS DOKTOR: olyan személy, aki az orvostudományból szerzett doktori diplomát, orvos.

ORVOS: aki valamelyik államilag elismert egyetem orvostudományi karán az előírt tanulmányi időt kitöltötte, az orvosi vizsgákat letette és így módon

diplomát kapván, az állam által jogosultságot nyert arra, hogy a hozzá forduló beteg embertársait megvizsgálja és a betegség leküzdése céljából az általa jónak látott rendszabályokat foganatosítsa.

Mindhárom meghatározás az orvossá válás feltételeként tartalmazza az orvostudományi egyetemi végzettséget, azonban csak egyik tartalmazza a „hivatásszerűség” ismervét.

A „hivatásszerűség” - mint ismerv - azonban vizsgálódást érdemel:

Jelenti egyrészt állandóan hivatásból, **kenyérkeresetként üzött foglalkozást**, jelenti **másrészt valamely munkakör, pálya, foglalkozás iránt érzett hajlamot, vonzódást, rátermettséget.**

Az orvosnál is - mint egyéb más foglalkozásnál is - **a foglalkozást üző személy fokozott méltóságát, foglalkozásának kenyérkeresetként való üzése mellett létező hajlamból, rátermettségből eredő tevékenységként való folytatása növeli**, illetve növelheti, **másképp** kifejezve: hivatásszerűen és elhivatottan végzett **orvosi tevékenység.**

Az **elhivatottság az, amelyhez** fűződik a hivatásetika, vagyis azoknak az erkölcsi elveknek a tartalmi összefoglalása, amelyeket a különböző életpályákon működő egyének hivatásuk teljesítése közben kötelesek követni. Mivel a hivatásetika nem más, mint alkalmazott erkölcsan, nagy jelentősége abban van, hogy a gyakorlat számára kötelező cselekvést és magatartást az erkölcsi törvényeknek megfelelően szabályozza és ezeknek szellemében értékeli a cselekedeteket. (A magyar tudományos irodalomban a hivatásetika példaképeül szolgálhat 1925-ből id. Imre József Orvosi etikája).

Ha tehát az orvos az orvosi tevékenységét „hivatásszerűen” végzi, tevékenységét nemcsak kenyérkeresetként kell végeznie, hanem elsősorban a hivatásetikának, vagyis az alkalmazott erkölcsan kívánalmainak megfelelően.

Ez pedig nem más, mint egy olyan orvosi tevékenység, olyan foglalkozás, amelyet nem a saját előmenetele, szakmai tekintélye eszközének a szolgálatába állítva végez az orvos, hanem amit az emberiséget szolgáló hivatásként művel. Nem a pozíciót kell építgetni az orvosi cselekvéssel, nem a rangot hajszolni, hanem az embert a köteleességteljesítéssel, lelkiismeretes elkötelezettséggel, megfontoltan szándékos, ok- és célszerű tudásgyarapítással úgy szolgálni, hogy az ilyen szolgálat okszerű következményes eredménye legyen a pozícióban, rangban való emelkedés.

A sikert, a társadalmi elismerést ne baráti kapcsolatok, protekció, erkölcsi önfeladás árán, hanem a saját képességek fejlesztésével és lelkiismeretes kihasználásával az ember szolgálatának kibontakoztatásával és kiteljesítésével váltsa valóra az orvos épp úgy, mint ahogy pl. egy bíró is.

Ezen kívánalmaknak való megfelelés jelent, jelentheti az orvos személyiségi és tudattartalmi lényegét, azaz az orvosnak - mint személyiségnek - a tudatában lévő lelki tartalmak, jelenségek összességét.»

A január 9-23-ig terjedő kórházi tapasztalataink hatására ajánlom minden érdekeltnek *Az test és a lélek orvosa* c. fejezetet, amely az alábbi sorok nagyon is meg szívlelendők:

«Noha nagyon is tudatában vagyok annak, hogy ezen alcím alatt írottak olvasásakor az általam mindenkor végtelenül tisztelt - a tudományok rendkívüli magaslatain megérdemelten lakozó kiválóságok közül sokan, lekicsinylően, szájukat gúnyosan elhúzva, sőt fejüket rosszállóan csóválva, szigorúan összehúzzák szemöldöküket -mondván: mi köze mindezeknek a joghoz -, e sorok szerzőjét nem éppen kedvező jelzőkkel illetik, mégis leírom, hogy az orvoslási jogot - orvosi jogot -, a betegségekből eredő emberi problémákat nemcsak az ember alkotta törvények optikájából kell szemlélni, hanem az isteni törvények mikénti megítélése szempontjából is. Azon Létező Erők parancs-szférájából is, Aki által - még Darwin szerint is az első közös őssejt mint - a már kihalt és ma is élő leszármazottak közös őse „teremtettet”.

A betegségnek az emberben való megjelenése rémületet kelt, sőt nagyon sokszor testi szenvedést is okoz. Ezért a lelki és testi szenvedést okozó betegség az ember legsúlyosabb megpróbáltatásai közé tartozik.

Az ember a betegségben - különösen ha az súlyos és/vagy hosszadalmas - elméledővé lesz, kutatni kezdi betegsége okát. [...]

Azt is eredményezi azonban a betegség, hogy az ember keresni kezdi elméjében Istent. Eszébe jut, hogy gyermekkorában tanult Róla és az Ő fiáról, aki betegeket is meggyógyított.

Valóban, Krisztus mindig együttérzett a szenvedő, beteg emberekkel. Számos beteget meggyógyított, de nemcsak a beteg testeket akarta gyógyítani, hanem azért jött közénk, hogy az ember testét és lelkét egyaránt gyógyítsa.

Ő az az orvos, aki minden beteget közel engedett magához, aki megengedte, hogy a Tőle gyógyulást remélők megérintsék, s Ő az az orvos, aki ma is fölé hajol minden betegnek, s akire a betegnek szüksége van, hogy meggyógyuljon.

Korunk orvosa is hajoljon a beteg fölé, ha a beteg szólítja, s ha kéri, hogy hívjon hozzá papot, teljesítse kérését. Mert a betegségnek gyakran az az eredménye, hogy a beteg keresi Istent, hogy visszatérjen hozzá, s mivel a betegség sokszor megsejteti a halált is, a beteg kérésére az orvos tegye lehetővé, hogy a lelkét meggyógyítsa.»

*

Drága Mómikám, örök eltávozásod óta már eltelt három hét, az urnás búcsúztatásodtól pedig már kettő. Mindennek ellenére, még mindig olyan felfoghatatlan, hogy testben már nem vagy közöttünk! Még mindig nem tudok magamhoz térni. Nagyon hiányzol.... Csak az vigasztal, hogy Te már biztosan jó helyen vagy, nem kell itt kínlódnod ebben a földi árnyékvilágban!

Életed utolsó három napján már még jobban, s egyre gyorsabban romlott állapotod: teljesen felismerhetetlenné vált drága arcod s a közelgő halál látható nyomai szembetűnők voltak... Éreztük és borzalmas volt látni, hogy már tényleg néhány órát, ha nem néhány perced van hátra... Szörnyű volt ez a tehetetlenség a halállal szemben, ami minden

megfogant majd megszületett ember számára abszolút szükségyszerűség, vastörvény, amely nem ismer kivételt.

Éjszakára legkisebb hűgunk maradt Veled. Január 23-án hajnalban keltünk, hogy minél előbb Nálad lehessünk. De már nem vártál meg bennünket.

Azért imádkoztam egész idő alatt, hogy a jó Isten ne hagyja, hogy szenvedj, ha magához kell, hogy vegye lelkedet, szépen, álmodban tegye, ne legyenek fájdalmaid, ne légy tudatodnál. Ezek voltak a gondolataim 7,30-kor, halálod órájában is, amikor Hozzád készültünk: ebben az időben fohászkodva pont a karórára pillantottam. Idősebb hűgom úgyszintén ebben a pillanatban rebegte el Érted a fohászt. Legfiatalabb sógoromnál, az ezidőben iskolásoktól zajos lakónegyedre egy pillanatra félelmetes csend ült. Pár perc múlva pedig jött a legkisebb hűgunk telefonhívása: hogy ebben az órában örökre elaludtál... Azt mondta nekünk: „Jó, hogy nem voltatok jelen ebben a pillanatban!”... Pedig nagyon szerettem volna kezedet fogva melletted lenni utolsó lélegzétvételedkor is. Kértem a jó Istent, de ez nem adatott meg nekem. Ő tudja, miért kellett így alakulnia.

*

Milyen érdekes, megálmodtam évekkel ezelőtti térd- és combnyaktörésedet, majd végleges eltávozásod előtt, hónapokkal ezelőtt halálodat. Sajnos, mindegyik óramű pontossággal bekövetkezett... E legutóbbi, fájdalmas esetben nem vált be az a mondás, hogy akinek a haláláról álmodnak, az a valóságban hosszú életű lesz...

Nyugodj békében drága Mómikám, szeretett Édesanyám! Neked már jó, ez vigasztal. Téged már elhívtak odaátra, már teljesítetted a Rád mért földi küldetésedet; mi ittmaradtak még adósak vagyunk ezzel.

*

Eszembe jutnak R.A. Moody (1944-) író *«Élet az élet után»* c. könyvében írottak, amelyekből befejezőként néhány halálélményt idézek:

«Amikor a Fény megjelent, első szava ez volt: „Mit tettél életedben, amit most megmutathatsz nekem?!” – vagy valami ilyen. Abban a pillanatban megkezdődött a visszatekintés. „Ejha, hát ez meg-mi?” - gondoltam, amikor gyermekkorom jelent meg. Attól kezdve, egymásután gyakorlatilag életem minden egyes évét láttam kisgyerekkortól egészen a jelenig.

Sajátos módon kezdődött: kislány voltam és a szomszédságunkban levő patak mellett játszottam. Aztán minden korból következett több jelenet – élmény, amit a nővéremmel együtt szereztem; részletek a szomszéd emberekről és helyekről, ahol laktam. Akkor jött az iskoláskor előtti idő, amikor egy különösen kedves játékomat összetörtem és ezért sokáig sírtam. Ez nagyon szomorú élmény volt. A képek tovább vezettek azokig az évekig, amikor cserkész voltam és sátoroztunk. Aztán számos élmény elevenedett föl az általános iskolából. Amikor középiskolába kerültem, nagy megtiszteltetés ért: beválasztottak a Legjobb Tanulók Klubjába; az élményt úgy éltem újra, ahogy akkor befogadtak. Tovább folytatódtak a képek a középiskola alsó osztályaitól a felső osztályokig át a befejezésig és végül a főiskola első évének addigi pontjáig, ahol akkor voltam.

Az elmúlt események ugyanabban a sorrendben játszódtak le, mint az életben és tökéletesen élethűek voltak. A képek úgy peregtek, mintha kívülről, a valóságban láttam volna őket, rendkívül szemléletesek, színesek voltak – és hatásosak. Annál a jelenetnél pl., amikor összetört a játékomból, láttam teljes felindultságomat. Nem olyan volt, ahogy az akkori szemléletem szerint láttam, a világért se! Az a kislány, akit láttam, nem másvalakinek látszott, mint egy filmből való alak, vagy a játszótéren futkározó kicsik egyike. Az én magam voltam! Láttam magam gyerekként abban a helyzetben, pontosan ugyanabban a helyzetben, amiket átéltem, melyekre emlékezhettem.

A Fényt addig nem láttam, amíg a visszatekintéssel foglalkoztam. Mihelyt életem felől kérdeztek, a Fény eltűnt és megkezdődött a visszatekintés. Mégis egész idő alatt éreztem, hogy mellettem volt és életem megtekintése közben vezet. Tudtam, hogy jelen volt, mert közbe-közbe megjegyzéseket tett. A visszatérő jelenetek mindegyikével valamit mutatni akart nekem. Ezt nem azért tette, hogy megtudakolja, mit tettem életemben – azt ő tudta már –, hanem kiemelt néhány eseményt és azokat elém helyezte, hogy vissza tudjak emlékezni. Ismételten hangsúlyozta, hogy milyen fontos a szeretet. A legvilágosabban azokat a mozzanatokot mutatta meg, amik a nővéremmel voltak kapcsolatosak, akivel mindig szoros barátságban voltam. Majd a Lény bemutatott néhány esetet, ahol vele szemben önző voltam, de ugyanakkor sok olyant is, amikor kedvesen és önzetlenül viselkedtem. Megmagyarázta, hogy próbáljak másokra is gondolni s erre minden erőmből törekedjek. A figyelmeztetésekben a legkisebb szemrehányás sem volt. Azoknál a jeleneteknél, ahol önzően viselkedtem, a Lény csak annyit jegyzett meg, hogy bizony tanulhatnék belőlük. A tudással kapcsolatban is ugyanígy nyilatkozott. Komolyan felhívta a figyelmemet tanulmányaimra és közölte velem, hogy tovább fogok tanulni. Amíg a legközelebb hívni fog (akkor már megmondta, hogy vissza fogok térni) – addig is fejlesszem a tudásomat. Azt mondta a tudásról, hogy olyan állandó folyamat, mely a halál után is tart. Azt hiszem, a Fénylény azért engedett visszatekinteni az életemre, hogy tanítson.

Mindez fölöttébb különös: halott voltam, ténylegesen visszatekintettem az életemre, amikor gyors jeleneteken át vezetett. Mégsem voltak annyira gyorsak ezek a jelenetek, hogy ne érthettem volna meg őket. Ennek ellenére az egész nem tartott sokáig. Látszólag először a Fény jelent meg, aztán következett a visszatekintés, majd újra visszajött a Fény. Úgy tűnt föl, az egész alig tartott öt percig, valószínű azonban, hogy harminc másodpercnél tovább tartott, de pontosan nem tudom megmondani. Csak egy alkalommal ijedtem meg, nevezetesen akkor, amikor úgy tűnt föl, hogy életemet itt nem tudom befejezni. Ennek ellenére a visszatekintést szívesen néztem. Szórakoztatott. Élveztem, hogy visszatérhettem a gyerekkoromba, úgyszólván még egyszer átéltem azt. Olyan út volt ez, amelyen keresztül visszatérhettem a múltba, és amely utat rendes körülmények között nem lehetett volna megjárnom.»

Olyan beszámoló is elhangzott, melyekben a visszatekintés élményét a Fénylény megjelenése nélkül

tapasztalták meg. Azokban az élményekben, ahol a Fénylány egyértelműen „irányítóként” volt jelen, a visszatekintésnek még komolyabb meggyőző ereje volt. Mindenesetre a tapasztalatokat úgy jellemezték, hogy a képek elevenek és pontosak voltak, tekintet nélkül arra, hogy a Fénylány megjelent-e, vagy sem. Nem számít az sem, hogy a halálélmény közben létezik-e olyan ok, mely a „halált” okozná, vagy csak hajszálnyira közelíti meg azt – közli a kutatást végző író. Íme egy másik vallomás:

«A láрма és a hosszú, sötét folyosón való áthaladás után gyerekkorom minden gondolatát kiterítve láttam és egész életem még egyszer felvillant előttem. Nem képek formájában tűnt fel, hanem gondolatokban, azt hiszem. Ezt nem tudom önnek pontosan leírni. Valóban minden benne volt, életem minden eseménye előjött. Nem úgy, hogy egy-egy kis jelenet tűnt volna fel, hanem egyszerre láttam egész életemet, minden élményt egyidőben. Gondoltam anyámra és azokra a dolgokra, amelyekben igazságtalanságot tettem. Azokat a rosszaságokat, amiket gyerekefjével elkövettem, még egyszer megláttam. Visszaemlékeztem szüleimre s azt kívántam, hogy bizonyos dolgokat bár ne tettem volna meg. Szerettem volna meg nem történné tenni.»

A következő két példában nem a klinikai halálnál lépett föl az élmény, hanem heves fiziológiai stressznél, vagy sérülésnél:

«Az egész helyzet meglepően alakult ki. Már mintegy két hete nem éreztem jól magam és kisebb lázam is volt, de ezen az éjszakán gyorsan romlott az állapotom. Még emlékszem arra, az ágyban fekvésem fel akartam kelteni, hogy megmondjam neki, rosszabbul vagyok, de egyáltalán nem tudtam megmozdulni. Sőt, egyszer csak teljes sötétségbe kerültem, majd ürességben találtam magam és akkor az egész életem villámgyorsan lepergett előttem. Azzal az idővel kezdődött, amikor hat, vagy hét éves voltam. Emlékeztem egy jóbarátomra, akivel együtt jártam általános iskolába. Az általános iskola után láttam magam középiskolásnak és egyetemistának a fogorvosi szakon, végül mint gyakorló fogorvost. Tudtam, hogy halott vagyok, de akkor eszembe jutott, hogy gondoskodnom kell a családomról. Semmiképpen se akartam most meghalni, mert voltak olyan dolgok, melyeket megbántam, hogy elkövettem és sajnáltam néhány más dolgot itthagyni. Ez a visszatekintés „lelki képek” formájában történt, de összehasonlítva a szokásos képekkel, sokkal elevenebb volt. Életemnek csak főbb mozzanatait éltem át, és pedig olyan gyorsasággal, mintha egy másodperc alatt lapoztam volna át életem egész könyvét. Úgy tűnt föl, mintegy szörnyű gyorsan rohanó film és mégis olyan állapotban voltam, hogy mindent felfogtam és feldolgoztam. A képek nem keltették fel bennem a múlt érzéseit, mert ahhoz nagyon gyorsan haladtak. Élményem közben semmi mást nem láttam (egyébként is teljes sötétségben voltam), mégis egész idő alatt világosan éreztem egy nagyon hatalmas, korlátlanul szerető Lény jelenlétét a közelemben. Érdekes volt, hogy amikor felébredtem, életem egész történetét

minden részletében mindenkinek el tudtam mondani azáltal, amit tapasztaltam. Maradandó tapasztalat volt. Nehéz szavakba önteni, mert minden villámgyorsan történt, mégis rendkívül világos volt.»

Egy háborúviselt fiatalember a történetét így mondja el:

«Amikor Vietnamban szolgáltam, megsebesültem és meghaltam. Egész idő alatt tudtam, hogy mi történik velem. Amikor hat géppuskagolyó eltalált, egyáltalán nem lettem nyugtalan. Szívemben a sebesülés után valóságos megkönnyebbülést éreztem. Jól éreztem magam. Semmitől se féltem. Abban a pillanatban, amikor eltaláltak, életem képekben jelent meg előttem. Időben visszatértem gyermekkoromba és attól kezdve peregtek a képek egész életemen keresztül. Valóban mindenre tudtam emlékezni. Minden elevenen és világosan állt előttem. Azoktól a legkorábbi eseményektől, melyekre még éppen emlékezhettem, addig a jelenig, melyben akkor voltam, mindent a legpontosabban megmutattak és ez szélesebben szaladt el előttem. Az egész egyáltalán nem volt kellemetlen, közben nem éreztem sem megbánást, sem elégedetlenséget magammal szemben. A legtalálhatóbb hasonlat, ami megfelel ennek a képsornak, talán egy diasorozat lenne. Olyan volt, mintha valaki nagyon gyorsan diafelvételeket pergetett volna le.»

Végül íme egy különleges lelki kényszerhelyzet, mely közvetlen közel volt a halálhoz, bár testi sérülés nem történt:

«Első egyetemi évem utáni nyáron traktoros állást vállaltam. Nehéz nyerges vontatót vezettem. Gyakran küszködöm kellett, nehogy elaludjak a volán mögött. Egy reggel, amikor teherrel megrakodva már hosszú utat megtettem, elbólintottam. Az utolsó, amire emlékszem, egy útjelző tábla volt. Aztán szörnyű sistergést hallottam, mely jobb első kerék kidurranását jelezte, erre a kocsi megbillent és a súly áttevődése miatt a bal kerék is kidurran. A kocsi oldalra dőlt és az út mentén levő híd felé csúszott. Megijedtem, mert tudtam, hogy a kocsi a hídnak fog ütődni. Abban a pillanatban, amikor a kocsi megcsúszott, gondolatban egész életem lepergett előttem. Nem láttam belőle mindent, csak a fontosabb dolgokat, mégis teljes életmű volt. Először láttam, hogy két éves koromban apám mögött mentem a strandon. Aztán egy sor egyéb esemény bukkant fel gyerekkoromból. Majd láttam, hogy ötéves koromban hogyan törtem össze a karácsonyra kapott új piros autót. Emlékeztem arra, hogyan üvöltöttem, amikor élenksárga esőkabátomban iskolába mentem. Az általános iskola minden évéből megjelent valami előttem. Láttam mindegyik tanáromat s az egyes évek fontosabb eseményei ismét előkerültek. Aztán középiskolás lettem, mellékesen újságot árultam és dolgoztam egy élelmiszerüzletben. A jelenetek folytatódtak egészen az első egyetemi év utáni nyárig. Ezek és még sok más esemény pergett le a szemem előtt. Az egész valószínűleg nem tartott tovább a másodperc töredékénél. Aztán elmúlt, én ott álltam és

bámultam a teherkocsira és azon gondolkodtam, vajon halott vagyok-e, vagy talán angyal? Megcsíptem a karomat, hogy meggyőződjem arról mi vagyok, halott, vagy lélek, vagy tulajdonképpen mi? A kocsi összetört és én egy karcólást se kaptam. A szélvédőablakon át repülhettem ki. Mindenesetre az üveg teljesen összetört. Amikor kissé megnyugodtam, arra gondoltam, milyen különös volt az egész, olyannyira, hogy egész életemre maradandó benyomást hagyott, mert egy kritikus pillanatban az öntudatomon átvonult az egész életem. Valószínűleg át tudnám gondolni még egyszer ezeket az eseményeket s amikor ezek megismétlődnének emlékezetemben, bizonyára jó negyedórára lenne szükségem. De akkor minden egyszerre történt, egészen magától, alig egy másodperc alatt. Valóban bámulatos volt!»

Az élet visszapörgetésével kapcsolatban nekem is volt 1981 nyarán egy érdekes élményem, amire a mai napig tisztán emlékszem. Sovány, fiatal, kezdő, 3. éve oktató tanár voltam, amikor hátam mögött keresztanyámmal az egyik budapesti metrón emelkedtünk fölfelé. A mozgólépcső utolsó métereinél az előttem álló, két nagy fonottkosárral felmálházott, testes parasztasszony elvesztette egyensúlyát és dőlt hátra felém. Akkor, abban a pillanatban egy villanás alatt láttam diftériás kórházi tartózkodásomtól – kb. két éves lehettem –, szinte nagy sebesen pörgő filmkockákként leperegni egész addigi életemet. Ez alatt az idő alatt számomra érthetetlen módon olyan erőm lett, hogy a nagy darab kövér, bőszenyű asszonyságot egy kézzel, a bal kezemmel fel tudtam tartani, míg a másikkal kapaszkodtam a metrólépcső korlátjába. Amikor felérkeztünk, hálálkodva köszönetet mondott és az asszonyság csodálkozásának adott hangot, hogy egy kistermetű, vékony, fiatal nő akadályozta meg hátra zuhanását.

Bizony mi is csodálkoztunk ezen. Miután elköszöntünk a parasztasszonytól, akkor jutott el tudatunkig, hogy milyen baleset következhetett volna ebből, ha az az asszony bennünket feldöntve hátra zuhan. Dominóként borult volna föl minden ott lévő utas. Erre a gondolatra térdtől remegni kezdtek a lábaink, alig tudtunk állva maradni. Szerencsére kiérve napvilágra, találtunk egy padot, ahová leroskadhattunk és összeszedhettük minden erőnket, ami bizony nem kis időbe telt.

Hasonló élményem volt 2004 nyarán egy autóbalesetem következtében. Arra emlékszem, hogy a sóderecs szegélyen megcsúszott autó az árkot átrepülve nekiütközött egy betondúcnak. Egy pillanat alatt történt, én kimondottan nyugodt voltam, s csak ennyit gondoltam magamban: «Itt a vég!» Hogy megmenekültem és az ütközet nagyságához képest aránylag kis sérüléseket szenvedtünk el, nemcsak a biztonsági övnek volt köszönhető, az biztos: tudom, éreztem, hogy valakik odaátról mentettek meg bennünket, a gépkocsiban ülő utasokat! A szemtanúktól értesülve megtudtuk, hogy azon a ponton eddig csak halálos balesetek történtek, s nem akartak hinni a szemüknek, hogy mi valóban, csodálatos módon élve maradtunk, kis sérülésekkel kerültünk ki a balesetből. Ami még érdekes, hogy e baleset megtörténtét előző hetekben többször megálmodtam ezt a jelenetet, s ugyanúgy, ugyanott történt meg a valóságban is, mint

álmaimban, felismertem ugyanazt a környezetet, ahol addig a valóságban még életemben nem jártam...

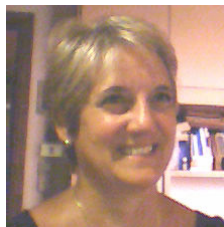
Megjegyzem ezen élményeimen kívül életemben voltak még más, csodás, de emberi ésszel, a tudománnyal megmagyarázhatatlan élményeim is. Ezért a meggyőződésem a túlvilági életről, ami a hitemen kívül valós tapasztalatokon alapul....

(v.ö.: <http://xoomer.virgilio.it/bellelettere1/baleset.htm>

<http://xoomer.virgilio.it/bellelettere1/diskriminacio2004.9.26.htm>)

B. Tamás-Tarr Melinda (1953) — Ferrara (I)

DÉL-OLASZORSZÁGBAN BARANGOLTAM – V./1.
(Júliusi útinapló – 2007)

Július 14-én, szombaton 11 órakor megérkezvén a leccei külkerületi, castromedianói szállásunkra, ugyancsak kellemes élményben volt részünk: Paola és Paolo, a „Bed & Breakfast Cavallino” szállásadók hasonló, otthonos melegséggel fogadtak, mint Casalini di Cister-

ninóban és tökéletes felszereltséggel vártak bennünket. Sőt, mint ahogy a legelső beszámoló cikkemben írtam, többször sem mulasztottak el figyelmeztetni bennünket, hogy legyünk óvatosak, mert ezen a vidéken nem léteznek közlekedési törvények, szabályok, gépkocsivezetők, gyalogosok úgy közlekednek, hogy nekünk szabályosan közlekedő, törvénytisztelő, északról jövőeknek vagy külföldieknek égnék áll a hajunk, valamint a

szőr a hátunkon. Sajnos nem volt túlzás a figyelmeztetés. De kellemes volt a csalódásunk, mert vasárnap lévén – mivel majdnem mindenki a tengerben lubickolt – a jelzett vezetéskultúrálatlan Leccében nem is találkoztunk semmiféle kihágással, szabálytalansággal, nem úgy, mint a korábban meglátogatott városokban. A bejelentkezési adminisztrálás és tájékoztatóshalmaz után elfoglaltuk lakásunkat, elrendeztük dolgainkat, lezuhanyoztunk, majd beutaztunk Lecce központjába egy tájékozódó, még napos, késő délutáni és esti sétára, valamint vacsorára. Ez utóbbit természetesen a helyi, hagyományos konyhaművészet remekeiből azt választottuk, amit Emilia Romagna tartomány földjén nem fogyaszthatunk, mint pl. az ún. „Ciceri e tria” (csicseri-borsó és tészta) nevezetű első tál ételt amely egy leveses étel, de se nem „zuppa”, se nem „minestra”. (Képforrás: <http://www.prezzemoloeffinocchio.it/>)

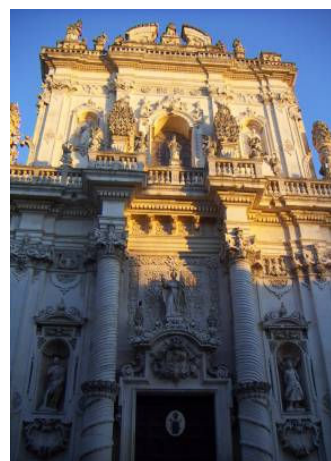
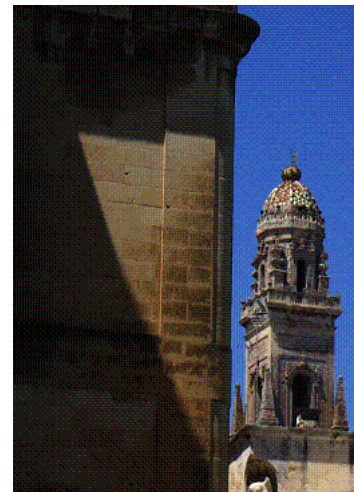
Ez a tál étel ritka gasztronómiai archeológiai termék, ahogy a salentinói konyhaművészet szakértői mondják. A „tria” (= „trya”) arab eredetű kifejezés, az „itrya” szóból ered és ezen a nyelven száraz tésztát jelent. Nagyon fontos, hogy házi készítésű kemény lisztből készített tészta legyen, amelynek egyik részét (pl. 250 gr) hagyományosan kifőzik, a megmaradt 50 gr-ot pedig forró olajban borostyán színűre pirítják. A hagyomány előírja, hogy a csicseriborsót terrakotta cserépedényben kell főzni: az apróra vágott két zellerszárat – Olaszországban a zellergumó helyett elterjedtebb, a hosszú vastag, nagy levelű, zöld zellerszár (sedano dulce = apium graveolus) –, az 1 v.

(Képforrás: <http://www.giardinaggio.it/orto/singoleorticole/sedano/sedano.asp>)

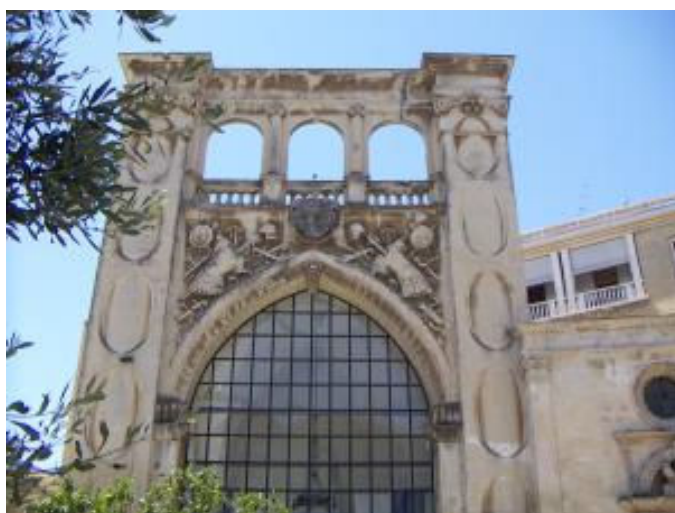
2 sárgarépat és 1 fehér húsú hagymát extra szűz (extra vergine) olívaolajban megdinsztelünk az említett cserépedényben, majd hozzá tesszük az előző naptól szódabikarbónás vízbe áztatott 250 gr csicseriborsót, a két apró kockára vágott érett paradicsomot és a 3 babérlevelet, majd felöntjük meleg vízzel, amelyet megfelelően sózunk esetleg borsózzunk és lassú tűzön addig főzünk, amíg a csicseriborsó meg nem puhult. Ezután a kifőtt és pirított tésztát összekeverjük a dinsztelt hagymával, majd a kész, sűrű csicseriborsót a levesbe tesszük, amelyet végül meghintünk ízlés szerint fekete borssal és apróra vágott petrezselyemzölddel. Várjunk egy-két percet vele s máris felszolgálhatjuk. Nagyon ízletes ez a rendkívül sajátos salentinói eledel. Második fogásként lányunk ropogósra sült fekete kagylót (cozze nere gratinate) evett, ami előételek között keresendő leginkább, mi meg különleges módon elkészített paradicsomos törökparadicsomot (melanzana). A nagyon ízes „ciceri e tria” után sajnos kevésbé érvényesült ennek az enyhén fűszerezett fogásnak az íze. Azt hittük, hogy ugyanolyan fűszeres lesz, mint az első fogás. De ezt nem tudhattuk, a pincér ajánlatára hallgattunk, mivel éttermük specialitása volt ez is. Vacsora után még sétáltunk a rendkívül élénkkelé vált városban: ilyenkor zajlik az élet, míg délidőtől este öthatig szinte teljesen kihaltak ezek a déli városok. A késő délutáni, esti és másnapi felvételeim Leccéről, a Dóm térrel (Piazza del Duomo) láthatókkal kezdem. Íme a Dóm, egyéb épületek, a Püspöki Palota, a torony és maga a tér:

Most pedig következzenek a felvételek a római amfiteátrumról és környékéről (N. B. az első kép nem az én felvételem, forrása: «Invito al Salento d'amare»,

Le guide di quiSalento, 4. lap). A téren a római oszlop tetején Sant'Oronzo szobra áll:

Ez az anfiteátrum nagyságát tekintve a legjelentősebb római kori emlék az egész Salentinói-félszigeten. Valószínű, hogy Hadrianus (117-138 d. C.) idején nyílt meg, az I. század felében a cirkuszi játékok megrendezésére. 1901-ben véletlenül bukkantak rá a Banca d'Italia épülete alapjainak lerakása közben végzett ásások során. A régészeti ásásokat a két világháború közötti időszakban végezték és 1938-ban fejezték be. A római színház félkör alakú nézőtere 102 x 83,40 m nagy volt, az aréna 53,40 x 34,60 m kiterjedésű volt, 10.000/15.000 nézőt tudott befogadni. Az amfiteátrumot elsősorban állatviadokra használták.

Jobboldalon a Santa Corce (Szent Kereszt) Bazilikáról látható két kép. A Santa Croce bazilika homlokzata

vitathatatlan szereplője a történelmi városközpont építészeti színpadán.

A helyi barokk építészeti stílus legnépszerűbb és leglátványosabb kifejezője. A homlokzat alsó részét 1582-ben fejezték be. A legkifinomultabb leccei építész, Gabriele Riccardi munkája: megőrzi a román stíuselemeket, amelyeket nagyszerűen illeszt bele a barokk díszítőelemekbe. A közbeeső rész Giuseppe Zimbolo nagybátyjának, Francesco Anitonió Zimbolónak a műve, a három főkapu készítője (1606). A felső részt 1646-ban Cesare Penna és Giuseppe Zimbolo fejezték be. A látványosan gazdag díszítőelemek allegorikus jelenetekben bővelkedik. A Santa Croce bazilika szimbolikája a kereszténység pogányok feletti győzelméhez kapcsolódik. A templom belsejében különösen az oltár ünnepélyes és gazdag barokk díszítése van nagy hatással a szemlélődő látogatóra.

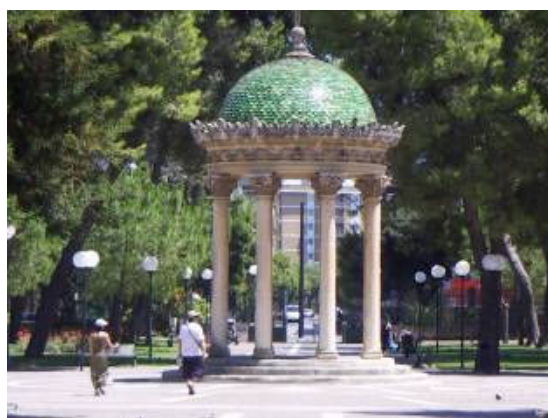
Egy érdekesség: a Santa Croce és a celesztinus szerzetesek hatalmas komplexuma a XVI. században épült, ahol egykor a zsidók negyede volt. Az ún. Yudaica negyed nem volt kis kiterjedésű, 1450-ben kb. 650 lakost számlált. A spanyol befolyásnak köszönhető XV-XVI. századi egyre növekedő intollerancia miatt 1541-ben véglegesen kiutasították a zsidókat. Ez az az esztendő, amikor V. Károly birodalmából eltávolították az összes zsidó közösséget.

Folytassuk sétánkat! Íme a San Matteo (Szt. Mátyás) templom (Chiesa di San Matteo)!

Salò Achille építész munkája. Az egyetlen templom Leccében, amelynek homlokzatán egy érdekes innovatív építészeti elem, Francesco Borromini-től inspirált görbe vonalas elemek láthatók. 1667 és 1700 között épült.

Az alábbi meg a celesztinus szerzetesek szemináriuma és két bejáratú kapuja, amelyeken keresztül, a távolban a leccei park egy kupolás építménye látható. Sétáljunk be a parkba egy kis pihenőre az egyik pálmafa alatt, hogy legyen erőnk tovább folytatni városnéző barangolásunkat!

Nos, induljunk tovább, mert van még bőven látnivaló:

E város összegezeként: A beszámolóm első részében említettem, hogy Puglia tartomány legdélibb része a „csizma sarka”, a Salentinói félsziget, amelynek belsejében, e várost 11 km-re az Adriai-tengertől, 27 km-re a Jón-tengertől találjuk 49 m tengerszint feletti magasságban, megye Lecce megye 100.884 lélekszámú székhelye. „Barokk Firenzé”- nek is szokták nevezni a

várost az arculatát kialakító spanyol-barokk stílus gyakorisága miatt. Érdekes mértani formájú, földrajzi

elhelyezkedésük: a megyeszékhely Lecce alkotja a háromszög felső csúcsát, míg az alsó két csúcsot Otranto és Gallipoli. Úgy is mondják, a „Csodák háromsöge”. Ne feledjük, a Salentinói félsziget barokk földjén vagyunk!

Az egyik messapiusi-japax (-japyg) központ örököse ez a város, majd római gyarmat lett: Lupiae majd Lincea néven. Római emlékei a Szt. Oronzo téren (Piazza S. Oronzo) kiásott fent látott amfiteátrum-részlet és a dóm közelében lévő, római színház maradványai (ld. az előbbi felvételeket).

Egyszerre mutattam be fényképeken keresztül az érkezésünk napján és a másnapi sétánk során látottakat. Városnéz barangolásunk közben belebotlottunk egy utcátáblába, amelynek helytelen írása nagy derűtséget váltott ki bennünk, s érdemesnek tartottam megörökíteni. A névelős „l’ospedale” („a kórház”) helyett „lo spedale” olvasható:

A felirat magyarul: „A zarándokok sikátora a kórház mögött”.

Leccei sétánk befejezéseként még vessünk egy-két pillantást erre és arra:

Nem szabad elfelejtenem megemlíteni, hogy július 15-i nappali leccei sétánk előtt, útközben megálltunk Cavallinóban, hogy megtekintsük a messapius ősnép maradványait. A helyszínen, a fedett emelvényen - ahonnan jó belátható volt az egész feltárt terep -, egy

számítógépes tájékoztató útján szereztünk némi ismeretet a messapiusok civilizációjáról.

A messzápiusok vagy messzápok civilizációját egy újfajta kerámia jellemezte, hasonló a műkénéihez, de azoktól mégis eltérő: jellegzetes, mértani alakzatokkal díszített egyedi alakú, magas fülű és széles nyakú kerámiavázák voltak, az ún. „trozzelle”. Ez a nép olajbogyótermesztéssel, szőlőműveléssel, pásztorkodással foglalkozott. Jelentős volt a kutya- és lótenyésztésük.

Öltözküket tekintve kapucnival végződő hosszú ruhát viseltek, szandálban jártak. A nők hosszú tunikát hordtak, fejüket koronával ékesítették. Temetkezési szokásaikra eleinte a kőhalmos, majd később a földalatti elhantolás volt a jellemző. Valószínű, hogy temetkezési szokásaikra a görögök hatással voltak. Erre utal az a temetési mód, hogy halottaikat kőkriptákba helyezték s a görög szokásra jellemző módon elhunytak szájába egy érmet helyeztek.

A monitoron megjelentetett feltárt területet összehasonlítva az élénk táruló tereppel a megfelelő pontra nyomva ujjunkat azonnal megkaptuk a bennünket érdeklő választ a városrész feltárt területeivel és épületmaradványival kapcsolatban.

Most pedig íme a messapiusi maradványokról egy-két útközben kattintott fényképem, amelyeket Cavallino előtt, Lecce központjába igyekeztünk látni:

Az alábbi felvételeket ket pedig a szabadtéri múzeumban készítettem:

Ezzel véget ért a július 14-15-re tervezett programunk. Másnap, 16-án elkészítettünk szállásadóinktól és tovább folytattuk utunkat a harmadik szállásuk felé, Cursiba. De előtte még volt egy kis városnéző programunk: utunkat tudatosan folytattuk végig az Adriai-tenger partszegélyén, menet közben gyönyörködtünk a táj szépségeiben, míg el nem értük a látogatásra kiszemelt városokat: Otrantót, Capo d'Otrantót és Giurdignanót.

Ezekről az élményeinkről a következő számunkban számolok be.

Forrás: Az *Osservatorio Letterario* 2007. augusztus 24-27.-i online melléklete.

Fotók/videók © Dr. Bonani Tamás-Tarr Melinda

5./1.) Folyt. köv.

ESSZÉ

AZ ÉDENTŐL KELETRE – III.

Ebben az írásban a lényeg szempontjából természetesen nincsen semmi új. De nem is lehet, mert a régi igazságok örökéletűek. Így aztán újak csak azt lehet mondani, amelyek egy újabb megvilágítást vet az örök igazságra. Ami itt következik viszont, az már túl esik a pecsétszabta határon. Mert amiről idáig szó volt, (az „et desint vires” mércéjére állítva) kellett a mitológiai váznak a szemügyre vételéhez.

Eduard Schuré *Les grand initiés* c. könyvében ír a nagy beavatottakról, ahol arról van szó, hogy nyolcezer évvel ezelőtt egy óriási szkíta birodalom terült itt végig az egész Európa-Ázsiában, az egyik óceántól a másikig. Jó bölcsője volt ez a későbbi népeknek, nyelveknek. Már Josephus Flavianus is arról tanúskodott, hogy Európát a szkíták szűzfoglalás révén vették birtokukba és ők voltak Európa őslakói. A szkítamagyarok európai őshonosságát vallja még Ammianus Marcellius is. Mert ő is kénytelen elismerni azt, hogy a szkíták az ókori Európa őslakói voltak.

További pár szó a szkítaság őseredetéről: Platón, aki nyilván beavatott volt, mert másképp ugyan honnan vette, hogy a szkítaság gyökerei egészen az aranykorba nyúlnak vissza? Erről az időtlen korszakról a következőket mondja:

Az Aranykor emberei, az aranykori világnak maradványai, mai képviselői a szkítáknak....

Az igazságos szkíták az Aranykor egyedüli maradványai voltak...

Melynél fogva az aranykori eredet már merőben bizonyosság a szkíták ősi voltára, arra, hogy ők a világ legrégebbi népe. Tehát ezen nyomatékos tanúságok alapján a szkítaság az emberiség aranykorából eredő és aranykori hagyományokat viselő nép.

Az aranykori hagyományok szemszögéből nézve tehát perdöntő ez. Ugyanis csak az a nép őrizhette meg az aranykori őshagyományait, amely leghosszabb időtartamon át, a boldog aranykorban élt, így hát beléje ivódott legmélyebben az aranykor érzéki, érzelmi, ösztön és hagyomány világa. A magyarok eleiről a szkítákról szólván mintha Anonymusnak is az (aranykori) időket

idézné: *A szkíták valaha igen bölcsék és szelídek voltak és semmiféle bűn nem fordult elő köztük.*

Mármost tudni való, hogy a Szentírásban három olyan utalást találunk, amely erre vonatkozólag különös figyelmet érdemel, új számvetést kíván. Az első, amellyel számot kell vetnünk arra az elévülhetetlen kérdésre kínálkozik némi feleletet adni, vajon ki volt a világ ősnépe, az aranykor népe. A Genézis erre a kérdésre olyan adalékot szolgáltat, amely közvetlen a szkítaság őstörténetével áll kapcsolatban. Tanácsos lesz ezért a Szentírásnak azon sajátos kinyilatkoztatását megvizsgálni, mely az Édenkert fekvésének közvetlen környezetét írja le.

Folyóvíz jó vala pedig ki Édenből a kert megöntözésére, és onnét elágazik és négy főágra szakad vala. Az elsőnek neve Pison, ez az, amely megkerüli Havilah egész földjét, ott ahol az arany terem. (Gen. 2:10-11)

Az Édenkert leírása során említett „Havilah egész földjét” általában Indiába teszik a kutatók. Pontosabban az Indus folyam felső szakaszára, arra a területre, ahol úgymond az „arany terem.” Ha ezt vesszük alapul, akkor ez nagyjából a mai Pakisztán Hunza-Kashmir térsége. Manapság itt élnek a hunzák, Kashmirtól nyugatra eső Nagar, Jasin és Gilgit tartományban. Akikről dr. Tóth Jenő irodalmi hagyatékában „Az indiai hunzák” címen egy igen érdekes írást hagyott hátra. (v.ö. Zajti Ferenc: Magyar évezredek, Bp. 1943)

A magyar történelemkutatást is régente foglalkoztatta ez a bibliai téma. Nevezetesen Krausz Sámuel dr. volt aki annak idején ezeket a dolgokat tüzetesen feltárta a következőképpen vélekedvén róla:

„Bátran állíthatjuk ennél fogva, hogy Eviláth (Havilah) Indiában ugyan, de a Kézai említette minor Indiában fekszik.” Nézete szerint: „Nem Kúun Géza az első, aki Evilathot azonosítja a Bibliával, mint Fiók állítja, hanem Podhraczký, amint az a Budai krónikához írt megjegyzéséből kitűnik. Voltaképpen azonban nem is a magyar tudósoktól származik az azonosítás, mert a Septruagintában, 200 évvel Kr.e. a bibliai Chavila szót Eviláttal adják vissza, akkor az azonosítás a képzelhető legrégebb keletű. Azért így állítja Kúun, mivel Chavila a Szentírás szerint Khúsnak a fia, azonosítják a krónikások Evilatot Perzsiával.”

„Igaza van-e a magyar krónikásnak - folytatja, midőn ez országot a magyarok őshazájának tartja? Teljesen igaza van, mert az ókorban ez országot csakugyan Hunniának nevezték.” (v.ö.: Dr. Krausz Sámuel: Nemzeti krónikáink bibliai vonatkozásai, Budapest, 1898)

Ugyancsak lásd: „India és Hunnia, vagyis Evilath..” (v.ö. Kosmas Indicopleustes: *Keresztény Topográfia.*)

Tudvalevőleg Kézai Simon mester 1283 táján készült *Gesta Hungarorum* c. történelmi művében Perzsiáról szólván valóban Evilátnak nevezi azt a helyet, ahová Menróth, az óriás, a nyelvek összezavarodása után letelepedett. Majdpedig írását a magyarság genezisének azon találó utalásával folytatja, hogy „*ott feleségétől Enétől két fia született, Hunor és Magyar, akiktől a hunok és a magyarok származtak.*”

A Szentírás következő kinyilatkoztatása magáról a khúsok ősi szállásáról beszél:

A második folyó neve Gihon: ez az, a mely elkerüli az egész Khús földjét. (Gen. 2:13)

Itt azonban felmerül egy kérdés. Hiszen joggal kérdezhetné valaki, miért említi a Biblia a „khúsok földjét”, amikor az első emberpár egyedül az Éden lakója? Talán abból az okból kifolyólag, hogy ez a nevezetes hely valamely különös ok révén már a kezdetektől fogva híres nevezetes föld hírében állott? Akkor nem meglepő az sem, mikor Homeros az istenek (elohimok) szülőföldjét történetesen a khúsok földjére teszi! Márpedig ha elfogadjuk Homeros állítását, kinek véleménye szerint az istenek Khús földjén éltek, a továbbiak során ez segít megmagyarázni más hasonló történelmi állapotokra utalnak.

Nincs olyan sűrű homály, amelyben az ősi tudás visszfénye föl ne derengne. A régi énekek ekhója, az ősi mítoszok, hagyományok őrizték meg leginkább azon tudatot, miszerint az istenek históriájának ismértve a történelmi kutatásban mennyire fontos.

Még Dante figyelmét sem kerülte el e téma, a régi istenekről szólván így emlékszik vissza:

*S Dionysos oly vágytól ragadva
Gondolt föl e szent hierarchiára,
Hogy sorba, mint én, nevüket megadta.*

(V.ö. Isteni színjáték)

A Sumér hagyományok pedig így beszélnek el az istenek dolgai felől való történeteket: „*Az istenek hierarchiája Szín istenségtől származott, akinek két családja volt: Utu és ennek nővére Inanna. Utu Szippar városában uralkodott, míg Inanna istenasszony Arattában székel.*”

A továbbiakban figyelmet érdemel ezúttal a nevezetes angol sumerológus G. Smith azon megállapítása, miszerint a kaldeusok írásában ez az Utu nevű istenség olykor „Kusu” néven is szerepel. Tehát szerinte, akkor Utu azonos azzal a személyiséggel, aki a Bibliában Khús név alatt, Nimród apjaként van feltüntetve. (V.ö. George Smith: *The Chaldean Account of Genesis*, New York, 1876)

Viszont ha a Sumér királyok névlistája szerint megyünk akkor azt látjuk, hogy Utu vagy Khús felmenő ágon névszerint a következő istenségek szerepelnek.

Utu fia Mes-kiag-gaser lett a főpap.

Ennek fia (volt) En-mer-kar, aki Uruk városát építette. (V.ö. Jacobsen: *The Sumerian King List*, Chicago, 1939)

Alapjában véve ez a két hagyomány, a keresztyén és a Sumér királylista persze nem mond ellent egymásnak. Egyedül a nevek sorrendjében tér el. Mivelhogy Nimródot nem Utu-Khús fiának, hanem az unokájának tartja. Ugyanis ha azt vesszük En-mer-kar és Nimród ugyanaz a személy. Hiszen úgy a sumér királylista, mint maga a Szentírás kimondottan neki tulajdonítja Uruk (Erek) városának a megalapítását.

Ezek után most nézzünk utána hol volt, hol nem volt Khúsnak a földje. Nos ennek a különös találynak nyitja abban rejlik, hogy a Gihon folyó neve alatt, amely elkerüli „az egész Khús földjét”, vajon a Paradicsom melyik folyóvizét értsük. Az *O.L.F.A* oldalain prof. E.

Spedicato mindezeket szépen kitárgyalja. (v.ö. Emilio Spedicato: *L'Eden riscoperto: Geografia ed altre storie*) Kiegészítésképp ezért csupán az alábbi rendhagyó referenciát vessük latba.

A sumér hagyományok után nem árt megismerni a hasonló hindusztáni hiedelmeket, hiszen azok is arról tanúskodnak, miszerint az istenek Khuslyapától származtak, s egykor „Khús földjén éltek.”

Erre vonatkozólag egy régi időből fennmaradt tudósítást tár elénk dr. Ivala Prosad Singhal, ki az őshúsokról szólván az alábbi tényadatot közli:

„A Puránák könyve négy özönvíz előtti népet említ: Daitya, Naga, Déva és Aria. A Daitya és Naga népek lakhelye Turán volt. Ősapjuk neve Khúslyapa, ennek felesége volt Khasa és fiai Hiranyakhasa, aki a Ja-khús nemzetséget, a másik Hiranyja-Khúsipu a Rakhsa törzset uralta. Ezek a Jaxartes (Oxus) folyam mellett éltek. Országuk fővárosa Hiranyapura, más néven Balkh volt.”

Később dr. Singhal azt is elbeszéli, hogy szkítia hajdankori neve Khusa-dvipa, vagyis Khús földje volt. E szerint tehát ezen régi hindusztáni hagyományok ugyancsak arra emlékeztetnek vissza bennünket, hogy a szkítaság hajdankori őshona valamikor az Oxus folyam menti Khusa-dvipa lehetett. Márpedig ez ugyanazon ősturáni bölcsőnek számít, mint az „Édentől keletre” elterülő „Khús földje”, amely voltaképpen a bibliai Khús pátriárkától nyerte nevét.

Tény, hogy ennek az ősi hiedelemnek valamikor nyomós oka lehetett, hiszen a későbbi idők folyamán sokáig tartotta magát az emlékezetben. Euripides Bacchanalia c. művében feljegyezte, hogy a Baktrus (Oxus) folyó, ahol az egykori Balkh városa épült, valójában magától Khús ősapától lett elnevezve. Egy másik görög történész Arian, Nagy Sándor indiai hadjáratáról írott beszámolójában pedig arról tudósít bennünket, hogy az ő idejében ezen a tájon még akkor olyan ősi nemzedék lakott, akiknél elevenen élt a legendás hírű Khús őskirály híre, s kinek emlékét, mint hajdankori nemzetőst, oly nagy becsben tartották, hogy tiszteletére évenként hatalmas nemzeti ünnepet ültek. Magastenes szerint Khús uralmának és hosszas vándorlásának kora Nagy Sándor idejét megelőzően 6042 évvel történt. Amely hozzávetőleg egybe esik a legendabeli Dionysus idejével. Márpedig Ciceró írása alapján ez a Dionysus, aki történetesen a kabirok leszármazottja s Ázsia első őskirálya volt. A Donnelly féle felvetés szerint pedig ez a hajdan virágzó hatalmas khusita birodalom, Dionysus birodalma, a voltaképpeni történelemelőtti adzsemi birodalom volt. Melynek uralma idején úgy India, mint a távolabbra eső Arábia, Egyiptommal együtt valamikor a khusita-aditák fennhatósága alá tartozott. (v.ö: Ignatius Donnelly: *Atlantis the Antediluvian World*, New York, 1971)

Sajnos az adzsemi birodalom híreről azonban bölcsen hallgat a történelem. Az ókori népek közül kevesen emlékeznek vissza. Olyan roppant történelmi távlatba esik tőlünk, hogy emlékének merőben nyoma veszett. Általában keveset tudunk afelől, hogy mi volt előzőleg. Avagy éppenséggel ki volt, s milyen volt ez az ősnép, amely az emberiség egyik fő ágazatát képezte.

Mint láttuk, egy rejtélyes világ hever mögöttünk. Egy eltemetett ódon világnak beláthatatlan időtartalmú korszaka, amiről a historikusok nem nyújtanak jóformán semmilyen szilárd alapot, semmilyen történetfeltáráshoz. Egyetlen támpont, „egyetlen tartós és hiteles megértési kategóriánk van, és ez a régi szent könyvek kinyilatkoztatása. Ez a valóság megértésének lehetősége, az egyetlen kategória, mely a megértést megnyitja, az maga az őshagyomány”, írja Hamvas Béla.

Krónika hagyományaink közül egyedül a nemrég „újra felfedezett” *Tarih-i Üngürüs* (A magyarok története) az, amely számunkra „Adzsem” néven megőrizte ennek az ősi bölcsőnek a kései emlékét. Ebben a nevezetes ómagyar gestában számos alkalommal találkozunk vele. Éppúgy, mint a korabeli perzsa Abu Kásim Firdusi hatalmas epikus költeménye a Királyok könyve, ahol az eseményekre épült szóhagyomány a költészetnek maradandóbb formájú alakulásában a krónikásnak őszinte forrásává lett. (v.ö. Firdusi: *Il Libro dei Re*, ford. Italo Pizzi, Torino, 1887)

Vajon meddig kell vagy meddig lehet visszamenni, hogy valamilyen képet, feleletet kapjunk arra vonatkozólag, hogy ki volt valójában a világ legrégebbi népe, az adzsemi birodalom népe?

Köztudomás, hogy a krónikákon kívül a Szentírás egy olyan különleges adatot tartalmaz, mely az említett Khús és Havilla földjén túl egy teljesen ismeretlen földre utal. Egy olyan területre, amely valahol az „Édentől keletre” terült el.

És elméne Kain az Úr színe elől, és letelepedék Nód földjén, Édentől keletre. (Gen. I. 4:16)

Úgy tűnik azonban, mintha ez a „Nód” szó egy véletlen elírás volna. Ugyanis a Vulgata verzióban az eredetibb formában „Ad” változatban szerepel: „*In terra Ad orientalem plagam Eden.*” (v.ö. *Iusta Vulgam Clementinam* Parisiis, 1927)

Mindenesetre dr. Franz Delitzsch híres német biblia szakértőnek nem kis fejtörést okozott az említett bibliai idézet értelmezése. Hiszen logikus felfogás szerint már eleve kétesnek tűnik olyan állítás, miszerint az édenen kívül egyáltalán létezett volna még egy emberi civilizáció ahová Isten által az édenből kiakolbósított Kain elmenekült volna. Márpedig a Szentírás szempontjából tekintve igen! Ugyanis a bibliai passzus további szakaszában Kain viselt dolgai felől ezt olvassuk:

És építé várost, és nevezé azt az ő fiának nevéől Hanóknak. (Gen. I. 4:17)

De akkor honnan vett magának Kain feleséget – kérdezi -, hacsak nem onnan, ahova elmenekült. Mivel szerinte Nód földjén akkortájt már emberek éltek. Mindenesetre Delitzsch ezeket a dolgokat azzal magyarázza, hogy Nód földjéről szóló bibliai utalás valamikor kétségtelen egy időtől szürkült hagyomány szerves részét képezhette. A továbbiak során Nód fekvéséről akként vélekedik, miszerint ez a földrész valahol Kelet Ázsiában lehetett. Majd Von Bohlem és Colenso utalása alapján azon meggyőződésre jut, hogy ez a térség valójában Észak India. (v.ö. Franz Delitzsch: *New Commentary on the Genesis*, Edinburgh, 1888)

Mindenesetre a megnevezett kutatóknak voltaképpen világos az elgondolása, hiszen a hindusztáni hagyományokban ezen szóban forgó földrésznek nagyjából a mai Afganisztán és Kashmir közti terület felel meg. Tehát a Swat folyó völgye, amely mint ismeretes a régi észak indiai Udjana tartománya volt.

A fenti nevek vizsgálata során világosan kiötlük, miszerint ez a bibliai „Nód” valójában az Ad névszónak egyik származéka. Éppúgy, mint ahogy ugyancsak Ad-nak emlékét őrzik azon arkáikus névalakok is, melyek az idők folyamán az alábbi változatokban maradtak fenn.

Így elsősorban ott van Adjana, amely szanszkrit nyelven ugyanaz mint Udjana, és Kr.u. a VII. sz.-ig Ottien név alatt India észak-nyugati tartományát jelölte.

Aztán ott van Adi-varsa, melynek hírére a hindusztáni hagyományok magával az emberiség eredeti bölcsőjével hozzák kapcsolatba.

Egy másik keleti hagyomány alapján: a Fekete tengertől Kashmirig és e fölött kell keresni az emberiség eredeti bölcsőjét Ad-ah fiainak lakhelyét.

De ugyancsak Ad-mi névre való utalást találunk a káldeusok *Teremtés* történetében, ahol a feljegyzett hagyományok szerint a kezdeti emberiséget valamikor „Szalmat-akkadim”-nak, másképp, Admi-nak, Ad belinek s a babiloni hagyományok pedig Admu-nak nevezték. Tehát akkor a régi akkád név is ugyanazt jelölte volna, mint maga az Ad, amelynek Dr. Wilker feltevése szerint „Ad fiai” volt a jelentése. (v.ö. G. Smith. *Op.cit.*)

És végül, de nem utoljára, ne lepődjön meg senki nyelvünknek azon különös sajátosságán sem, ha a régi múltból fennmaradt, a hajdankor hangulatát felidéző „ódon” szavunk gyökere is voltaképpen erre az „Ad” névszóra vezethető vissza.

A perzsa történetírás híven kiáll a hagyományok mellett. Mirkhond, köznéven Mirkhavend perzsa történész, nemzete hírnevének öregbítésére terjedelmes történelmi munkáját a Nimród nemzetségéből származó adzsmei fejedelmek viselt dolgaival kezdi, melynél fogva a perzsák őstörténetéről írott események előszakaszát egy olyan őshagyomány szövi át, amit nem csupán írani, hanem egyben a khusita ősmúlt eposzának is lehet tekinteni. Szerinte Elám (a későbbi Irán) területén létrejött adzssemi birodalom alapjait egy mítikus királyi dinasztia fektette le. Az uralkodók közül elsőnek Ad avagy Adzsem fiát Kaiomart említi meg s uralkodásának kezdetét Kr.e. 5371 évre teszi. Ezen hagyomány szerint Adzsem fia Kaiomar 30 évig trónolt, mialatt minden alattvalója „párducbőr kacagányt hordott a vállán.” (v.ö. *Rauzat-us-Safá*. Ford. David Shea. London, 1828)

A korviszonyok éppúgy a maga arculatára formálhatják az embert, akár a hagyományok. A szkítaság genezisének drámája csodálatosan igazolja ennek az elvnek helytálló voltát. Hogy aztán a szkíta név - akármennyire megszokta már a világ -, egyáltalán helyes-e, afelől nemigen lehetünk meggyőződve. Mások is keresték az eredetét, ám nem ismerték hagyományainkat, vagy pl. mondjuk az örményekét, akiknél a régi hagyományok különösen makacsul tartják magukat. Ott ugyanis összefutnak a szálak. Kiváló példa erre Lukácsi Kristóf egykori szamosújvári plébános műve, aki ezen hagyományok alapján írott történelmi munkájában a következő megállapításokat közli:

„A Hun-magyarok őselei körül örmény kútfők szövénekénél tett vizsgálódásaim szerint a következő tételekben összpontosul:

- 1./ a Hun-magyarok, Chusok, Khusok,
- 2./ a Saca, Daha, Massageta-Scythák, Chusok,
- 3./ a Hun-magyarok, Saca, Daha, Massageta-Scythák.

(V.ö: Lukácsi Kristóf: *A magyarok őselei hajdankori nevei és lakhelyei*, Kolozsvár, 1870)

Na és mit tartottak magukról a régiek? Merthiszen nemcsak az örmény hagyományok tanúsága, hanem Tróky Izsák feljegyzése alapján 1570-ben még nálunk is tudtak arról, hogy „a magyarok kuthaiak voltak.” Korának irodalma Mátyás királyt is a „szkíták királyának” nevezte.

Azóta persze nagyot változott a világ. Jellemzővé vált korunkra Maiernek egyik mondása: *A tudós mindig más véleményen van*. Tévtanok megszállottai, elfogultak, szerelmes ellenségeink vágják hagyományainkat a földhöz. Ott tartunk, hogy „A jelenlegi hivatalos álláspont” nemcsak, hogy nem egyezik krónikáink őstörténeti hagyományaival, hanem mesének minősítette ez írást, mert nem finn-ugor őstörténet felé vezetnek.” (László Gyula)

Dante is sejtett már sorsunkról valamit. Az Isteni színjátékában máig találóan szól hozzánk szánakozó sóhaja: „*Oh beata Ungheria, se non si lascia più malmenare!*” (N.d.R. *Paradiso, Canto IX/Paradicsom IX. Ének, 142-144. sor*)

3.) Vége

Americo Olah
- U.S.A. -

Katyíni tragédia A szovjet Eichmann magyar áldozata

Kevesen tudnak arról, hogy "Katyíni" áldozatai között magyar is volt: Korompay Emánuel Aladár, a varsói Józef Piłsudski Egyetem magyar lektora

Az 1939-ben szovjet fogságba került, megbízhatatlannak minősített lengyel hadifogoly katonatiszteket az SzKP KB Politikai Bizottsága *Lavrentij Berija* belügyi népbiztos javaslatára, *J.V.Sztálin* jóváhagyásával 1940 március 5-én halálra ítélte. (Lásd erről ez évi 8., 10. számainkat! – *A szerk.*)

Az 1940 április-májusában *Pjotr Karpovics Szoprunenko* NKVD ezredes, a "szovjet Eichmann" irányításával végrehajtott tömeggyilkosságnak magyar áldozata *Korompay Emánuel Aladár*, a varsói Józef Piłsudski Egyetem magyar lektora volt. Ő a felesége révén felvette a lengyel állampolgárságot, s tartalékos századosként vonult be a hadseregbe.

Korompay Emánuel Aladár (a legkorábbi iratokban Korompay Manó Aladárként szerepel) Budapesten született 1890. március 23-án, szülei hetedeik gyermekeként, római katolikus vallású, édesapja Korompay Márton gyógyszerész volt. – A budapesti Lónyay utcai Református Főgimnáziumba járt – erről az iskola korabeli értesítői tanúskodnak – s ott állították ki számára 1908. június 24-én a 614. számú érettségi bizonyítványt. Ezt követően az 1908/1909 tanév I. félévétől az 1911/1912. tanév II. félévéig a Budapesti Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának

hallgatója volt. Végbizonyítványát, az abszolutóriumot 1912 október 3-án állították ki *dr. Finácsy Ernő* dékán aláírásával.

1914-től a lévai gimnáziumban tanított latint és görögöt, de rövidesen behívták katonának. Przemyslbe vezényelték, ahol 1916-ban megismerkedett az ott tolmácsként dolgozó lengyel *Mieczysława Grabasszal*, akit nemsokára feleségül vett – kezdetben egymással németül beszéltek – Még abban az évben megszületik első leányuk Ilona. Korompay ugyan rövid időre hazlátogatott Budapestre, de hamarosan visszatért Przemyslbe, 1919-ben felvette a lengyel állampolgárságot s főhadnagyi rangban belépett a lengyel hadseregbe. 1929-ben századosként nyugdíjazták.

1930-ban *dr. Divéky Adorjántól* (1880-1956), aki a wilnoi (vilnusi) Báthory István Egyetemen és a varsói Józef Piłsudski Egyetemen is tanított, átvette a varsói magyar lektori teendőket, a követségi kultúrattaséi feladatokat és a Lengyel-Magyar Baráti Társaság vezetését. A család is Varsóba költözött, Ilona után megszületett *Márta* és *Erzsébet* nevű leánya is. Feljegyezték, hogy jól hegedült, furulyázott és orgonált. Varsóban 1936 március 15-én jelent meg magyar-lengyel miniszortára, ezt követte május 12-én ennek lengyel-magyar párja. Kiadott egy lengyel-magyar társalgási könyvecskét is.

1939-ben magyarul tanuló lengyelek egy csoportjával hazlátogatott Budapestre, közben kitört a háború. A csoport tagjai ezt Magyarországon átvészelték, ő viszont hazautazott Varsóba, s bár követségi alkalmazotként kaphatott volna mentességet, bevonult a hadseregbe. Még abban az évben szovjet hadifogságba, a sztarobelszki tiszti táborba került. Fennmaradt egy onnan Varsóba írt tábori levelezőlapja is. Nem távolította el tiszti rangjelzését sem, amelynek révén elhagyhatta volna a tábort.

A sztarobelszki tábor 3739 foglyát 1940 április-májusában lőtték agyon Harkovban, majd a szomszédos Pjatyihatikiban temették el. A Harkovban kivégzettek síremlékét 2000. június 17-én állították fel.

Korompay Emánuel első emléktábláját egykori varsói, a Podchorążych és a Holówki u. sarkán lévő lakásának falán 1992. április 12-én avatták fel. Szövege: *W tym domu mieszkał / Emanuel Korompay / oficer Wojska Polskiego / więzień Starobielska / zamordowany w 1940 / przez NKWD w Charkowie / – Komitet Katyński / Rodacy z Węgier* – (E házban lakott / Korompay Emánuel / a Lengyel Hadsereg tisztje / sztarobielszki hadifogoly / meggyilkolta 1940-ben / a harkovi NKVD. – Katyńi Emlékbizottság / Magyar honfitársai)

A Varsói Egyetemen, a mai Orientalisztika, az egykori Magyar Tanszék épületén, a Krakowskie Przedmieście 26/28 alatt a Magyar Tanszék 50 éves jubileuma alkalmából – magyar kezdeményezésre – 2002. nov. 21-én délelőtt leplezték le emléktáblát az egykori lektor *Korompay Emánuel Aladár* tiszteletére katonai tiszteletadással, a Magyar Parlament *Katona Tamás* által vezetett küldöttsége és a varsói Magyar Nagykövetség képviselői jelenlétében. A tábla szövege: *EMÁNUEL KOROMPAY / 1890-1940 / lektor języka węgierskiego / na Uniwersytecie Warszawskim w latach 1930-1939 / kapitan Wojska Polskiego / uczestnik kampanii wrześniowej / więzień obozu w Starobielsku,*

zamordowany w Charkowie. (Korompay Emánuel / 1890-1940 / a magyar nyelv lektora / a Varsói Egyetemen 1930-1939 között / a Lengyel Hadsereg századosa / a szeptemberi hadjárat résztvevője / a sztarobelszki tábor foglya, meggyilkolták Harkovban.)

A sztarobelszki táborba hurcoltak, Harkovban kivégzettek névsora megtalálható a Varsóban 1996-ban az Ósrodek KARTA Kiadónál az Indeks Represowanych sorozat második köteteként megjelent *Rozstrzelani w Charkowie* (A Harkovban agyonlőttek) c. munkában. Korompay Emánuel Aladár neve a 94. oldalon a 3. hasábjában a második név.

Remélhetőleg előbb-utóbb szülővárosa, Budapest is megfelelő módon megemlékezik mártírhálált halt fiáról.

U.i.: A közvélekedéssel ellentétben a hadifogoly lengyel tiszteket 1940 áprilisában-májusában nem csak Katyńban végezték ki. A *kozielszki* tábor 4421 foglyát vallóban Katyńban lőtték agyon és temették el. (A síremléket 2000 július 28-án állították fel.) A *sztarobielszki* tábor 3739 foglyát azonban Harkovban lőtték agyon (Emlékművüket 2000. június 17-én avatták fel.) – Az *osztaskowi* tábor 6311 foglyát pedig Twerben (az akkori Kalininban) lőtték agyon és Mednojeban temették el. (Az emlékhely felavatására 2000 szeptember 2-án került sor.) – Ezen kívül ebben az időszakban különböző börtönökben – hivatalos szovjet adatok szerint – 7305 letartóztatottat végeztek ki.

Megjelent: Élet és Tudomány 63. évf. 19.szám 589-590. oldal (2008. május 9.) [Megjelent május 7-én.] A cím utáni kétsoros, *dőltbetűs szöveg* a szerkesztőség kiegészítése a kéziratához, az *aláhúzott* szavak a kéziratban megtalálhatók, de a kinyomtatott szövegből kimaradtak.

Az *utóírat* az alapszövegben, az 590. oldalon középen, színes háttérben kiemelve, **Nem csak Katyńban ...** címmel, **P.Gy.** szignóval került közlésre.

A cikk *Korompay Emánuel* képe mellett közli a Varsói Egyetemen elhelyezett emléktábla és a harkovi emlékmű színes képét is.

Paczolay Gyula

- Veszprém -

Prof. Dr. Tarr György PhD CsC –
Veszprém

**A SZENT KORONA SZELLEMI
TULAJDON**

A Szent Koronára tekintve a Szentekkel találkozik tekintetünk, s szellemiségük azt sugallja, hogy az isteni eredet védő szenteket is rendelt ama nép védelmére javára, akiket a Kárpátok koszorújával körülölelt medencébe vezetett sorsuk.

A Szent Korona a történelmi és műszaki vizsgálódások eredményeként megállapíthatóan két fő részből áll, a II. Szilveszter pápa által Szent Istvánnak adományozott korona, később kiegészült Dukas Mihály bizánci császár által I. Gézának adott ún. abroncs koronával. A koronát már a királyság első századaiban különös tisztelet vette körül, s „Szent”-nek nevezték.

A maga egészében különös szellemiség árad belőle és történelmi öröklétet sugall. Előbb a királyi hatalomnak, majd az egész magyar államnak és államiségnek szimboluma lett.

Ezért soha nem borulhat ránk az önfeledés korszaka, és nem lehet kilopni - főleg a magyar szívekből, lelkekből a magyar keresztény eszményeket. Lelkünkbe sugározza a magyar nemzeti érzést, nemzeti büszkeséget, erőt és öntudatot, s szinte sugallja hogy „menjetek és alkossatok oly mivesen, ahogy engem megalkottak”.

Már a XV. században kifejlődött, majd Werbőczynél részletesen kifejtetett az ún. Szent Korona Tan, az alkotmányos magyar államélet alapja. E Tan szerint az államhatalom a nemzettől ered, mely azt a Szent Koronával való megkoronázás útján osztja meg a királlyal. Íme! A hatalom-megosztás szellemi alapja!

A király és a nemzet együtt teszik ki a Szent Koronát; a király a Szent Korona feje, az állampolgárok annak tagjai, az államtestület a Szent Korona országa, az államjavak pedig a Szent Korona javai.

A Szent Koronát, mint jogi személyt a hatalom teljessége illetve és illeti meg, tehát a Szent Korona – amint ezt Kocsis István maghatározza – „nem csak közjogi absztrakció (az államhatalom alanya), hanem élő organizmus.” (Kocsis István: Magyarország Szent Koronája 7. oldal, Püski kiadó Budapest, 2005.)

A Szent Korona tehát alanyi jogokkal rendelkező személy, mégpedig jogi személy, ugyanis azt a lehetőséget, hogy valaki jogok és kötelezettségek alanya lehet jogalanyiságnak – azaz személynek – nevezzük. Ebből levonhatjuk azt a következtetést, hogy a jogalanyiség, jogképesség vagy személyiség egyértelmű fogalmak.

A jogi személyek nem fizikai egységek, hanem a bennük lévő egyes embernek szellemi, erkölcsi természetű s a jog által egységbe foglalt együttműködését tanúsító mesterséges szervezetek.

Ezen jogi személyektől különbözik a Szent Korona ama megjelenési módja és formája amint az – a korábban elmondottak szerint – tárgyi formában megvalósult.

A szellem az ember lelki, különösen értelmi képességeinek összessége, főleg abból a szempontból tekintve, hogy maradandó alkotásokat képes létrehozni.

A szellem – más gondolatisággal – alkotó szellemnek is minősíthető. Az értelmi képesség viszont az emberi gondolkodást lehetővé tévő képesség, amit a mindennapi életben „ész”-nek is mondanak, vagy „elmének”. Ám úgy is definiálható, hogy a szellem az emberi értelem által kitermelt javak, értékek összessége és törvényszerű összefüggése.

A tulajdon pedig az anyagi vagy szellemi érték, amellyel valamely személy vagy közösség, magával szabadon rendelkezik, amely kizárólag az övé.

A Szent Korona szakrális jellegét is kötelességünk megemlíteni, hiszen már az a tény is, hogy a pápa juttatta, adományozta első királyunknak, már egy szentségi jellemzővel ruházta fel. Amint eme jelleget Kocsis István az előbbieken már hivatkozott művében kifejti, tulajdonképpen „a magyar nemzet transzcendens dimenziója, az Ég egy darabja... miért is ne lehetne a magyar népnek is saját nemzetfenntartó misztériuma, saját mitológiája?... A léteben fenyegetett magyarság a Szent Koronával, mint közösségfenntartó és megőrző erővel ebbe belekapaszkodva eredményesen tudna védekezni, mert az az önvédelem szakrális, absztrakt letéteményese, szellemileg létező hatóerő ... Ez a magyar nép Isteni titka. Aki ebbe a titokba bele tud pillantani, aki ennek legalább egy részét megérti, az beavatást nyer és részesül a magyarrá válás misztériumában”.

Megismerve a Szent Koronának a dologi tárgytól különböző közjogi személyiségi jellegét lehet áttérnünk a Szent Koronának – mint szellemi tulajdonnak – a mitológiára.

A tulajdon – a korábbi meghatározások szerint – nemcsak testi tárgy lehet, hanem szellemi érték is.

Valaminek a szellemi mivolta pedig, annak az emberi elme terméke.

A kérdés tehát az, hogy ha a Szent Korona maga is jogi személy, hogyan lehet tulajdon tárgya?

E tekintetben különleges tulajdonlásról van szó.

Szét kell választanunk a megjelenési formát az általa képviselt szellemi tartalomtól. A szent korona tulajdonlása megjelenési módjára, a tárgyi formájára vonatkozik elsődlegesen.

Ez a testi tárgy azonban nem csak a királyi hatalomnak és az egész magyar államiségnek a mivesi nemes fémből és drága kövekből létrehozott remekműve, hanem egy szellemiséget hordozó szervezeti jogalany

is. A kettő alkotóelem egysége a Szent Korona. Tárgyi megjelenésében rejlik a szellemisége.

Következésképpen a tárgyi megjelenésében rejlő – s attól szétválaszthatatlan szellemiség is lehet tulajdon tárgya.

Végső következtetésként tehát az állapítható meg, hogy a Szent Korona tárgyi megjelenésében rejlő szellemisége is annak a népnek, sőt nemzetnek tulajdonára irányul, amely nemzetnek a királyságát tárgyi mivoltában megjelenítették, s megjelenítik ma is, amely népre szelleme kiterjedt, s kiterjed ma is - függetlenül attól, hogy ma milyen kormány gyakorolja a hatalmat.

A Szent Korona szelleme örökéletű védelme folytán vagyunk, létezünk mi magyarok, - a nemzetközi kabzsisággal megcsonkított hazánkban, s a világon szétszórva is -, mindaddig amíg „él magyar, s áll Buda még”!

VIVAT SACRA CORONA!

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT NOSTRA HUNGARIA!

Nota Szerk.: A szerző hozzájárulásával közöljük.

Elhangzott 2008-ban «A Szent Korona és a magyar alkotmány» c. Magyarok VII. Világkongresszusán.

EZ IS... AZ IS...

A VILÁG LEGSZEBB EMLÉKMŰVE... LEHETNE...

*Amott kerekedik egy gomolyag felhő...
Csodálatos szarvas abból indul elő...
Csodafia szarvas, ezer ága-boga,
Ezer ága-bogán ezer fénylő gyertya
Ezer égő lángjuk az égő csillagok
Gyújtatlan gyulladnak, oltatlan alusznak.*

Magyar Adorján egy beteljesületlen, nagy álma Csodaszarvasunk emlékművének megalkotása

Iskoláinkban igen keveset hallottunk Csodaszarvasunkról, s az ott tanított mondákban mindig csak egy igen földi történet keretébe ágyazott, űzött vadról volt szó annak ellenére, hogy idegen szomszédjaink körében fennmaradt annak emléke, hogy agancsai között keresztet hordoz, mint a Hubertus mondában, sőt Jézus-jelképnek is használták. Hazánkban csak népi emlékezetünk őrizte meg Csodaszarvasunk igazi énjét: a Világmindenség megtestesítőjeként Isten hírnökének tudta népünk a Csodaszarvast.

Kevesen emlékeznek talán már arra, hogy a szarvas fény szerepét ősmagyar neve őrzi, mely **Ágas, Ékes, Ákos** volt az **Ég** visszhangjaként. *Ágasunk az Ég ékes gyermeke...* Erdélyi Zsuzsanna ősmagyar ismádságok gyűjteményes kötetében például ezt a képet őrizte meg, melyben maga a Csodaszarvas dalol önmagáról, mint Isten hírnökről:

**„....Homlokomon vagyok fölkelő fényes nap,
Oldalamon vagyok árdeli szép hold,
Jobb vesémen vannak az égi csillagok...”**

(Hegyet hágék 281. old.)

A fény korszaka most köszönt reánk, s népünk elsőként már meg is indult ezen az úton. Itt az ideje annak, hogy e fényhordozó, fényt árasztó Csodaszarvas emlékműve fenn hirdesse: népünk mindig őrizte képét, s mindig is a fény útján járt akkor is, amikor a környező világ irígysége, éretlen értetlensége ennek nem adott teret.

Beszélgetésünk során Magyar Adorján egyszer elmondta, hogy a világ eme legszebb emlékművét a Gellért-hegy tetejére álmolta (abban az időben a szovjet szabadság szobra foglalt ott helyet), s az emlékmű művészi megjelenítését pontosan kidolgozta. Ott állna hatalmas termete magasan a város felett, testén hordozott égitestek, agancsainak gyújtatlan gyulladó gyertyái Eget és földet fénnel kapcsolnák össze.

Regéink szerint Csodaszarvasunk a Hattyú csillagképből, annak Tóállás nevű vidékéről indult, hogy Isten rendelése szerint magával hozza Napunkat, kit őseink Magúr néven tiszteltek, hogy feltárja előttünk a világmindenség fényeit, melyeket testén hordozott: **„Ahány szőre szála, annyi csillag rajta...”**

E Csodaszarvas emlékmű megvalósítása volt Magyar Adorján egyik nagy álma, melynek szinte visszhangja Kányádi Sándor *Szarvasítató* című versében megörökített kép:

**Ahol a szarvas inni jár,
moccanatlan a nyír s a nyár:
még a fűszál is tiszteleg,
mikor a szarvas inni megy,
megáll akkor a patak is,
egy pillanatilag áll a víz:
s ő lépked, ringatja magát,
agancsa égő, ékes ág.**

A Nemzeti Múzeumban találkoztam először a kárpát-medencei óriásszarvas hihetetlen nagyságú, tiszteletet parancsoló csontvázával, mely nagyszerű mintát szolgáltatna a Csodaszarvas emlékmű számára: nem álom, a valóság jelenne meg bronz másában. Érdemesnek tartom itt megemlíteni, hogy a szarvas legerőteljesebb léttel, igazi hona az őskorban a Kárpát-medence volt.

Szerény lehetőségeim szerint szeretném e gondolatot elvetni, tudatosítani, egyengetni a megvalósulás felé vezető úton. A megvalósulás Isten áldásával népünk kezében van. A megvalósítás ideje Isten kezében nyugszik. De a megvalósítás idejére el kell készülnünk a munkával, hogy az emlékmű a maga rendelt helyét az adott időben elfoglalhassa. E gondolatot eddig néhány barátommal osztottam meg, hogy segítségükkel széles körben el tudjuk hinteni, tudatosítani.

A kivitelezéssel kapcsolatban máris vannak gondolatok:

A mellékelt leírás Magyar Adorján tervezetét tartalmazza.

Azóta közel egy század telt el, s életében még nem léteztek *napelemes* világító berendezések. Egy kedves levelezőtársam javasolta ezt a megvilágítást: itt valóban élő fény-kapocs alakulna ki az égi Csodaszarvas és földi mása között.

Amikor Magyar Adorján azt javasolja, hogy színes üvegborítók takarnák a Csodaszarvas testén levő égőket a *Tárihi Üngürűsz* „Csodálatos színekben pompázó” Csodaszarvasát juttatja eszembe.

Magyar Adorján e szobrot sötétre idősült bronzból gondolta elkészíteni – tudom, a sötét szín a világűr sötétjét jelképezné, s ebből a háttérből lépnek elő a csillagok. Egy kedves művész barátom viszont ragyogó fényes bronzot javasol a fény kihangsúlyozására. Ugyancsak ő lenne a művészi kivitelezés terveinek elkészítője.

E gondolatokkal foglalkozva eszembe jutott, hogy a hegy ormán álló Csodaszarvas tájolásával megoldható lenne, hogy **agancsai keretében** — mint Ég felé nyitott székelőkapuban — **kelne a téli napforduló napja, az újjászületett Magúr**, kit Fiaccsa, Szép Isten, Szerelmes Isten, Boldog Isten néven nevezett népünk.

Rovásírás szakértőink írják talpazatára a javasolt szöveget.

Zeneszerzőink tehetsége szólaltatná meg népünk ősimáiban megőrzött énekét.

Az egész nemzet ajándékozná meg önmagát ezzel az emlékművel.

A napokban olvastam a világhálón olyan – mostanában ébredező – kezdeményezéseket, melyek új emlékművet álmodnak a Gellért-hegyre. Ezt olvasva úgy éreztem, hogy elérkezett a Csodaszarvas emlékmű megteremtésének az ideje, mely fennén hirdetné ég és föld közötti kapocs szerepünket, Kárpát-medencei ősi jelenlétünket.

Gondoljuk csak el, mily gyönyörű lenne a hatalmas, kivilágított Csodaszarvas, melynek égő-ékes koronája egybeolvadna a Mindenséggel... S a gondolatban elkészült alkotás megjelenik anyagi valóságában is.

Egy másik egyetértő egy erre a célra szerkesztett honlapot ajánl.

Így gyűlnek össze lassan az alkotó gondolatok, tervek körvonalazódnak a teljes megvalósulás felé vezető úton.

A Magyarok Világszövetsége VII. Kongresszusa idején érkeznek hazánkba keleti rokonaink – őket is a Csodaszarvas vezérelte, mint Hunort és Magort régen, s hozzánk vezérelti nyugaton letelepedett rokonainkat is. Figyeljünk az Ég küldötte szavára...

Isten áldását kérem e gondolatra, megteremtőire.

Gondolataikat kérem a következő címre küldeni: magyar@acronet.net / levélben: Tomory, 103 North St. Silver Lake WI 53170 USA

Ezen építő gondolatokat időnként közlöm.

Tomory Zsuzsa
- U.S.A. -

MAGYAR ADORJÁN CSODASZARVAS TERVEZETE

АМАІАТІІА
А Csodaszarvas.

A VILÁG LEGSZEBB EMLÉKMŰVE....LEHETNE Magyar Adorján

Némely lapban (a *Fáklya*, *Warren, Ohio*, *Magyar Nők*, *München*, *Kanadai Magyarság* és az *Amerikai Magyar Élet*, *Chicago*) megjelent „Csodaszarvas” című cikkemben népi regösénekeink, valamint más népköltési adataink nyomán (például Sebestyén Gyula: „A regösök” és *Regös énekek* című könyvei, valamint Berze Nagy János az „Ethnographia” folyóiratunk 1927. évfolyamában megjelent cikke) rekonstruáltam Csodaszarvasunk képét olyannyira, amilyen az őseink költői elképzelésében volt, vagyis valóban: csodálatos. Amely csodálatosságából és mythicus voltából csak régi, keresztény és tudálékosan okoskodó krónikásaink vetkőztették le teljesen. Elmondottam, hogy már Sebestyén Gyula és Berze Nagy János néprajztudósaink és mythologusaink közlései nyomán is megállapítható volt, hogy népköltésünkben még fennmaradt Csodaszarvasunk: az Égen, a felhők közül tűnik elő, s hogy ott az égi Duna, vagyis a Tejút melletti, árvízutáni kiöntésben (Vízöntő csillagkép) gázolva, az ott sarjadozó „gyöngesásocskán” legelészik. Itt találja és üzőbe veszi Magor és Hunor, akik ősmithológiánkban még a Nap ikertestvérpárban való költői megszemélyesítése voltak, vagyis a Napból származó erőny (energia) alkotó, de egyúttal romboló hatalmát is jelképezték. Elmondottam, hogy Magor, vagy Magyar az őseredetében földművelő magyarság (aminthogy a magyarság óriási többsége ma is dolgoz, földművelő nép) és hogy Hunor meg a legjellegzetesebben harcos hunok és kunok költői megszemélyesítése is volt. Csakhogy őket a nagyon tudós, azaz tudakos, régi krónikásaink tényleg létezettnek képelték és prózai, vadászó legényekké alakították át, aminthogy például Tündér Ilonából (Magyar nejből, vagyis a föld megszemélyesítéséből) is náluk: az alának fejedelme leánya lett. Amiért aztán azt is el kellett hallgatniuk, hogy a Csodaszarvas az Égen jelenik meg, illetve, hogy tulajdonképpen az Ég, illetve a Mindenség megszemélyesítése is volt, amiért is rajta a csillagok, a Hajnalcsillag, Hold és Nap ragyognak. Mindamit azonban népköltészetünk, mindenek ellenére, mindmáig fönntartott és amely kincseink utolsó töredékei megmentéséért Sebestyén Gyulának tartozunk örök hálával.

Elmondottam, hogy a dunántúli népi regösénekeinkben napjainkig is még mondván, hogy

**Csodafia szarvasnak ezer ága-boga,
Ezer ága-bogán ezer égő gyertya:
Gyújtatlan gyulladnak, oltatlan alusznak.**

A népi „Csodafia” szó alatt „csodálatos” értendő. A Csodaszarvas agancsa hegyein égő „ezer gyertya” az égi csillagok jelképei, nyelvünkben meg az „ezer” szónak ma is van „végtelen sok” értelme. Az Ég csillagai pedig valóban esténként „gyújtatlan gyulladnak” és reggelenként „oltatlan alusznak.” De említém annak helyén azt is, hogy múzeumokban, régi kastélyokban ma is láthatunk szarvasagancsból való csillárokat, azaz „gyertyaágasokat” amelyeken a gyertyák mindig az agancs hegyein vannak. Elmondottam, hogy néprajzi adatok alapján kikövetkeztethető, miszerint a Csodaszarvas teste kétoldalán, azaz a „szőrén” is csillagok vannak: „**ahány szőre szála, annyi csillag rajta.**”

Némely szarvasfajta teste kétoldalán pedig valóban fehér foltocskák sokasága van, mint például az indiai axis szarvasnak, de nálunk is a dámszarvasnak. A Csodaszarvas homlokán van a hajnalcsillag (Venus), szügyén a Hold, két szarva között pedig a „pirosan felkelő Nap” fénylik. Vagyis, amint mondtam, a Csodaszarvas tulajdonképpen a Mindenség jelképe is volt. Ma pedig tudjuk, hogy a világvégtelenség fekete színű, s hogy az égitestek e feketeségben fénylenek. Valószínű, hogy az őskori (ma kihalt, de a Középkor elején is élt) óriástermetű szarvasfélék között is voltak fekete színűek is, de amelyek teste kétoldalán szintén volt fehér foltocskák sokasága. Minderről más cikkeimben részletesen és adatokkal támogatva is írtam, amiértis erről itt csak röviden teszek említést.

Nos, ilyen Csodaszarvas ma bárhol, akár Amerikában is, hatalmas nagyságú bronzszoborral és villany-világítással, megvalósítható volna. Ami csak pénzkérdés. Minden bronzszobor idővel majdnem feketévé válik, de bizonyára található volna eljárás, amely a bronzot esetleg egész feketévé is tehetné. Ma villanyvilágítással e szarvas-szobor agancsa hegyeire könnyen képzelhetnénk csillagokat, amelyek esténként valóban „gyújtatlan” gyulladoznának egymásután, reggelenként pedig szintén „oltatlan” aludoznának. Ehhez csupán olyan üvegből, vagy valamilyen műanyagból való égőket kellene készíteni, amelyek bárholnan tekintve is, csillagalakúnak látszanának. Mivel viszont a szarvasfélék teste kétoldalán levő foltocskák kerek (kivéve a dámszarvasait, amelyek inkább négyszögletes-szerűek), ezért a szobor teste kétoldalán kerek lyukak kellene, hogy legyenek, de üveggel, avagy valamilyen műanyaggal elzártan, amelyek belülről, a szobor üreges belsejéből kivilágítottak volnának. E lyukakon, a mellékelt rajzomhoz hasonlóan csillagalakú rács kellene legyen, hogy tehát a lyukak, bár kereknek lennének, de csillagot is mutatnának. Miután pedig az igazi csillagoknak csak többsége fehér fényű, de egy részük sárgás, kékes, pirosas fényű is, ezért a lyukakat borító üveg, avagy műanyag is csak többségében kellene szintelen legyen, míg egyrészt szintén halványan sárgás, kékes és pirosas színű kellene legyen és természetesen ugyanígy az agancson lévő csillagok is. A szobor homlokán egy ugyanilyen, de nagyobb, csillagos lyuk jelképezné a Hajnalcsillagot, míg szügyén egy még nagyobb, kerek lyuk, fehér tejüveggel, avagy műanyaggal borítva, s belülről kivilágítva, a Holdat jelképezné. Az agancsok között viszont a Napot nagy, gömbölyű és piros színű műanyagból való lámpa képezné, de amelynek fölületén apró, aranyszínű, átlátszó pontocskák is volnának, amelyekről, adatok alapján, már kifejtettem, hogy „szikrák”, avagy „életmagocskák” jelképei, amely életszíkákat, avagy életmagokat a Nap állandóan szórja, s ezek a földet megtermékenyítik. Ezen, a Napot jelképező, gömbölyű hólyaglampa a két szarv között vékony, vízszintes bronzpálcán úgy kellene függjön, hogy szélben kissé előre-hátra inoghasson is, mivel e lámpa egyúttal a fölkelő, azaz a téli napfordulókör üjjászületett, tehát még kisdied Nap ringó bölcsőjét is jelképezte, amelyben ő tehát fekszik. Mindezt másutt már részletesen ki is fejtettem, amiért itt ezt is csak röviden: E réz, vagy bronzpálcára egyfelől, műanyagból való, kék, másfelől fekete kígyóalak volna fölcsavarva. Amely kígyók a Hidegséget és a Sötétséget jelképezik,

vagyis a Nap ellenségeit. De ő bölcsőjében is már oly nagyerejű, hogy mindkettőt legyőzi. Illetve: napkeltekor a hidegség szűnik, a sötétség eloszlik. Eredetileg ugyanis regös énekesekünk közül, amelyik a szarvasárcot viselte, ennek agancsa hegyein nemcsak égő gyertyák voltak, hanem az agancsok között piros hólyaglampa is és az ezt tartó rézpálcára egy felől kék, másfelől fekete zsinór volt fölcsavarva a két kígyó jelképeként, amely zsinórok vége azonban a hólyaglampa tetején lévő nyílás szélénél tovább nem érhetett, mivel a bent égő gyertya, vagy gyertyák lángja elpörkölte volna. Viszont ma a villanyvilágította gömbölyű lámpa (lampion) tetején is kell, hogy nyílás legyen, hogy az esetleg kiégő villanyégőket cserélni lehessen.

Továbbá: Mivel regösénekeinkben a Csodaszarvas a Tóállásban gázol, ezért a bronzszobor is mesterséges vízmedencében kellene álljon, vagy csüdig (bokáig) vízben, vagy a vízből csak kissé kiálló talpazaton. Így pedig a szobor, s ennek fényei éjjel a vízben tükröződnek is.

Ezen emlékmű valóban a világ legszebb és legérdekesebb emlékműve lehetne. (Először mindenesetre kis mintát, egy vagy két méter magasat kellene készíteni.)

De látjuk itt az elmondottakból is, hogy a tudomány, a művészet, valamint a művelődéstörténelem is, mily nagy hasznát láthatná a néprajz (ethnographia), de különösen a magyar néprajz alapos tanulmányozásának. Habár ezen kívül elsősorban is az „ázsiai műveletlen nomádságunk” és „bejövételünk” tévtanát kell elvetnünk, amely miatt mindent „mi vettünk át” másoktól, vagyis amely miatt magunkat szellemi koldusoknak kellett képzelnünk. Holott, ha rájövünk, hogy hiszen mi Európa legrégebb és műveltségalapító őslakossága fönmaradott élő szigete vagyunk, akkor szinte mérhetetlen szellemi gazdagságunkat is észre kell vennünk. Mindami közismertté válása valóságos szellemi üjjászületésünket is magával hozhatná.

TITOKZATOS TÁRGY...

Focus, novembre 2008, p. 123

A fenti képen egy névtelen olvasó azt kérdezi, hogy kihez kell fordulni, hogy megtudhassa mi ez a fent

látható titokzatos tárgy, amelyet egy antikvár bolhapiac-on szerzett.

Az olvasó az iskola padjaiban nyilván nem tanulta (meg) hazája történelmét, azaz Olaszország történetét. Hogy kié a hiba, nem tudni: az olvasó vagy a történelemtanárok mulasztásának tudható-e be, akik nem oktatták Itália legősibb népeit, s azok közül a leghíresebb és legrejtélyesebb nép, az etruszkok történetét... Amint a kép alatt említett folyóiratban megláttam a rejtélyes tárgy felvételét, azonnal eszemben jutott a piacentai bronzmáj, amelyre hasonlít. Szerény véleményem szerint az olvasó szakavatott tudós kutatórégészekhez kell, hogy forduljon, rajtam kívül ők lényegesen többet tudnának mondani róla. A képről nem derül ki, hogy ez a máj is bronzból van-e vagy terrakottából, hogy valóban eredeti antik, etruszk régészeti leletről van-e szó, avagy másolatról, hamisítványról. (Nb. az etruszk bronzfarkasról is kiderült, hogy nem etruszk lelet, hanem későbbi kori hamisítvány, de erről továbbra is nagyon hallgatnak továbbra is és etruszk antik leletként emlegetik mindenütt! Erről írtam is az *Osservatorio Letterario* 2007. tavaszi és a nyári számában olaszul és magyarul egyaránt.)

A piacentai bronzmájról néhány összegyűjtött felvétel tanulmányozható az eredeti olasz nyelvű cikkemben.

Annyiból valóban rejtélyes tárgy, hogy mindmáig nem sikerült megfejteni az etrusz nép és írásának rejtélyét, a többféle teória és hipotézis még nem vált biztos, tudományos megállapítássá.

Az olasz nyelvű eredeti cikkemben felhoztam a bronzmájjal kapcsolatos teóriák közül néhány feltételezést Massimo Pittautól (ld. <http://web.tiscali.it/pittau/Etrusco/Studi/fegato.html> szájtot), aki az istenek nevei mellett teszi le a voksot. Idéztem Dr. Giulio Facchetti tanulmányát, amelyben az istenek teóriája mellett megemlíti az etruszk írás földrajzi értelmezését, olvasatát.

(Ld. http://spazioinwind.libero.it/popoli_antichi/Etruschi/fegato.html szájtot.)

A földrajzi értelmezés hipotézise mellett tör lándzsát a <http://www.cairomontenotte.com/abramo/1-etrusco.html> szájtton olvasható írás szerzője is egy az egyben közölve Dr. Facchetti tanulmányában e hipotézisre vonatkozó sorait kijelentve: «a májat jelenleg jövődőlés célú reprodukciónak értelmezik. A máj minden egyes részén a feliratok etruszk istenségek nem pontosított neveire utalnak. Valójában földrajzi nevekről van szó.»

A fentiekkel ellentétben, lényegesen eltérően Kúr Géza egészen más véleményen van, amelyről Mesterházy Zsolt *A magyar ókor*, (Magyar Ház Könyvek, Kárpáti Ház, Budapest, 2002, 346. l.) c. könyvében a következőket írja:

«Nagyon érdekes és kulturtörténeti szempontból talán a legérdekesebb etruszk írásos emlék a piacentai bronzmáj, amit feliratának megértése után nemcsak az etruszk orvosnövendékek egyik taneszközeinek nevezhetünk, hanem - mint illyent - ami a mai orvosi tudomány gyakorlati körébe is beleillik, az etruszk nyelv helyes megértésének eddig ismert egyetlen megbízható ellenőre gyanánt könyvelhetünk el.

A bronzmáj-tábla felirata utasítást ad az orvosnak, hogyan viselkedjék egy részeges beteg ember vizsgálsa közben, leírva pontosan a vizsgálat menetét is. Ez utóbbiról meg kell állapítani, hogy a máj nagyon jó rajzába beleírtak: az elképzelt részeges beteg ember betegségének tünetei mind valószínűek, és helyes az orvosi vizsgálat menete is...

A bronzmáj rajzának szakaszaiba beírt etruszk szöveget magyar szavak való felcserélése után a beírt szöveget összefüggő összefüggő egészbe az alábbiak szerint foglalhatjuk félreérthetetlenül helyesen:

Az orvos a hozzá vitt betegről rátekintés után kimondja: **betakarni, részeges**. Aztán dorgálja, de kevés **szidás után után barátságos lesz, majd kicsinyenként nagy szeretettel vizsgálni kezdi lefektetve**, miközben **enyhítésére a tátott szájába vizet csepegtet**. Ennek során megállapítja: **gyulladásos, úgy van, gyulladás (!)** és kimondja később: **köve van** a betegnek. Majd a kétségtelenül megjiejt beteget **biztatja: izzadás csökken, a daganat lap-pad**, s mert **emelkedett hangon** kijelenti: **szél erősen csikarja**, a beteg azt hiszi, hogy nem veszélyes a baja, tehát **növekedik a kedve, javulás mutatkozik, fel tud állni**.

A vizsgálat azonban tovább folyik. Az orvos keze **hirtelen rátapint** a fájdalmas pontra, amire a páciens **a halált hívja lázas izgalommal**. Az orvos a kétségbeesett beteget **okosan dorgálni** kezdi, s amikor ez a **sírbatételért könyörög**, az elhangzott szavakra **barátságosan felelget**.

Vizsgálat közben az orvos keze **tapogatva nyomkodja** a helyet, ahol a **tüzes daganatot** konstataálta, s most csak **bizonytalan hangon biztatja a beteget**, aki **kesereg a tapogatas alatt**, mert azt hiszi, hogy a **gyulladás miatt nem gyógyul meg soha**. Erre az orvos **emelkedő hangon** megismétli az első pillanatban kimondott diagnózist: **részegség miatt! Úgy van!**

Kúr Géza jelentős részben Jules Martha francia kutatóra támaszkodva adta meg a máj feliratainak megfejtését.

A másnapos képzelt beteg - hipochonder - „kezelése” és megfejtése nemcsak a korábban istenneveket tartalmazónak gondolt bronzmáj szerepét helyezheti új megvilágításba, de káprázatos, emberközeli humorral ecseteli tegnapi mulatós betegünk hánykódását élet és halál között. Ha ez igaz lehet, nyilván a májjósokról is módosul némelyest az eddig kialakult kép.»

Nos, most melyik hipotézist, teóriát fogadjuk el? Az út még hosszú ahhoz, hogy az etruszk-kérdést megoldottnak tekinthessük. Ne feledjük, bármilyen teóriáról is van szó, addig nem tekinthető véglegesnek, amíg megdönthetlenné nem válik, amíg az természetétől fogva rugalmas és az új adatok következtében alapjaiban megváltoztatható, s amíg nem vonható le egyre tágabb általánosítás. A brit fizikus, a világ eddig legfontosabb és legismertebb fizikusainak egyike, Stephen William Hawking (sz. 1942), a *Big bangtól a fekete lyukig* c. könyv szerzője szerint bármely teória csak ideiglenes és csak hipotézis marad, amíg biztos véglegességgel nem igazolhatjuk. Még akkor is, ha egy kísérlet eredményei összhangban vannak egy teóriával, s addig nem lehetünk biztosak, amíg egy következő kísérlet eredményei ellentétesen megcáfolják az előző-

eket. Elég egy elmélet megdöntéséhez csak egy megfigyelés, amely ellentmondásba kerül maga a teória jóslásaival. Tehát a nagy fizikus szavai érvényesek minden tudományos diszciplínára, így természetesen a lingvisztikára, a történettudományra is, s természetesen ugyanígy az etruszkológia kutatásaira, mindaddig, amíg valóban fény nem derül az etruszkok történelmére, az etruszk írás biztos megfejtésére. Amíg ez nem történik meg, addig megmarad a rejtély.

Első publikáció az *Osservatorio Letterario* 2008. november 21.-i online függelékében:

<http://www.osservatorioletterario.net/oggettomisterioso.hu.pdf>

Link:

Eredeti olasz cikk: *Oggetto misterioso...*

<http://www.osservatorioletterario.net/oggettomisterioso.pdf>

Dr. B. Tamás-Tarr Melinda

- Ferrara (I) -

KÖNYVESPOLC

Benke Rita – Göbolyös N. László:
KÖZTEDÁLLAPOTOK – IKERVERSEK

Férfi és nő. Nő és férfi. Valaha egyikek voltak. Jóval az özönvíz és a bűnbeesés előtt – az idők kezdetén. Az újra egygé válás hajtja őket, az időtlen-idők óta

tartó keresés és a rátalálás reménye. Egygé olvadás – szétválás körforgása évezredek óta.

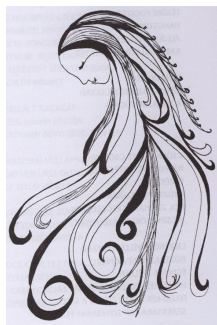
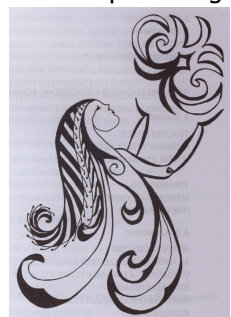
Vannak szerencsések, akik már nem keresnek tovább, olyanok, mint a boszorkány és a bolond Benke Rita és Göbolyös N. László kötetében. A mesék két kirekesztettje, üldöztetések céltáblája egymásra talált.

*„Még mindig álmodsz, én ébredek.
Nem tudom, hol vagyok, álmodban
suhog a vérem, vagy álmomban
vált üstdobba szívem. Ébredek.
Három múlt, az ég még nem dereng.
Hunyt szememmel meglátom szemed,
oszlik a félelem, messze vagy, mégis
megérint kezed, mint a Teremtés freskón
ér össze Ádám ujjával Isten alkotó keze.”*

Párbeszédversek, ikerversek, köztedállapotok – ahogy a szerzőpáros fogalmaz. 136 oldalon szerelmes szavak és Benke Rita népi motívumokkal átszőtt illusztrációi vezetnek végig az olvasót azon az úton, amit egy férfi és egy nő kapcsolata során bejárhat.

A kötetet olvasva kívülállóként is érintettek leszünk, nemcsak titokban leskelődünk a hálószoza kulcslyukán, hanem ráébredünk saját, a múltban vagy épp a jelenben meg-

élt érzéseinkre, és felidézve ezeket részesévé válunk a csodának.

Rokonlelkek egymásra találása, az első szikrák fellobbanása, a fokozódó vágy, a beteljesülés, a boldogság elvesztésének félelme, mind-mind visszaköszön a lapokon.

*„extázis
évtizedeken átnyújtott
kifacsart
szerteszagot
szaxofonpanasz
az asszony a férfi
és a szentélyükbe bújó
lélek nevében
valahol a magasságos bűn
sötétségeiben
foszforeszkáló terhével”*

Hol misztikus magasságokban járunk, hol a blues-rock poézisek egyszerűsége ragad meg, hol pedig a már-már közhelyszerű fordulatok, az ismerősen csengő szavak, amelyeket mégsem érzünk itt és most elcsépeltnek vagy giccsesnek, és épp azért nem, mert érzelmekről van szó. Ezerfélérről, amely egy szerelemben csak felbukkanhat.

*„Mint szakadék
szélén meredek
jajgatás
sikolt bennem
a vadorzó hiány
hajamon vágyakozás
sírdogál”*

A szerzők maguk sem tudják már, hogy akkor és ott kinek az érzése volt, amit papírra vetettek, és amelyek most versfolyamként hömpölyögnek oldalakon át ciklusokra bontva.

16 hónap gondolattermését aratta le Benke Rita és Göbolyös N. László, és formálta kézzelfogható valósággá szerelmüket. Önmaguknak, és másoknak is megmutatva, hogy igenis hosszú az út, ami a „köztelétbe” vezet, és amikor már nem is várjuk, akkor talál ránk az a bizonyos kék madár.

*„Valaha volt életek rezegtek sejtjeimben,
sorsok, beteljesült, győztes szerelmek,
pogány sámánok, megbocsátó istenek,
dalban oldott táncok, márvány szemrebbenések,
mint mozdulatlan vízfelszínen a paloták
és nyomor ácsolta kunyhók együtt
tükröződtek.
És már tudtam...”*

*téged ígért a várakozás.
A keleten felszálló nappal
(mint mennyasszony ruhájú,
vaden nőtt meggyfa)
virágot bontott az áhítat."*

A Köztedállapotok – Ikerversek egyszerre hit, vallás és hitvallás férfiről és nőről, és azokról az érzésekről, amelyek összekötik őket.

Erdős Olga

- Hódmezővásárhely -

*«Egybeszótt varratok vagyunk
alattunk a nemlét
nyugvó sebe.» [pp. 135]*

HASZNOS HÍREK

Olasz irodalmi kávéház nyílt Budapesten: Olasz irodalmi kávéházat nyitott 2008. november 8-án a Polis Nemzetközi Egyesület a budapesti Olasz Kultúrintézet szomszédságában. A Bródy Sándor utcai kávéház irodalmi estékkel, könyvbemutatókkal, kiállításokkal és olasz könyvesbolttal várja az érdeklődőket - tájékoztatta a sajtót Giuseppe Monsone.

Az egyesület elnöke elmondta: a Polis megalakításának ötlete Magyarországon tanuló és dolgozó olasz, valamint Itália kultúrájához kötődő magyar fiatalok fejében született meg néhány hónapja. Találkoztak Salvatore Ettorréval, az Olasz Kultúrintézet igazgatójával, aki az épület szomszédságában található egykori olasz kávéház megnyitásához keresett ötleteket, és megtetszett neki a Polis koncepciója - számolt be a kezdetekről az egyesület fiatal vezetője.

Giuseppe Monsone megfogalmazása szerint a Polis célja, hogy a mai olasz kultúra ne csak egy szűk réteghez jusson el Budapesten, ezért akarnak nyitni a fiatalok felé. „Nem csak a pizzáról, a designról és a divatról szeretnénk ismertek lenni a szemükben” - tette hozzá.

A Polis elnöke hangsúlyozta, nem egyszerű kávézót nyitnak, hanem egy szalont, ahol a fiatalok találkozni tudnak majd. „Könyvesboltot is üzemeltetünk, de ezt nonprofit alapon tervezzük működtetni. Megállapodtunk a két legnagyobb olasz kiadóval, a Mondadorival és a Mulinóval, így ugyanolyan áron tudjuk árulni a köteteket, mint amennyiért Itáliában kaphatók” - árulta el Giuseppe Monsone.

Hozzátette, a kiadók egy-egy ingyenes példányt is adnak minden könyvből, így helyben olvasásra is lesz lehetőség: „akár egy kávé mellett el lehet majd üldögelni egész nap, és irodalomról beszélgetni, olvasni, este zenét hallgatni”.

Az egyesület célja, hogy minden hónapban legalább két kulturális programot szervezzen; az első esemény Kondor Attila fiatal magyar festő szombatnyíló kiállítása lesz - közölte Giuseppe Monsone. Mint hozzáfűzte, sikerült megállapodniuk Baán Lászlóval, a Szépművészeti Múzeum főigazgatójával is, hogy az érdeklődők számára látogatást szervezhessenek a múzeum restaurátorműhelyébe.

A Polis vezetője megjegyezte, a kávéház az olaszországi ösztöndíj-lehetőségekkel kapcsolatos információs pontként is üzemel majd.

A november 8-án délután fél 6-kor kezdődő ünnepélyes megnyitón jelen volt többek között Giovan Battista Campagnola, az Olasz Köztársaság budapesti nagykövete, Salvatore Ettorre, Szörényi László, volt olaszországi magyar nagykövet és Szőnyi Zsuzsa, a legendás római Triznya-kocsmá alapítója. (Forrás: MTI/PRAE.HU)

POSTALÁDA

2008.08.29. 00:43

U.S.A.

Kedves Melinda!

Örülök, hogy megkapta a tanulmányt! Nagy érdeklődéssel olvastam kedves Édesapja írását. Az ember ráérez az igazságra, attól függetlenül, hogy a világ bármelyik sarkában él.

Prof. Emilio Spedicato-nak az édenről szóló cikke serkentett arra, hogy a folyóirat részére a témát feldolgozzam. Tudom ilyen keretek között nagy fába vágtam a fejszét, de remélem a dei minori gentili megbocsátanak érte.

Ambátor az édenről már sokan foglalkoztak. Sőt publikáltam én is egyet mást felőle, de eddig kimondottan nem foglalkoztatott a téma. Lehet sig. Spedicato dolgozatában bizonyosan fogunk találni egy-egy meglepetést.

Részemről azért választottam ezt a rendhagyó témakört, hogy Emilio folyamatban lévő munkáját ezen sajátos eszmefuttatás valamilyen módon kiegészítse.

Az egyes kitérőkre pedig azért volt s lesz majd szükség, hogy egyben megvilágítsuk v. fókuszba hozzuk az idők folyamán östörténelmünk s történelmünk révén felmerülő megoldatlannak tűnő problémák hátterét is.

Saját tapasztalataim révén tudom: szükségszerű egy bizonyos érett tudat arra, hogy a dolgok lényegébe az ember beleláthasson. Tudja egy időben Perugiában Dante lekturákat hallgattam a nyári egyetemen. De sajnos (nem a nyelv miatt) akkor éretlen fejvel még édes keveset fogtam fel belőle. Ma már szentül meg vagyok győződve, hogy az, aki Dante költészetét, avagy mondjuk Petrarca szonettjeinek benső lényegét szeretné igazán méltányolni, annak nem annyira az irodalomtörténetet kell tanulmányoznia, hanem elsősorban át kell esnie azon a korral járó izén, amit manapság ugye "platói szerelemnek" hívnak.

Ez máskülönben egy szakálás téma! Tessék, Zeus atya sem merő szórakozásból rabolta volt el a fiatal Európát, a nyelvek azt suttogják, hogy a vín istennek hátsó gondolatai voltak. Azóta sem sokat változott a világ: Adynak volt Csinszkája, Vörösmartynak Laurája(?). Sőt képzelje, Arany Jánosnak is létezett egy titkos valakije, mikor egy különös hangütésű strófát jegyzett be egyszer az egyik tanítványa emlékkönyvébe. (Lásd: Egykori tanítványom emlékkönyvébe)

Ugye Petőfi nem érthette meg ezt az érett kort, de mintha idejében előre megérezte volna, mikor ezt írta:

Légy tükör, melyből reám néz

Égész, egész életem, melynek legszebb két virága

A múlandó ifjúság s a múlthatatlan szerelem.

És ha netán valaki megérné s mondjuk történetesen átléne ezt a szintet, ez csupán ugye csak az első lépés léssen, mert innen fel kell magát tornáznia egy másik morális magaslatra: az ún. Agapé szintre, melyet az isteni szeretet jelképez.

Így énekel felőle Dante:

De folyton-gyors kerékként forgatott

Vágyat és célt bennem a Szeretet, mely

Mozgat napot és csillagot.

Mégegyszer köszönet a segítségért!

Szívélyes üdvözléssel: Imre.

2008.09.09 18:29

U.S.A.

Drága Melinda!

Remélem nem haragszol a közvetlen megszólításért! Ezelőtt két évvel váltottunk levelet, amikor oly kedvesen segítettél Magyar Adorián olasz kiadású könyveinek nyomára bukkanni. Sainos nem

sikerült.

Most is Magyar Adorjással kapcsolatban jelentkezem. Mint művész, nyelvész, néprajzos hosszú életét a magyarság műveltségének tanulmányozására szentelte. Korunkat száz évvel megelőzve jutott arra a meggyőződésre, hogy az európai ősműveltség alapjait népünk ragozó nyelvű ősei rakták le.

Legszentebb jelképünknek a Csodaszarvast tartotta, kit Isten küldöttének ismert fel hagyományaink tükrében, a csillagos ég megszemélyesítőjének.

Adorján legnagyobb álma egy hatalmas Csodaszarvas szobor emelése a Gellért-hegyen. Szeretném e gondolatot elhinteni népünk körében a valahai valóra válás reményében, akkor is, ha magam már nem lehetek ennek örvendező tanúja (78 éves vagyok). De addig is tenni szeretnék mindent, amit lehet!

Gyakorlati érzékem a semmivel egyenlő, s a megvalósulás számos jó magyar munkája lesz, Isten segítségével.

A szobor megvalósítását két oldalról tudom elképzelni: az egyik oldalról magának a szobornak a legalaposabb kidolgozását képzelem el, másik oldalról viszont a mai lehetetlen körülmények között is megteremteni ennek lehetőségét.

Szeretnék megkérni kedves Melinda ezen gondolat támogatására, s az alakítandó kuratóriumban való részvételre. Ezen tümenően gondolataidat, tanácsaidat hálásan köszönném.

Fentiekben mellékelem a Csodaszarvassal kapcsolatos gondolatokat.

Hálával és szeretettel,

Zsuzsa

2008.09.13. 00:17 Italia

Cara professoressa,

no so se si ricorda di me...le scrissi un po' di tempo fa perché stavo scrivendo la tesi e lei mi consigliò un po' di pagine web... le promisi che dopo la laurea le avrei scritto per farle sapere l'esito...quindi come promesso, la informo che è andato tutto per il meglio, ho avuto 110 e lode!

Anche se non l'ho mai conosciuta di persona, grazie di cuore... Assunta Ambrosio

2008.09.13. 01:19 Ferrara

Carissima Assunta/Assia,

vivissime e sincere congratulazioni!!!! Grazie per la bellissima notizia. Saluti cari, Mttb

2008.09.16. 16:49 Roma

Drága Melinda,

csak röviden zavarlak, mert látom, hogy egyre többet vállalsz magadra: le a kalappal! Nagyon jól teszed, hogy továbbtanulsz, biztos vagy benne, hogy kitűnő eredményeket fogsz elérni.

Sajnos teljesen kifutottam az időből a most megjelenő számot illetően, túl sok munkám volt, de a következőt nem hagyom ki, már el is kezdtem anyagot válogatni. 2-3 héten belül küldöm a fordítást, a magyar eredetivel.

További jó munkát és tanulást kívánok, jó egészséget és erőt hozzá!

Sok szeretettel ölellek,

Andrea

2008.09.22. 14:03 Veszprém

Kedves Melinda !

Az Osservatorio Letterario 65/66. számát a mai postával megkaptam, köszönöm.

Paczolay Gyula

2008. 09. 22. 16:56 Budapest

Kedves Melinda!

Megkaptam a folyóiratot, nagyon szép, érdekes, igényes. (...)

Köszönettel,

Göbölös N. László

2008. 09. 23. 16:51 Budapest

Melinda, kedves,

Láttam a web-javítást, köszönöm szépen - és jól mutatnak ott Ritám képei is.

Én átböngésztem közben a folyóiratot, sok érdekesség van benne, különösen tetszenek a kortárs olasz versek - mennyire más, mint a beszélt olasz nyelv, amit annyira imádok! Elolvastam a magyar történelmi áttekintést is, nekem, mint gyakorló történésznek, túlságosan elfogult a megközelítés, a dolgok soha nem ennyire feketék és fehérek...

Érdekeseke a fordítások is, különösen az Ady-verseké, igazából érdemes lenne csinálni akár egy fordítói versenyt, hiszen ahány ember, annyi fordítás, ezt tudjuk a fordított felállásban, amikor magyar költők ültetnek át magyarra más nyelvből.

További jó munkát kívánok Önnek, jó egészséget!

Üdvözlettel,

gnl

2008. 09. 24. 19:16 Gödöllő-Máriabesnyő

+

Megjött a folyóirat, köszönöm szépen. Amit már megnéztem belőle, mutató darab, és ha így folytatod, végül évi négy hatalmas kötettel jelensz majd meg, és az egyetemisták legnagyobb mérgére kötelező olvasmány lesz az OLFA, amit kézben amúgy sem bírnának el, tehát jobb nekik a neten.

Szeretettel:

Gyuri

2008. 09. 25. 22:14 Buenos Aires (Argentina)

Tante grazie, cara Melinda!

Oggi è arrivato il numero 65/66 dell'*Osservatorio Letterario*, con la versione ungherese del mio "Ombrello".

Un bacio,

FerS

<http://www.fernandosorrentino.com.ar>

2008. 10. 10. 18 :32 Ferrara

Hola Fer,

muchas gracias Fer para la presentación de informes de recepción.

Estimado saludos y beso,

Melinda

2008. 10. 03. 09:40 Róma

Drága Melinda,

remélem, hogy a párizsi út nagyon szépen sikerült. Közben megkaptam az *Osservatorio* új számát is és ez még tartalmasabb, mint az előzőek, talán valamit félre is tehetél volna a sok pompás anyagból esetleges inséges időkre. Olvastam természetesen a vezércikkedet is, sokszor beleképzeltem már magam a helyzetedbe és tudtam, hogy mennyire áldozatos az újság körüli tevékenységed, de ez alkalommal egy pontos képet nyertem róla. Hatalmas, nagyon nemes munkát végzel!

Gratulálok édesapád 80. születésnapjához és munkásságához is, komoly értékeket tanított és adott át Neked.

Mellékelem a fordításomat az új számhoz, Kosztolányi "A vörös szék" c. elbeszélése. Talán jelentkezem még lapzártá előtt (mikor lesz?), mert készül nyomdába egy fordításom, Földényi F. László egy ragyogó esszéje fog hamarosan megjelenni, még idén, jövő januárban pedig egy nagyon szép regény, de erről majd időben.

További jó munkát kívánok, sok szeretettel,

Andrea

2008. 10. 03. 19:01 Ferrara

Drága Andrea!

Megkaptam - mint mindig - nagyszerű munkádat, nagyon szépen köszönöm.

Ugyancsak köszönet az ismételt elismerésért és édesapámnak szóló gratulációért. Igen, tőle, mi gyerekei valóban nagyon sok és komoly értékeket kaptunk.

Január közepétől már véglegesen szerkesztem a folyóiratot.

A párizsi utunk jól sikerült - leszámítva a megfázást, már így indultunk - , s ha lesz rá időm, erről is beszámolok. Rengeteg képet készítettem.

Indulás előtt sikerült az egyetemi master első moduljának vizsgatesztjét elvégezni 42/50-es értékeléssel (az első kísérletre 38/50-re sikerült: max. két lehetőségünk van, s a legjobb pontszámot számítják be). Borzalmas, felfoghatatlan, bolhabetűs, 50 oldalas szöveg volt. Nem tudom, a záróvizsgára mennyi marad meg bennem ebből a modulból. Észbontó volt ez az anyag, mintha kínaiul lenne! Ráadásul szerintem, nem a legsikeresebb, innen-onnan lett összevagdalt. Ezek az egyetemi master-profok úgy látszik oldalszámmra kapják a fizetésüket. De legalább érthető lenne! A második modul valamivel megemészthetőbb. Még nem végeztem el a vizsgatesztet, de a napokban szándékozom. A másik masternél már négy modul átírtam, de még nincs évközi vizsgalehetőség, ugyanis eddig nincs semmi teszt-lap ezzel kapcsolatban, bár az általános tájékoztatóban szó van évközi értékelésről. Lehet, hogy majd az első 8 modul elvégzése után lesz rá lehetőség. Egyelőre nincs erről semmiféle információ.

További jó munkát és egészséget kívánok sok szeretettel. várva

az említett munkáidról a híreidet, hogy még bekerülhessen a lapba:
Melinda

2008. 10. 04. 05:21

Wellington (Új-Zéland)

Kedves Melinda,

mindenekelőtt gratulálok kiváló vizsgaeredményéhez! Akármilyen idegen nyelv megnehezít akármilyen egyetemi vizsgát és ez alól még a csodálatosan muzikális olasz nyelv sem menti fel a zabszem-tortúrán átmenő delikvenszeket! Szerény egyedemmel szaporult a Melinda-drukkerek száma, mert, ha jól értem, lesz még egy-két alkalom a "megmérettetés"-re! Egyébként őszinte reményem, hogy a vizsgáknak végülis anyagiakba fordítható értelme lesz, mert a "megmérettél és életre méltó súlyúnak találtattál" ítélet, ha csak köztiszteltre ad bizonyosságot, nagyon sovány jutalom lenne a sok fáradságért és a meg-nem- érdemelt izgalomért, amelyet egy ilyen vállalkozás igényel!

Nagyon élveztem (élvezem) Mátyás korának leírását! A megelőző történelmi fejezetek kronológiai sorrendjével szemben ez a rész inkább harántszelvényekkel mutatja be azt a korát történelmünknek, amelyet az olasz-magyar történelmi viszonyunk fókuszpontjának ismerhetünk el! A királyi dinasztiák egyesülése volt a forráspontja egy olyan szellemi csereforgalomnak, amely tulajdonképpen a reneszánsz magyarországi felitását foglalja magába! Mátyás ereje nélkül sok minden nem lenne ma országunkban! Minden olyan, aminek a reneszánsz az alapja! És nem is csak a művészetek különböző ágainak fejlődésére gondolok! Minden, amit a kor produkált Magyarországra egy kirakattá szélesedett ablakon öntött át a nyomtatástól a puskaporig! Ha eddig a korszakig Ázsia határa voltunk, ettől a kortól Európa végváraivá lettünk! És nemcsak hadászatiilag!

Belátom, hogy a kódexek színes reprodukálásához nincs lehetőség, de a kíváncsiság ördöge nem akar elaludni bennem és feltétlenül be fogok szerezni erre vonatkozó színes reprodukciókat, hogy a kódexek miniatűrűit is végigpásztázhassam! Apám, még portréfestő korában, Rómában, ahol műterme volt, megtanult miniatűröket is festeni. Ezek a művei mindig elbűvöltek! Csaknem negyven esztendőskorában lett tolnai ügyvéd, miután nagyapám letette a lábát, amikor megúnta atyám több évre nyúló külföldi bohémkedéseit. Nagyapámnak ez a kifejezése valamiféle züllésre tesz homályos utalást, de ez még londoni tartózkodása alatt sem volt érvényes, ahol szintén másfél évig portrézott! A kódexekre visszatérve: nekem különleges élvezetet adnának, noha én csak emblémákhoz és családi címerekhez vagyok szokva apám munkáit ismerve!

Nagyon sajnáltam, hogy nem tudok olaszul, amikor a Nyugatosok neveire való utalásokat böngésztem! Érdekelne, hogy a Nyugat milyen irodalmi látvány lehet olasz intellektuális szemmel?! Mert a mi szemünkben, ha a nyelvújítás vetése volt az új vetőmagnak, a Nyugat feltétlenül aratás, de mindenesetre olyan virágborulás a magyar irodalom faunájának, ami valószínűleg nem ismétlődik soha!

Kegyed irodalmi törekvései azért kiválóak, mert a nyugatosok abszolút mércéje az egyetlen mérték! Ezért gratulálok ehhez a dupla számhoz is!

Kézcsókkal: Imre

2008. 10. 09. 21:29

Hódmezővásárhely

Kedves Melinda!

Nagyon köszönöm a párizsi lapját, a héten megérkezett, a szicíliai "nyaralásunk" alatt pedig az Osservatorio Letterario aktuális dupla száma is. Utóbbi már néhány napja olvasom, nagyon tetszenek Czákó Gábor nyelvi elmékedései, esszéi, sok érdekes és a leírtak után kézenfekvőnek talált gondolatot találtam bennük.

Örömmel fedeztem fel újra Benke Rita szuggesztív erejű festményeit, amelyeket volt szerencsém tavaly augusztusban Budapestén is látni. Itt is, akárcsak az Ön által írt útibeszámoló képeit nézve jutott eszembe, hogy még jó, hogy van online változata a folyóiratnak, így legalább ott színesben is láthatóak a képek.

Milyen volt a párizsi pihenés? Sikerült a magyar nagyjaink nyomdokait bejárva felfedezni a várost?

Nekünk a szicíliai egy hét meglehetősen rövid volt ahhoz, hogy a sziget minden nevezetességét bejárjuk, így is többet kirándultunk, mert az időjárás nem nagyon kedvezett a strandolásnak - jövőre viszont már biztos, hogy júliusra időztjük a szabadságokat. Maga a sziget kicsit ellentmondásos volt, kicsit (nagyon) szemetes, a közlekedés tényleg kaotikus, de szerencsére a bérelt autó ellenére is megúsztuk mindenféle baleset nélkül az ottlétünket. Jártunk Seestában. San Vito Lo Capo-ban kuszkuusz fesztiválon. Ericében.

az Etnánál, Taorminában és Palermóban is. Sikerült vagy kétszáz felvételt csinálnunk, meg már elkezdtem egy kis visszaemlékezésfélélet írni a blogomban, de még nem értem a végére.

http://lunapiena.freeblog.hu/archives/2008/10/01/Erdos_Olga_Orszagok_emelek_Szicilia/

Még egy hír, jövő pénteken lesz a kötetbemutató itt Vásárhelyen a könyvtár olvasótermében, ma kaptam meg a meghívókat, egyszerű lett, de szép, majd próbálom holnap beszkenneálni és elküldeni Önnek is. Aztán remélem, hogy nem lesz igaza Senor Americonak (ha már megszólítottam általa az Önök levelezésében), és lesz folytatás is valamikor, anélkül, hogy lehúzna a magyar ugar vagy hogy a Hortobágy poétájává, poetessájává válnék :).

Még jelentkezem szicíliai képekkel, illetve ha előbb nem is, akkor a beszámolóval, hogy hogy sikerült a bemutató.

Addig is szeretettel ölelem, és várom majd a párizsi beszámolóját. A tanulmányaihoz pedig kitartást!

Olga

2008. 10. 09. 23:47

Ferrara

Kedves Olga!

Köszönöm jelentkezését és a küldemények megérkezéséről a híradást és a rövid beszámolóját, valamint az O.L.-ban olvasottakra írt kezdeti reakcióját. Párizsba érkezésünk napjának éjjelén írtam a képeslapokat, s a nagy sietségtől és fáradtságtól - ugyanis már ezen a napon rengetegre gyalogoltunk, barangoltunk a városban - "Hongrie" helyett "Hongrois"-t írtam, de szerencsére ez nem jelentett gondot, hiszen célba ért. Mindannyian elindulásunk pillanati állapotunknál nyavalyásabbak lettünk a párizsi klímától, gyermekem esetében, Párizsban ráadásul kiújult a gyermekkori, gyakori középfülgyulladás, sőt még légcsőhurutot is kapott. Már több mint egy hónapja nincs egészen jól, most pár napja voltunk szakvizsgálaton, s kiderült, hogy az egész légcsőve, elől és hátul hólyagosan gyulladt! Nem csoda, hogy még indulásunk előtt, amikor tűszős mandulagyulladás volt, utána úgy érezte, hogy van valami a nyelve tövében és nyeléskor fáj, és kellemetlen volt maga a nyelési művelet is. Tehát, az idő a megfázásunk súlyosbodásának kedvezett inkább: az első nap, érkezésünk napján - vasárnap - szép napsütés volt, a napon nagyon meleg, annyira, hogy izzadtunk, az árnyékban hideg, s ez bizony kedvezőtlen volt mindannyiunkra nézve. Ugyancsak a második nap: szép napsütés volt ekkor is, de nagyon hideg szeles. Az utolsó két napon meg esett és fújt a hideg szél. A csak részben mozgólépcsős, fűledt, levegőtlen meleg, metróból felkeveredve a hűvös és esős felszínre bizony nem a legideálisabb állapot.

Ami Párizst illeti, nem csalódtam benne, a várakozásom szerinti kép tárult elém, s tudván, hogy eklektikus stílusú, nem lepott meg. Szerintem eklektikus mivoltában is megvan a maga szépsége, vonzása. Párizs, az Párizs... Egészségi állapotunk és a ronda idő miatt a tervezettkből Versailles elmaradt. Mindennek ellenére, egyébként minden jól sikerült, sok szepet láttunk. Ha Isten is úgy akarja, már emiatt is visszatérhetünk Párizsba. No meg magában a városban van még látnivaló éppen elég. Mindenképpen nagyon elégedettek vagyunk. Rengeteg képet kattintottunk. Férfjem is és én is ezren felül! Hogy mikor fogom tudni megírni a párizsi beszámolót, fogalmam sincs, még a nyári toszkánai beszámolóval is adós vagyok. Most a tanulás minden ilyesmiben hátráltat. (Két időközi vizsgát már le is tettem az első két modulból 42/50 és 14/20 eredménnyel... Az első indulásunk előtt pár nappal, a másodikat meg most hetedikén.)

Párizsról még röviden: abszolút nem tetszett a metrójuk, amely Európa egyik legrégebb és legkorszerűtlenebb metrója (!!!), csak részleges mozgólépcsősor van, nehéz bőröndökkel katasztrófális a közlekedés; fűledt meleg, szinte szauna van mind az állomás alagútjában, mind a kocsikban, s ez is kedvező lehetőség volt a megfázásra, hiszen a felszínre kerülve izzadtan szembetaláltuk magunkat az elmaradhatatlan hűvös széllel. Ami meg különösen nem tetszett: a párizsiak modortalansága!!!!!!! Azt hittem, hogy az olaszok a legmodortalanabbak. Nem!!!!!! Megváltozott a véleményem: a párizsi franciák óriási bunkók! Ki nem kerülőnek, ha az ember útjába kerülnek: a szó szoros értelmében fellökik az embert. Rohannak, nyomják előre, meglökik az embereket, akik előttük vannak. Egy kb. 40-50 év közötti asszony így esett el a metró az állólépcsőn lejövet! De még fel sem segítették! Mikor a kiáltására hátrafordultunk és segítségére akartunk menni, láttuk, hogy már egyedül feltápaszkodott a szerencsétlen. Kimondottan tahók, bunkók. Hiába hordják fent az orrukat, különösen az olasz "unokatestvéreikkel" szemben: az olaszok messzemenően

üriemberek hozzájuk képest!!!!

A konyhájuk, amire szintén olyan nagyon büszkék, sőt a "világörökség" része lett, nem nagy eresztes!!!! Fogalmam sincs, hogyan nyerhették el ezt a címet! Nagyon gyér a választék az ételek között. Világörökségnek kellene, hogy legyen inkább a magyarok és az olaszok konyhája!!!! Nagyon ízlett viszont a baguettejuk és a croissant-juk, amit reggelire ettünk. Feketét (espresszót) nem tudnak főzni - akárcsak az amerikaiak - az olasz eszpresszó kávéfőző ellenére sem! Nincs hozzá érzékük.

Sajnos a párizsi utunk miatt édesapám nagy okt. 2.-i akadémiai, kongresszusi szülinapi köszöntésén és a hivatalos ünnepi ebédén nem tudtunk megjelenni, hiszen ezen a napon repültünk vissza: már augusztusban meg kellett rendelnünk oda-vissza a repülőutat és a szállást, a meghívó meg szept. 24-én érkezett, tehát későn. Visszamondani nem tudtuk, mert összesen 800,- Eu (repülőjegyek és szállásdíj) kidobás lett volna, ugyanis ekkor már semmiféle térítést nem kaptunk volna vissza. Egyébként is csak a szállásból kaptunk volna valami visszatérítést, ha nem az utolsó pillanatban mondjuk vissza. 4 nappal az utazás előtt már erre sem volt lehetőség, de még így is óriási ablakon való pénzkidobás lett volna. Ráadásul 25 éve készültünk erre az útra, s mivel mindig valami miatt le kellett mondanunk róla, férjem megígérte, ha Isten is úgy akarja, a 25. házassági évfordulónkat Párizsban ünnepeljük. Ha édesapám szólta volna egyáltalán és időben, legalább két hónappal korábban, - de semmi értesítés sem írásban, sem telefonon, a meghívót az akadémia titkársága küldte - akkor más időpontra halasztottuk volna, előrehoztuk volna a párizsi utunkat úgy, hogy még haza is tudjunk utazni. Hogy a honlapomon hírt tudtam erről az eseményről adni, e meghívónak köszönhetem, s hogy elrepülésünk előtt az emlékkötetből is feltehettem részleteket a Testvérműzsákra (<http://www.testvermuzsak.gportal.hu/gindex.php?pg=2639618&nid=4666187>), azt pedig Dr. Paczolay professzor úrnak köszönhetem, mert szept. 24-én ő küldte meg nekem, s 26-án, rá két napra meg is érkezett. (Azóta frissítettem is a veszprémi TV videójával is: <http://www.osservatorioletterario.net/akademaiakoszonas.wmv>) Édesapám csak a nagy esemény lezajlása után, de még azon a napon - okt. 2-án - írta minderről a beszámolót, mellékelvén a dedikált emlékkötetet, s okt. 6-i pecséttel tegnap érkezett meg címemre, amelyben sajnálatát fejezte ki, hogy mi nem voltunk ott.

Örülök, hogy szerencsés volt szicíliai útjuk. A blogjában az elkezdett beszámolóját is - akárcsak ezen levelét - élvezettel olvastam.

Előre köszönöm a meghívót, kár, hogy nem tudok elmenni oda sem, de azért gondolatban Önnel leszek. El tudom képzelni, sok ilyen saját és mások bemutatóján voltam - magam is tartottam mások könyvének bemutatása gyanánt -, kívánom, hogy felejtethetetlen, szép élménye legyen ezen esemény is!

Most már elköszönök, sok szeretettel ölelem és minden jót kívánok:

Melinda

2008. 10. 10. 10:02

Róma

Drága Melinda,

nagy örömmel közlöm, hogy Hász Róbert "Végvár"-a (La fortezza) megnyerte a "Premio Biblioteche di Roma - Sezione internazionale" díját. Decemberben lesz a díjkiosztás.

Szeretettel öllelek,

Andrea

2008. 10. 10. 10:13

Ferrara

Drága Andrea!

Köszönöm ezt a remek hírt, tiszta szívemből, őszintén osztom örömdben és gratulálok!!!!

Felteszem ezt a hírt is!

Sok szeretettel öllelek:

Melinda

2008. 10. 17. 15:27

Conselice (Ra)

Cara Melinda,

ho già ricevuto da tempo la rivista e te ne ringrazio. Ho letto che hai studiato il pianoforte e che ami Mozart! Abbiamo forse più cose in comune di quanto pensassi. Anch'io ho compiuto studi pianistici in anni molto lontani. Senza ottenere buoni risultati, però. Mozart, poi, è da sempre il mio musicista preferito. Ho una bibliografia mozartiana piuttosto ampia, tenuto conto che non sono un addetto ai lavori. Fra monografie specifiche, studi, libretti e altro, possiedo oltre cinquanta volumi sull'argomento. Posseggo anche la prima edizione del libro *L'assassino di Mozart* di Giorio

Taboga di cui si parla nella rivista.

Volevo poi avvisarti che, nella rivista I B C potrai trovare un mio articolo su Miró. Non so se tu la ricevi in abbonamento. Comunque, se vai sul sito internet, è on line l'ultimo numero.

Ciao,

Enzo

2008. 10. 22. 18:54

Frankenthal (Germany)

Aranyos Melinda!

Isten éltesse sokáig édesapádat egészségben, vidámságban! Olvasgattam róla, gratulálok a kitüntetéshez, elismeréshez! Szüksége van a világnak ilyen nagyszerű emberekre! Sok szeretettel öllelek.

Zsuzsanna

2008. 11. 03. 19:51

U.S.A.

Kedves Melinda!

Őszinte szívből gratulálok a sikereihez!!

Szenzációsan sikerült az OLFA. Ami először megkapott, az a: Ady versek.

Tessék, Ady mindenkihez tudott a saját nyelvén szólni. Egyet érez velünk, s olykor mi is egyet vele. Nekem mindig a Hortobágy poétája volt a legkedvesebb. Érdekes, hogy maga most a *Sem utódja..* c. versét választotta. Hát mindenesetre maradjunk a "Sono di nessuno" mellett, talán így mutat legjobban olasz fordításban.

Tudja Rómában ismertem egy poetessát, chi fu una carissima amica mia. De honnan jött s hová ment és hogy mi lett vele, azóta ki tudja. A következő versikét ő publikálta:

VORREI

Vorrei essere grande,
vorrei essere infinita,
vorrei lasciare in
ogni cosa un po' di
me stessa,
vorrei con un sguardo
abbracciare l'universo
vorrei con un respiro
respirare il mondo
e subito dopo sentirmi
piccola, leggera, e libera.

(Enza Zerbo)

Viszont a *Párizsban járt az Ősz* már egy más eset. Tagadhatatlan, hogy Párizsban való jártával Adyt megcsapta az impresszionizmus szele. Az ilyen poéma lefordítása igen delikát dolog, a kelletnél sokkal nagyobb odaadó figyelmet érdemelne. Magának Melinda nagyszerűen sikerült a fordítása.

Csak legalább lenne egy terjedelmesebb magyar-olasz szótárom, és egy jóval frissebb olasz nyelvtudásom, akkor most kedvemre lenne megbirkózni vele. De az olyan kifejezéseket, mint pl., *beleremeg* v. *meghőköl*, megtorpan - lehet már találkoztam vele -, de fogalmam sincsen, hogy most hol keressem.

Szívélyes üdvözléssel: Imre

2008. 11. 24. 11:30

Cara Professoressa,

ho ricevuto le tre copie della rivista. La rivista è ottima.

Qualora abbia necessità di selezionare nuovi materiali, me ne dia notizia.

Cordialità

I.Pozzoni

2009. 01. 12. 14:20

Bondeno (Fe)

Melinda salutem!

Ringrazio di cuore per avermi mandato il Periodico di cultura da Lei fondato e diretto. L'ho trovato proprio interessante, ricco nel contenuto, ben fatto e di agevole lettura. Egregie le pagine riguardanti la Storia dell'Ungheria, che presenterò in classe (5) quando affronterò questa parte del programma, la poesia ungherese del primo '900 e la recensione del Canticum di Francesco. Complimenti, complimenti!!!

Cordialmente

Alessandra Saletti